

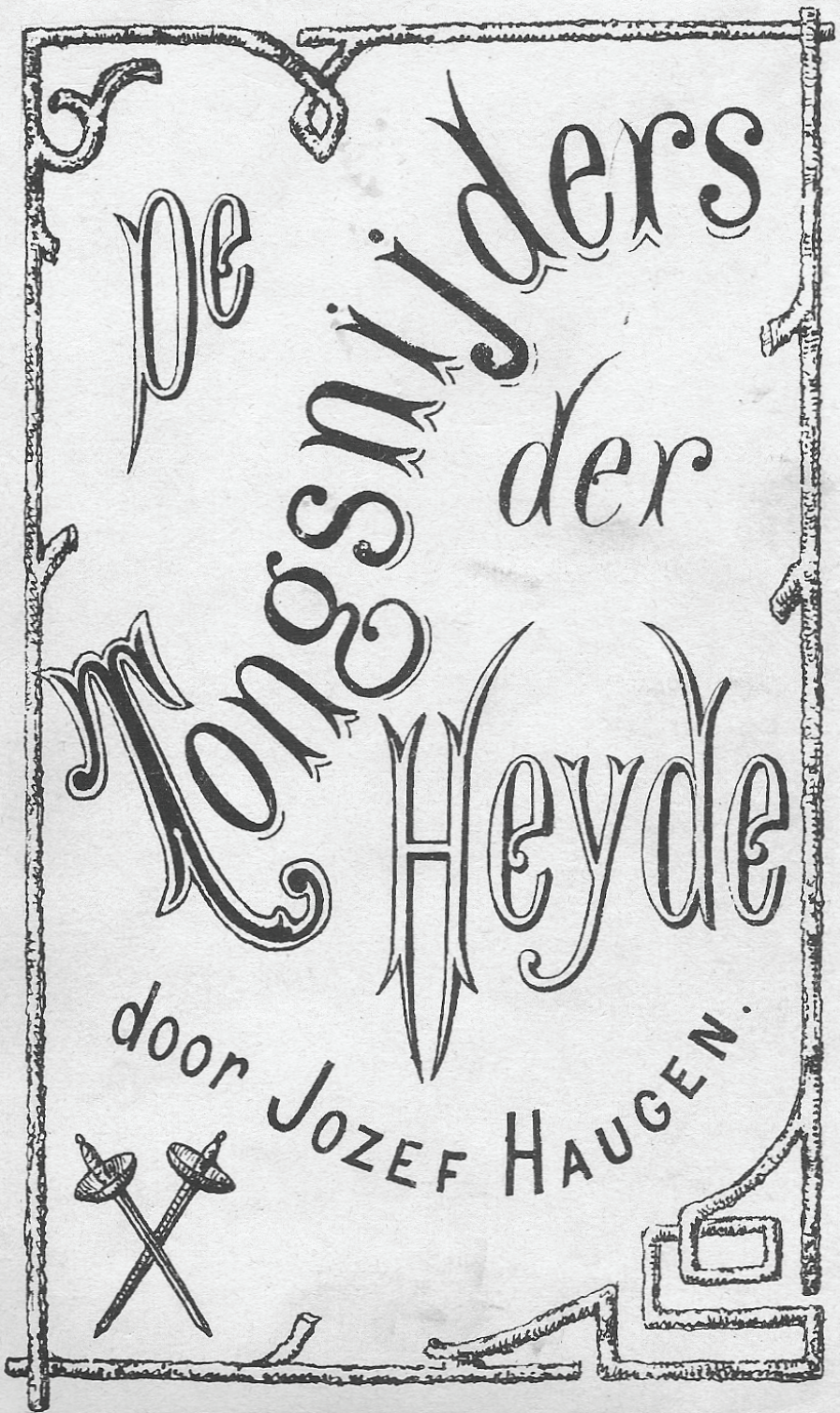
*Auteur: Jan Jozef Haugen.
Verschenen als feuilleton en boek, 1888.
Hertaald in De Gazet van Halle, 1955.
Heruitgave door Andreas Masiuskring, 1974.
Deze heruitgave: Alwin Loeckx, 2011.
Foto's: langs de Kesterweg.*

Het verhaal speelt zich af in 1789.

de
Kingslanders
der

Kingslanders
Heyde

door JOZEF HAUGEN.

*Naar het schijnt zou er een te duchten
bende baanstromers in de omtrek verblijven...*

I

Een zonderling bezoek

Wie als reiziger een eeuw geleden de Romeinse heerweg van Herfelingen naar Kester volgde, kwam op de grens van die gemeenten langs een kleine woning die zich op mooie lentedagen bekoorlijk onder het groene loof van twee honderdjarige linden verschool. Landelijke eenvoud en strenge netheid gaven aan dit eenzame huisje een allerliefst uitzicht. Op het kleine voorplein groeide aan beide kanten van de ingang een grastapijt. De boorden ervan waren met smaak door veelkleurige bloempjes afgezet. De bruin geschilderde voordeur en de vensters met doorschijnende ruiten vormden een gepaste afwisseling met de wit gekalkte muren.

Verborgten onder hun weelderig groen omhelsden de slingerende ranken van de wijngaard in bevallige vormen de lage voorgevel, als getuigden zij van de tedere liefde die er binnen heerste.

Hoewel het eenvoudige uiterlijk de nederige stand van de bewoners verried, kon men gemakkelijk vermoeden dat leed of twist er nimmer het reine der huwelijksbanden besmeurd hadden. Rond dit kleine paradijsje ademde alles een zalige tevredenheid.

De bloemrijke grastapijten mengden hun geurige balsem met de verkwikkende buitenlucht. Bij lieve avonden in mei koos een blijde nachtegaal een vooruitstekende twijg van de linde uit, waarop hij al wiegend zijn aangename gorgeltonen in afwisselende liedjes over de velden deed galmen.

De eigenaar van dit huisje was Frans Mattel. De man had er zijn ogen voor het milde daglicht geopend en zijn moeder had er in bange zorgen over zijn rust gewaakt. Zijn kinderjaren

waren er in onschuldig vermaak doorgevlogen en later waren de plaatsen getuige geweest van veel liefdesgesprekken en begoochelende geluksdromen. Het was ook daar dat hij zijn geliefde ouders in een tedere omhelzing het laatste vaarwel toegestuurd had. Nu woonde hij er al achttien jaar gelukkig met Rosa, zijn beminde vrouw. De man was zozeer aan die plek gehecht dat hij deze - zo rijk aan herinnering – nog niet zou ruilen voor al het goud van de aarde. Hij aanbad die plaats als een heilige zaak.

Helaas! De mens rekent niet altijd op de Eeuwige Beschikking...

Wie had ooit durven denken dat een wrede misdaad hem voor altijd aan die beminde grond zou ontrukken? Dat in die eenzame stulp, waar meer geluk schuilde dan in de hof van een vorst, het snode onheil een van de gruwelijkste drama's beraamde dat een mens kan verzinnen? Dat een ongehoorde ramp in één enkele stond voor eeuwig de geluksdraad zou doorhakken en dit zalig paradijs meedogenloos in een poel van smarten vervormen?

O, wispelturig noodlot, wat is jouw beschik geheimzinnig!

Wie doorpeilt het bereik van jouw rampzalige beslissing? Wie kent de uitgestrektheid van jouw boosheid wanneer je gesel het mensdom teistert?

Het was een koude winteravond van de maand december 1789 toen een vreemd voorval de brave bewoners onvoorzien uit hun geluksdromen kwam wakker schudden...

Buiten woei de bijtende noordenwind klagend in de ontbladerde bomen en struiken. Aan de bewolkte hemel flikkerden ontelbare sterren en wedijverden in klaarte met het bleke maanlicht dat glinsterend in de blanke sneeuw weerkaatste. In de brede schoorsteen brandde een krakend houtvuur met speelzieke vlammen die allerlei spookachtige wezens en droomachtige beelden in de as tekenden. Aan een lange werktafel zaten Frans Mattel en zijn vrouw.

Bij het vuur in de hoek van de haard stond een wieg waarin

een mollig zontje van enkele maanden lag te spartelen. De vader hield zich bezig met het vermaken van een broek terwijl de moeder onafgebroken het eentonige geronk van haar spinnenwiel deed horen. Wederzijdse blikken vlogen gedurig op het kleine wicht, niet zonder innerlijke fierheid te verraden.

“Goede God!” begon de vrouw nadat er een aangename samenspraak over het jonge kind beëindigd was. “Ik was het bijna vergeten, Frans, dat de postbode mij deze middag een brief bezorgde. Ongetwijfeld uit Anderlecht, want ik herken het schrift van onze Walter.” Zij gaf haar man een toegelakte brief.

“Inderdaad, Rosa, hij komt van onze zoon. Ik ben benieuwd wat hij ons zal melden,” antwoordde de man terwijl hij de omslag open scheurde.

Frans wierp een vlugge blik op de inhoud.

“Laat horen, wat schrijft hij?” vroeg de moeder die haar nieuwsgierigheid niet kon bedwingen. De kleermaker, maar weinig geletterd, las met afgebroken zinnen en op slepende toon:

Vader, Moeder,

De examens zijn gedaan. Ik ben er door...

“Er door? God dank, God dank! Mijn zoon is postbeambte! Wel Frans, had ik nu ongelijk om je te overhalen om onze zoon op school te zetten?” onderbrak de ongeduldige moeder, half zinneloos van blijdschap.

...gevallen.

stamelde de man en hij verbleekte als een dode terwijl de brief hem uit de handen gleed.

“Ik vreesde het, vrouw. Dat is dus de oorzaak van zijn lange stilzwijgen.”

“Hoe? Wat zeg je? Hoor ik dat goed?” riep de ontstelde moeder. “Mijn kind zou mislukt zijn? Onmogelijk! Je vergist je, Frans, je leest het verkeerd.”

“Was het maar waar dat je de waarheid sprak,” zuchtte de man terwijl hij zijn bril hoger opschoof. Met bevende hand en stem las hij opnieuw:

Vader, Moeder,

De examens zijn gedaan. Ik ben er door gevallen. Het ongeluk achtervolgt mij. Ik ben de beste van de klas en toch mislukt. Men heeft mij juist dat gevraagd wat ik niet goed kende. Al de leerlingen zeggen dat de professoren mij onrechtvaardig behandeld hebben.

“Dat moet zo zijn,” snikte Rosa.

“Prullen, prullen, vrouw. Het is altijd dezelfde geschiedenis, goed om aan kinderen te doen geloven. Die zelf wordt te oud om de ogen nog te kunnen verblinden. Ik ben er altijd in mijn hart tegen geweest. Ik heb jou willen voldoen, maar nu denk ik dat je van je dwaze inbeelding genezen bent.”

Rosa deed alsof ze dit kleine verwijt niet hoorde.

“Wat schrijft hij nog?” vroeg zij.

Frans vervolgde:

Ik moet dus opnieuw beginnen, maar het trimester loopt ten einde en mijn beurs is leeg. Kunnen jullie me het nodige geld sturen. Blijf gezond zoals jullie zoon, Walter.

“Is dat alles?”

“Alles.”

Een bittere traan welde uit het oog van de neerslachtige moeder. Er was iets dat haar nog meer bedroefde dan het ‘mislukken’ van Walter. Zij had zich geen enkele maal ‘lieve moeder’ horen noemen. Zijn eerste brieven waren vol van die zoete benoeringen die het hart van een moeder van zaligheid doen kloppen.

Haar man, die nog nooit tranen in de ogen van zijn gezellin gezien had, was net zozeer getroffen en begon hevig te snikken.

Tranen lenigen smarten. De lichte wolk die voor het eerst in achttien jaar het huiselijk geluk kwam benevelen, was al gauw opgeklaard.

“Het ongeluk is minder erg dan we denken, Rosa,” begon de kleermaker met zoete stem. “Nog liever een deftige kleermaker dan een ondeugende ambtenaar. De stiel van mijn

vader zal hem ook niet verlagen. Ik ben er altijd eerlijk mee door de wereld geraakt. Zijn geleerdheid zal hem nog wel van pas komen. Twee jaar geleden bezat hij al kennis genoeg om de stiel uit te oefenen, maar mij oude schoolmeester herhaalde altijd dat men nooit te geleerd is als men er een goed gebruik van weet te maken.”

“Neen, Frans, nooit hebben we over jouw stiel moeten blozen. Nooit hebben we te klagen gehad, maar dit belet niet dat men zijn kinderen een beter bestaan wil verschaffen.”

Een hevig kloppen op de voordeur stelde een einde aan dit gesprek. De kleermaker was geen late bezoeken gewoon. Hij sprong op en ging de voordeur openen zonder te vragen wie er was.

Een onbekende man – lang van gestalte en met brede borst en schouders – trad op vraag van Mattel de keuken binnen. Voor men de vreemdeling een stoel kon aanbieden, sprak deze met schijnbare haast:

“Vriend, om Godswil, heb medelijden. Ik ben samen met een vriend verdwaald en mijn makker heeft zijn been gebroken. Hij kan zich niet verroeren. Ik heb hem gedragen en voort gesleurd zolang ik kon. Nu ligt hij op tien minuten van hier en sterft van de koude. Als we hem te hulp snellen dan kan hij misschien nog aan een wrede dood ontsnappen.”

Frans deed niets liever dan zijn ongelukkige medemensen helpen. Hij had de klink van de deur al gegrepen toen de lieve stem van Rosa hem terugriep:

“Spoed je, man. Breng de ongelukkige naar hier. Ik zal intussen een warm vuur aanleggen en een versterkende biersoep klaarmaken.”

“Heb dank, goede vrouw. God zal deze menslievendheid belonen. Kom, vriend, volg mij want we moeten ons haasten,” riep de vreemdeling terwijl hij een veldweg in snelde.

Rosa sloot de voordeur. Ze wierp een handvol droog hout op het vuur en bereidde verkwikkend avondeten. Daarna zette ze zich bij de wieg. Ze dacht meer aan de pijn van de

ongelukkige dan aan haar eigen leed en wachtte ongeduldig op de terugkomst.

Een uur, twee uur verliepen. Niemand. De vrouw begon zich zorgen te maken. Ze wist niet wat ze er van moest denken. Zou men de ongelukkige niet weervinden? Konden ze de lijdende met tweeën dragen? Waren ze zelf misschien verdwaald of was er iets anders gebeurd? Zou men haar man met kwaad opzet uit het huis gelokt hebben? Dat was goed mogelijk... De onbekende had een woest uiterlijk!

Meer dan eens had men mensen met een list uit hun woning gelokt en deze waren nooit meer weer terug gekomen. Nog maar een maand geleden was de smid van Leerbeek verdwenen. Alle opzoekingen waren zonder resultaat. Dagelijks hoorde men van struikroverij, diefstal, brand en moord! Naar het schijnt zou er een te duchten bende baanstrompers in de omtrek verblijven...

Al deze overwegingen verontrustten de vrouw nog meer. Toen de horlogeklonk elf uur sloeg, steeg haar angst ten top. Haar man was nu al drie uur weg. De minste ritseling boeide haar aandacht. Het geknetter van de sprankels in de haard deed haar sidderen. Haar eigen schaduw op de witte muur deed haar koud rillen. De stilte zelf van de nacht scheen haar akelig. Haar bezorgde blikken vluchtten angstig van de wieg naar de deur. Een voorgevoel van naderend onheil bekleemde haar borst. Toen haar blik op het Lievevrouwbeeld aan de muur viel, wierp ze zich op haar knieën. In een vurig gebed vroeg ze moed en bijstand aan de milde Troosteresse.

Roerloos, met gevouwen handen, de ogen naar de hemel gericht, zou men haar voor een knielend beeld genomen hebben. Enkel het geprevel van haar lippen verried dat het een biddende ziel was. Pas verslonden in haar gebed vergat ze dit kommerlijk leven en liet haar geest in hogere sferen zweven. Ze kon nog lang in deze onderworpen houding gebleven zijn, maar een hevig kloppen riep haar terug tot bewustzijn. Met twee sprongen bereikte ze de gang en schoof de grendel weg.

De deur vloog open en vier gewapende kerels – helemaal vermomd – sprongen het huis binnen.

Een van de indringers had de weerloze vrouw gegrepen en op de grond geslagen. Hij stopte haar mond dicht, verpletterde haar keel en wurgde haar met zijn zware vuisten. Die wreedheid moest waarschijnlijk het schreeuwen beletten.

Deze voorzorg was hier helemaal overbodig, want de verschrikte moeder zakte bewusteloos in de armen van haar beul.

Een ander booswicht naderde de wieg en trok een lange dolk onder zijn bovenkleed uit. Hij bracht het puntige lemmet op de borst van het onschuldige kind en... een rode straal bloed ontsnapte samen met het leven uit de gapende wonde! Vervolgens keerde hij de moordprijem naar de gevoelloze Rosa. Hij ging haar zeker voor eeuwig met haar kind in de dood verenigen, toen plots een luide noodkreet aan de deur weergalmde. Tegelijk hoorde men een schelle hoorn drie maal schallen. Dit akelige geluid in de nare nacht deed de reizigers die in de omgeving waren van schrik sidderen. De landelijke bewoners sloten angstig hun deuren. Kinderen verborgen zich bevend achter hun moeder. Dit geroep voorspelde onheil want ze herkenden het als het afgesproken teken van de baanstropers. Voor onze rovers had dit geschal zeker ook betekenis want twee van hen vlogen met geheven dolk naar de voordeur! Met de grootste koelbloedigheid openden de twee anderen een zware eiken kist en namen er alles van waarde uit. Toen alle schuiven en kasten onderzocht waren, gaf een van de dieven een onverstaanbaar bevel. Dit moest zeker het teken zijn om te vertrekken want dadelijk snelden zij naar buiten. Ze lieten niets anders achter dan een vermoord zoontje en een bewusteloze vrouw.

Buiten hoorde men het getrippel van een paard dat in volle galop de weg in rende. Twee minuten later knalde een gewerschot. De draver stuitte. De hoorn liet zich nog eens horen. Op dit geschal sloegen de rovers een holle weg in en

verdwenen.

Toen Rosa tot het leven teruggeroepen werd, ontwaakte zij in een warm bed. Naast haar zaten twee vrouwen en een jonge heer. Die vriendelijke vreemdeling was een geneesheer uit de naburige stad Halle.

In de nacht van dit vreemde voorval was de dokter dringend bij een stervende inwoner uit Herfelingen geroepen. Op tweehonderd meter van de woning van Mattel hadden twee mannen hem gelijktijdig een gewerschot toegezonden. Gelukkig had zijn vlugge loper door een zijdelingse sprong het schot doen missen en zijn meester het leven gered. Het dier was lichtgewond. Toen de geneesheer licht in de woning zag, was zijn eerste gedachte geweest om hulp te roepen. Die noodkreet had Rosa het leven gered. Toen hij de rovers aan de voordeur zag, had hij zijn ros tot dubbele snelheid aangespoord. Aan de eerste woning van Herfelingen dacht hij in veiligheid te zijn. Het liet zijn paard trager stappen, toen een nieuw schot het dier op de grond deed vallen. Een man snelde toe...

Velen zouden door schrik verlamd geweest zijn, maar de dokter was er de man niet naar om zich als een hond te laten doodslaan. Een wel toegediende klop van de loden bal van zijn zweep deed de aanvaller levenloos in het stof rollen. Er was geen tijd om na te denken, vluchten was de enige kans tot behoud. De dokter verstond het zo en vijf minuten later klopte hij aan de deur van zijn zieke. Het voorval was al gauw in de hele buurt gekend. Nog voor het krieken van de dag vertrokken vijftig mannen – stevig bewapend – naar de geplunderde woning. Onderweg vonden ze het dode paard van de geneesheer en niet veel verder een onthoofd en ontbloot lichaam. Volgens alle gissingen was dit het lijk van de rover, door zijn makkers op die manier onherkenbaar gemaakt.

In de woning van Mattel zag men niets dan het vermoorde kind en de uitgestrekte moeder. Op het eerste zicht waanden velen de vrouw een lijk, maar de dokter was mee en hield

staande dat de ziel het lichaam nog niet had verlaten. Op zijn verzoek werd Rosa naar een warm bed gebracht. Hij wilde zelf bij haar waken en de nodige zorgen toedienen. Na enkele uren inspanningen kwam ze weer tot leven. Haar hartkloppingen werden duidelijker. Haar boezem begon langzaam op en neer te gaan. Eindelijk opende zij de ogen, maar haar blik was verwilderd en onzeker. Zij keek benauwd rond en verbleekte soms vervaarlijk. De geneesheer vroeg aan iedereen om weg te gaan want hij wilde niet dat men de kranke geest van de lijdende met vragen zou krenken. Alleen aan haar moeder en zus liet hij toe haar te verzorgen.

“Ik zal haar genezen als jullie mijn raadgevingen goed opvolgen,” sprak de dokter vriendelijk, “maar herinner haar niet onnodig aan de droevige gebeurtenissen. Tracht haar over haar man en kind gerust te stellen. Later zal men haar de wrede waarheid wel vertellen.”

De geneesheer vertrok en beloofde binnen enkele dagen een nieuw bezoek af te leggen.

*Een wijde onderaardse zaal, met boogvormig gewelf,
zonder deur, zonder vensters, geen enkele in- of uitgang.*

II

De onderaardse zaal

Frans was zijn onbekende makker snel gevolgd. Een draf van tien minuten deed de kleermaker, die zulke oefening niet gewoon was, naar adem happen.

“Nog enkele stappen,” sprak zijn voorganger zonder de pas te vertragen. “Ginder aan die haag, ik denk dat ik hem al zie.” Hij wees met de hand naar dicht houtgewas dat de kleermaker herkende als de met heesters begroeide kanten van een veldweg. Twee minuten later hadden ze alle twee de haag bereikt. Ze hadden nog geen twintig passen langs het houtgewas gezet toen zich twee gestalten achter een struik bewogen. Vier gespierde armen wierpen de verblufte Frans op de grond.

“Geen woord of ik doorboor je hart!” snauwde een ruwe kerel hem in het oor.

“Wat wil je van mij,” zuchtte de kleermaker met teruggehouden stem.

“Dat je zwijgt.”

De ongelukkige viel bijna flauw van schrik. Zijn hart klopte als een hamer in zijn boezem. De vrees had zijn ledematen verlamd. Hij was weerloos als een lam. Alleen en ongewapend kon hij niets ondernemen tegen de blinkende dolk die hem bij de eerste beweging de borst zou doorploegen! Zijn uitlokker haalde een zwarte blinddoek boven en bond deze rond de ogen van de gedweeë Mattel. Daarna tilde hij hem op zijn schouders alsof hij met een kind te doen had. Alvorens een richting te kiezen draaide hij vijf of zes keer rond en stapte dan naast zijn makker, met een meer dode dan levende last.

Hoelang duurde deze mars? Frans dacht een uur. Hij kon

niet raden waar men hem naartoe bracht. Als de rover hem daarom had rondgedraaid dan was dat goed gelukt. Wat zou men van hem willen? Dat kon hij zich nog minder voorstellen. Hem beroven? Men moest geen dief zijn om te weten dat een kleermaker niet met gevulde zakken aan zijn werktafel zit. Hem vermoorden! Waarom? Uit wraak? Hij kende geen enkele vijand. Waarom namen ze hem mee wanneer één enkele dolksteek het geheim van de moordenaars voor altijd zou omsluiëren?

Deze veronderstellingen zouden velen aanneembaar gevonden hebben, maar hij kon niets besluiten door de zonderlinge toestand waarin hij zich bevond. Het leek duidelijk dat ze niet veel goeds met hem van plan waren. Weldra zou hij echter uit zijn vreemde toestand geraken. Hij hoorde duidelijk verschillende deuren open- en toegrendelen. Zijn ogen schrokken op, zoals bij iemand die slaapt en plots een flikkerend licht ziet. Frans maakte hier uit op dat hij zich in een verlichte ruimte bevond. De prikkeling van het licht ging weg en hij leek een steile trap af te gaan. Nu werd hij op een stoel neergezet. Enkele seconden later viel de blinddoek van zijn ogen...

Wie schetst de gewaarwordingen die in dit enkele ogenblik zijn benauwde geest bestormden? Schrik, verwondering en twijfel wisselden zich af op zijn gelaat. Hij wreef in zijn ogen alsof zijn ziel het weigerde te geloven. Was het echt wat hij zag of loutere verbeelding van zijn zwakke geest? Mattel, die in bovennatuurlijke dingen geloofde, droomde van onbestaande wezens. Een koude siddering doorliep zijn ledematen. Wat hij zag, was inderdaad angstwekkend!

Een wijde onderaardse zaal, met boogvormig gewelf, zonder deur, zonder vensters, geen enkele in- of uitgang. Langs waar hij in die geheimzinnige kelder was geraakt, kon geen ontstelde geest als de zijne raden. Zes olielampen met smokerige vlam brachten een twijfelachtige klaarte in die zonderlinge kamer. Aan de aarden wanden hing allerlei kledij

en maskers, zodat het hol op het eerste zicht een onderaardse kostuumwinkel leek. Maar allerlei wapens zoals geweren, dolken, messen, bijlen, tangen, hefbomen, enz. herschiepen dit verblijf in een arsenaal. Een menigte meubels – kostbare en waardeloze, nuttige en ongekende – stonden rommelig op de vloer. Verder een aantal voorwerpen van onderscheiden vorm, waarvan hij de naam, werking en nut niet kende. Dit alles zou ongetwijfeld nog dapperen dan Frans met schrik geslagen hebben, hoewel nog wredere dingen hem met angst vervulden!

Rond een lange tafel zaten een dertigtal vermomde kerels in zware leunstoelen. Ze keken aandachtig welke indruk dit vreemde onthaal op de nieuweling maakte. Men scheen niet gehaast om te spreken, als wilde men hem de tijd gunnen om zijn benarde toestand met zijn blik te onderzoeken. Een lange rij flessen verdeelde de tafel in twee en voor iedere persoon stond een gevuld glas rode wijn. In het midden rechts, op de ereplaats, als die hier kon bestaan, zat een persoon die in gestalte en kleding boven zijn makkers uitstak. Op zijn vermomming bloeide een dubbele tong. Over zijn schouders hing een blauwe mantel en aan zijn gordel blonk een lange dolk, waarvan het lemmet in een ingelegd handvat vastzat. Tegenover hem stond een vrije stoel. De kleermaker merkte op dat het glas wijn er nochtans niet vergeten was.

“Frans Mattel, zet je er bij!” gebod de lange vent terwijl hij met een vinger naar de lege plaats wees.

“Wat wil je van mij, meneer?” smeekte de kleermaker, verwonderd zijn naam te horen noemen.

“Dat je een glas met ons drinkt!”

Dit korte antwoord was een bevel, dat geen weerstand duldde. Frans begreep het en met grote moeite ging hij aan tafel zitten. Hij wankelde alsof hij dronken was.

“Vrees niet en drink de vriendenwijn met ons,” hernam de eerste. Hij tikte zijn glas op tafel en dronk het in één teug naar binnen. Zijn makkers volgden dit voorbeeld. Ook de kleermaker

had het glas met bevende hand aan zijn lippen gebracht en leeggedronken.

“Gezellen, Frans Mattel maakt deel uit van de Tongsnijders!”

Bij die aankondiging van het opperhoofd vielen de maskers als bij toverslag van de vermomde gezichten. Een blij “hoera!” weerklonk tegen de wanden van dit sombere verdiep. Mocht Frans zijn ogen geloven? Was het geen hersenschim? Hij kende heel wat leden van dit gezelschap! Aan beide zijden zaten burens van hem! Was dit met opzet gedaan of een gril van het toeval? De kleermaker dacht eerder het eerste en dit maakt hem nog benauwder.

“Heren, mag ik weten wie jullie zijn? Waar ben ik?” stamelde hij.

“Wij zijn de verdrukten van de samenleving! Slaven van de machtigen en rijken! De zaal waarin jij je bevindt is ons verblijf!”

“Wat willen jullie van mij, heren? Ik ben niet rijk en niet machtig. Jullie kennen mijn naam en moeten dus ook weten dat ik een arme kleermaker ben.”

“Jij zal ons helpen om wraak te nemen.”

“Ik haat of benijd niemand. Als ik het nodige voor mezelf, mijn vrouw en kinderen kan verzorgen dan ben ik even gelukkig als de rijkste kasteelheer. Ik ben ook niet in staat om iemand zelfs maar het minste kwaad te doen.”

“Doe geen nutteloze tegenwerpingen. Iedereen die hier ooit binnen gekomen is bleef onherroepelijk aan de bende verbonden. Men wordt hier slechts vrij door de dood.”

“Maar jullie zullen mij nooit kunnen dwingen tot oneerlijke daden!”

“Dan zal je sterven!”

Frans verbleekte van angst bij dit akelige woord.

“Wat willen jullie dat ik uitvoer?” vroeg hij na een ogenblik aarzelen.

“Ik heb het je al gezegd, maar luister: we zijn allen gelijk

geschapen en onderworpen aan dezelfde driften, behoeften en verlangens. Dus moeten we allen dezelfde gunsten genieten. Arm en rijk, machtig en zwak... dat zijn de namen van de schreeuwende onrechtvaardigheid waarmee men ons behandelt. Wij zijn verstotelingen van de maatschappij en van de natuur en we zullen ons recht zoeken in eeuwige wraak! Voortaan erkennen we geen grondgebied en geen macht! We zijn schepsels van dezelfde god, begaafd met dezelfde vermogens en we hebben het recht om even veel te genieten van de vreugde van het leven en de weldaad van de natuur! In samenwerking met de helse machten zullen wij ons recht met alle mogelijke middelen bevechten! De hinderlagen en listen van Satan zullen onze dolken geleiden! In het bloed van de machtigen en de verdrukkers zullen wij ons nederige bestaan verfrissen.”

De aanvoerder scheen opgewonden bij die taal, die uit de mond van een boze geest scheen te rollen.

Bij die wrede godslasteringen sidderde de deugdzame man.

“Zweer jij ons je medewerking in deze rechtmatige wraak?”

“Jullie vragen dus dat ik onschuldig bloed vergiet en een moordenaar wordt?”

“Om je eigen rechten te verdedigen.”

“God verbiedt om dingen te stelen en broeders dood te slaan.”

“Gebiedt hij dan dat wij van honger sterven terwijl anderen in weelde leven?”

“Neen! Hij belooft dagelijks brood aan al zijn kinderen, maar hij wilt dat men het verdient.”

“De rijken verdienen het door ons te verdrukken. Maar dit zijn nutteloze betwistingen. Antwoord mij rechtstreeks: zweer je trouw aan onze bende en een eeuwig geheim?”

“Nooit!”

Zoveel vastberadenheid had men van de man zeker niet verwacht.

Misschien had de overtuiging van zijn erge toestand hem de

kracht terug gegeven, waarvan de onzekerheid hem voordien beroofd had. Het gelaat van de aanvoerder betrok. Zijn tanden klaptten tussen de spijtig samengeknepen lippen en zijn vonkende ogen werden rood. De lange dolk kraakte tussen zijn gespierde vingers.

“Is dit je definitieve antwoord?”

“Ja.”

“Jij weigert om lid van de Tongsnijders te worden?”

“Ik zal dit altijd weigeren!”

“Jij zal eeuwig een Tongsnijder zijn!” brulde het opperhoofd met woeste blikken.

“Nooit.”

“Dan zal je sterven!”

“Als een eerlijke man.”

“Het zij zo.”

Op een wenk van de overste werden de glazen opnieuw gevuld. Vooraleer er één aangeroerd werd bracht men de maskers opnieuw aan het gezicht. Frans aanschouwde dit met een onverschilligheid die zijn vast besluit verried.

Het was duidelijk dat zijn ziel zich met de eeuwige Schepper verzoende. Zijn handen waren samengevouwen en zijn lippen prevelden een vurig gebed. Dacht de ongelukkige in dit ijselijke ogenblik aan zijn dierbare echtgenote en aan zijn onschuldige kinderen? Waarschijnlijk. Twee hartverscheurende tranen kwamen zijn ogen even verduisteren.

De aanvoerder merkte het en dacht dat de doodsangst Frans andere gevoelens gegeven had. Daarom herhaalde hij nogmaals zijn vraag.

“Ik ben gereed. Waarop wacht je?” sprak de kleermaker met vastberadenheid die de boze man fier aanblikte.

“Gezellen, die man gaat sterven!” Daarna beval hij iets in een onverstaanbare taal, waarop de glazen leeggedronken werden en iedereen de tafel verliet.

“Op de rekbank!”

Bij dit bevel van het opperhoofd schoven vier baanstropers

een voorwerp naar het midden van de plaats. Het leek wat op een bakkerstrog, maar met twee wielen en draaiarmen. De arme Frans werd gegrepen en op een plank uitgestrekt terwijl vier riemen zijn armen en benen omsingelden.

“Tot op nummer 2!” gebood een helse stem.

De twee wielen bewogen zich met een scherp gekrijs. De koorden spanden hevig en deden de ledematen van de ongelukkige kraken. Een pijnlijke zucht ontvloog zijn boezem, maar geen enkele klacht kwam zijn lippen bezoedelen. De stervende was een vingerlid gerekt.

“Zal je de eed van getrouwheid en een eeuwig geheim zweren?”

“Nooit!” murmelde een zwakke stem.

Het opperhoofd was overwonnen. “Die man zal nooit meer spreken,” schreeuwde hij razend. “Het geheim dat hij vandaag ontdekt heeft zal hij voor altijd bij zich houden.”

Frans werd losgemaakt en op een andere machine gelegd. Een vreemd soort tang kneep hem tegelijkertijd op het voorhoofd en de kin. Een ijzeren tap verpletterde hem de keel en verplichtte hem om zijn tong naar buiten te brengen. Op een teken van de aanvoerder daalde een schaar met drie messen neer en beroofde de lijdende van het deel dat hij verplicht buiten de mond had gehouden. Stralen bloed spoten op zijn kleren. Zijn ogen draaiden afzichtelijk in hun holten. Zijn gewrongen spieren wrongen zich krampachtig ineen.

“Herroep je woorden!” De stervende duidde met een hoofdschudden aan dat zijn besluit onveranderlijk bleef.

“Zijn leven zal eindigen onder de voeten van de Tongsnijders!”

Hij werd dadelijk losgemaakt en op een ronde plaat in het midden van de vloer gelegd. Het opperhoofd van de bende legde de hand op een koperen knop aan de rotswand.

Op hetzelfde ogenblik – als door een bovennatuurlijke macht bewogen – opende de plaat zich en kantelde om. De ongelukkige Frans tuimelde bewusteloos in de diepte...

*Hij dacht de slaapkamer opnieuw te verlaten,
toen hij onwillekeurig de hand op het kistje zette.*

III

De verleiding

Zoals de geneesheer het had voorzien, had de wrede slag Rosa niet uit het leven gerukt. Enkele dagen verzorging waren voldoende om haar weer op been te brengen. Nu moest ze alleen in de behoeften van het leven voorzien. Toch wilde ze dat haar zoon nog een jaar op school bleef om nog éénmaal de kansen van het examen te wagen.

Rosa was een van die moedige zielen die zich niet laten neerdrukken. “God slaat en zalft!” sprak ze dikwijls. “Voortaan zal ik met dubbele vlijt werken en alleen leven voor mijn kind. In mijn oude dagen zal ik in hem een steun vinden. Aan mijn man zal ik fier in het andere leven mogen zeggen: jouw kind leeft gelukkig!”

Deze gedachten vervulden onophoudelijk haar geest. Met onvermoeibare ijver deed ze haar spinnenwiel ronken, dikwijls tot laat in de nacht.

Zoete hoop in de toekomst maakt het geluk van een ouder uit, maar gaat helaas al te dikwijls in een wrede teleurstelling over!

De vrome moeder spaarde het nodige voedsel uit haar mond. Ze deed haar ondermijnde gezondheid tekort om Walter - die heel de tijd om geld schreef - de zuurverdiende penningen te kunnen toezenden. Het valt ons moeilijk om hier te moeten vertellen dat de droeve ontberingen van de vrouw enkel maar het eeuwige bederf van haar zoon bereidden.

Walter was tot zijn zestien jaar de enige overlevende vrucht van het huwelijk geweest en helemaal buiten de vaderlijke strengheid opgevoed. Als enig kind had hij steeds al zijn wensen zien vervuld worden, zonder dat hem ooit het

minste geweigerd werd. Frans had zijn vrouw dikwijls op de nadelen van een al te tedere opvoeding gewezen, maar telkens wiste de verblinde moeder een uitvlucht ten voordele van haar zoon te verzinnen. Zoals we gezien hebben had ze haar man weten overhalen om Walter in de hoofdstad op school te zetten. In studeren had de jongen nooit veel zin gehad. Hij vond het leuker om het geld dat men hem opstuurde in een losbandig leven te verteren.

De hoofdstad is een gedurig lokaas tot verleiding van de jeugd. Gedurende vier jaar had de jonge Mattel er zich in weelde en wellust gebaad. Voor zijn ouders – ongeleerde lieden – vond hij altijd gemakkelijk een leugentje om hen in de grootste onwetendheid te laten. Hij had geld en dus ook vrienden. Nu had zijn leven echter een andere wending genomen. Het geld kwam moeilijker. De vrienden verlieten hem en zijn plezier was over. Hij besloot om, ondanks zijn moeder, naar huis te komen.

Walter was een kloeke en flinke jongeman geworden. Spijtig genoeg bezat hij in grote mate alle ondeugden. Zijn ziel had geen enkele goede eigenschap van zijn ouders geërfd. Hij had al snel nieuwe makkers gevonden die, nog meer dan hem, in de poel van verderf rondwentelden. Honderden keren had zijn moeder hem de gevaarlijke weg getoond waarop hij voortgleed. Met tranen en gebeden had ze hem gesmeekt om zijn bedorven gezellen te verlaten. Helaas! Geen vermaningen konden zijn versteende hart nog raken. Hij bleef ongevoelig aan de smarten van zijn oude moeder.

Wat een droevige ontgoocheling voor die arme vrouw, die haar hele toekomst op haar enig kind gebouwd had!

Op een zaterdagnamiddag ging hij zo ver dat hij dreigde zijn moeder te slaan als ze hem geld bleef weigeren.

“Mijn zoon,” sprak de wenende vrouw, “Heb je dan geen schrik dat God je wreedheid zal straffen? Nog maar enkele maanden geleden werd je brave vader ons ontrukkt en je kleine broertje zo vreselijk vermoord! Denk er toch eens aan hoe ik

voor jou geleden heb! Dag en nacht gezwogd en gespaard om tegen het dure levenslot te worstelen. Jij was altijd het licht van mijn ogen, de hoop van mijn hart. Jou gelukkig zien was mijn enige wens. Nu je groot en sterk bent zou jij je oude moeder moeten ondersteunen, maar neen, je loopt steeds weer in het verderf.”

“Ja, ja, ik weet het al. ‘t Is altijd koekoek één zang,” sprak de jongeling bitsig. “De ouden vergeten dat ze ook jong geweest zijn.”

“Men is jong om te werken en om op een eerlijke manier van het leven te genieten, maar niet om in een ongeluk te lopen.”

“Wees gerust, ik weet beter dan jij en iedereen wat ik moet doen.”

“Je vergist je, kind. Dat is wat jonge mensen denken, maar ze weten niet dat het zo gemakkelijk is om op een slecht pad te raken. Een rotte appel bederft de hele hoop, zegt een oud spreekwoord. Hoe kan je vrij blijven als je elke dag met gezellen als Bavo en Rumold omgaat.”

“Zo slim ben je dus, een mens met een appel vergelijken.”

“Die vergelijking is rekenkundig juist, Walter. Tot vorig jaar had ik je nog nooit dronken gezien. Maar sinds dat je met die klaplopers optrekt kom je nooit anders dan beschonken naar huis. Je verkort jouw eigen leven en dat van je moeder. In de kroegen leer je vloeken en zweren. Als je zo verder doet zal je nog een dief worden.”

“Dat kan gemakkelijk gebeuren. Als je me geld blijft weigeren dan zal ik verplicht zijn om er mij zelf van te voorzien.”

“Ik zal God bidden dat hij mij laat sterven. Liever dat dan mijn zoon aan de galg te zien opgeknoopt worden.”

“Doe gerust zoals je wilt. En als je me niet wil zien, knijp dan jouw ogen toe. Ik heb al genoeg van je gepreek.”

De ontaarde zoon sloeg woedend de deur toe. Hij stapte de weg in, terwijl hij nog enkele verschrikkelijke vloeken

uitbraakte. Dat was zijn gewoonte. Wanneer Rosa hem berispte dan liep hij weg, want hij wilde niet met haar discussiëren.”

In zijn geboortedorp was een herberg met een uithangbord waarop men kon lezen: In de Bierton. Onder deze titel had een onkundige hand een bierton geschilderd, waarop schrijlings een ventje zat met een ontzaglijke buik. Met een hand bracht hij een gevulde kan bier aan de mond, terwijl de andere hand de kraan toedraaide. Het was in deze kroeg dat men klaplopers en dronkaards kon vinden. Bavo en Rumold versleten er, naar eigen zeggen, drievierde van hun leven.

Zonder nadenken - waarschijnlijk uit gewoonte - was Walter de weg naar de kroeg ingeslagen. Hij stond voor de deur zonder het te bemerken. Hij bezat geen stuiver. De baas wilde hem niets meer lenen, want de jongen stond er al twee maanden met vijf zwarte kruisen op de balk. Daarom dacht Mattel verder te gaan, toen een heftig getik op het venster hem deed opkijken.

Het waren zijn twee genoemde vrienden en nog een derde, Ivo, die in de hele streek gekend was als ruziemaker en dronkaard.

“Wie uitnodigt moet betalen,” mompelde Walter, “Die kans is veel te mooi om er geen gebruik van te maken.” Hij stapte naar binnen.

Hij had de deur nog niet helemaal geopend of hij werd al verwelkomd met handgeklap en hese stemmen.

“Haal een kan bier voor die man, baas!” riep Bavo, terwijl hij de binnenkomende een stoel aanwees.

“Breng liever een rondje, grijze duivel, want ik denk dat jouw tong ook wel verstijft van dorst,” snauwde Ivo en hij zwelgde zijn kan bier in een slok door.

“Goed gesproken,” lachte deze en hij liep de keldertrap af.

“Jij lijkt geen dorst te hebben, Walter, want je stapt hier zo dromend onder het venster door. Men zou zeggen dat je jouw geldbeurs verloren hebt, zoals je daar met je blik naar de grond

loopt.”

“Ik heb dorst zoals een snoek, maar de duivel in de zak, vrienden.”

“Dan ben je in de Bierton weinig gezocht, nietwaar baas Cuipen?”

“Lege beurzen en lege tonnen worden hier aan de deur gezet,” antwoordde deze terwijl hij vijf kannen schuimend bier op de tafel plaatste.

“Op onze gezondheid, vrienden,” hernam Rumold, na met zijn makkers geklonken te hebben.

“Ik ben vandaag met de linkervoet eerst opgestaan, denk ik,” vervolgde Walter. “Deze morgen ging ik een voorschot vragen bij pachter Schoves maar er is geen rooie duit uit de handen van die vrek te krijgen. Deze namiddag heb ik mijn oude moeder eens gestreken, tevergeefs. Die oude vellen sluiten zoals mosselschelpen.”

“Je bent kinderachtig,” spotte Ivo, “Ik ben altijd voorzien. Als ik geen geld krijg, dan neem ik het zelf. Jij weet immers ook waar de geldlade bij jou thuis is,” en hij sloeg zo hard met zijn beurs op tafel dat de glazen dreunden.

“Ja, maar...”

“Hoe maar! Als je moeder je geen geld geeft dan loop je zeker wenend weg, zoals een kind dat geen speelgoed krijgt. Ik wist niet dat jij zo een schaap bent. Als men aan mij geld zou weigeren dan zou ik mijn vuisten gebruiken! Kom, kom, drink alles op, vrienden, ik trakteer nog een rondje. Met een kind zoals Walter heb ik medelijden, hij begint te janken als de ouderen praten! Morgen is het kermis in Herfelingen. Wat ga je dan doen? Hier van dorst verbranden terwijl wij daar de ene kan na de andere zullen omkeren?”

“Ik weet het wel, maar wat kan je er aan doen als het ongeluk je achtervolgt! Willen jullie mij misschien wat lenen? Vrienden moeten elkaar helpen in nood.”

“Zeer gemakkelijk, maar ik geef geen voeder aan schapen die het gras weten staan.”

“Ik begrijp je niet, Ivo.”

“Een goed verstaander heeft met een half woord genoeg.”

“Wat bedoel je? Stelen van mijn moeder?”

“Stelen is een verkeerd woord want je bent enig kind, dus alles behoort je toe. Je neemt gewoon wat van jou is. Het is trouwens een lening die je morgenavond kan terugbetalen als je wilt. We gaan gokken en winnen op de kermis, dat weet ik zeker.”

“Dat is niet goed,” hernam Walter. Hij had toch nog een beetje eergevoel.

“Waarom niet? Heb je misschien schrik om een uitbrander te krijgen als je moeder het te weten komt? Bah, drink nog een glas op haar gezondheid. Ik durf te verzekeren dat het je niet slechter zal smaken.”

“Zonder geld is het niet leuk op de kermis. En als Walter niet meegaat dan zullen we ons niet amuseren,” sprak Rumold.

“Walter moet zeker meegaan. Ik vind dat Ivo goede raad geeft,” repte Bavo.

“En slim bedacht,” voegde de baas toe, die hierin een middel zag om aan zijn voorschotten te geraken.

“De zaak is doodeenvoudig en zonder gevaar,” hernam de kwaadstoker.

Hoewel Walter zijn moeder nog maar enkele uren geleden met diefstal bedreigd had, stemde hij niet gemakkelijk toe. De eerste stap tot kwaad lijkt altoos geweld. Hij wist dat het kleine inkomen dat zijn moeder wekelijks verdiende met spinnen amper voldoende was voor haar uitgaven. Maar de gedachte om het kermisfeest te missen, terwijl zijn gezellen in vreugde de bekoorlijke potten zouden legen, kwelde hem meer dan zijn knagende geweten. Hij kreeg nog meer aansporingen tot diefstal en dronk nog veel kannen. De drank begon te werken. Uiteindelijk keurde iedereen het voorstel van Ivo goed. De held, die de diefstal ging verrichten, watertandde al bij het zoete vooruitzicht om zijn brandende keel te kunnen smeren met zijn buit.

Het uurwerk had zijn rusteloze naalden naar boven gehaald en kondigde tot verwondering en spijt van het gezelschap al middernacht aan. Met grote moeite had de baas hen kunnen overhalen om te gaan slapen. Walter was als eerste gereed en nam afscheid van zijn vrienden, die hem succes wensten. In de duisternis waggelde hij naar huis.

Mattel wist dat het een gemakkelijke diefstal zou zijn, maar hij aarzelde omdat hij wist dat zijn oude moeder het geld nodig had om eten te kopen. Iedere avond werd het geringe dagloon in een naaikistje gelegd. Dit kistje stond altijd op een nachttafel aan het bed van zijn moeder. Men kon het wegnemen, zonder gerucht te maken, en de schat roven want het koffertje had geen slot. Maar de vrouw kon ontwaken! Zij kon merken dat haar spaargeld ontbrak vooraleer het teruggebracht was! Bovendien kon een wisselvallig lot hem alles doen verspelen!

Deze en andere opmerkingen van zijn geweten hadden de dronkaard menigmaal van besluit doen veranderen. Hij zou zeker van zijn schandelijk voornemen afgezien hebben indien de boze geest hem niet onstuimig voortgedreven had. Hij had het beloofd aan zijn vrienden. Ze verwachtten hem de volgende dag en zonder geld kon hij niet met hen meegaan. Wat zou men hem bespotten! Hij zou een lafaard genoemd worden! Tot overmaat van ramp zou hij dorst lijden, terwijl zijn hartsvrienden met gretigheid het weldoende nat zouden aanbidden!

Wel tienmaal stond hij op het punt om zijn bed te verlaten, maar telkens hield een of andere schrikwekkende gedachte hem tegen en nagelde hem aan de grond. Dan verwenste hij de diefstal, maar de geest van het kwaad bracht hem weer zijn vrienden en beloften voor ogen. Uiteindelijk richtte hij zich vastbesloten op: “Wat ben ik toch een vreesachtig kind! Alles is stil, mijn moeder slaapt. Zo dadelijk is het geld in mijn beurs en voor twaalf uur vannacht zal het weer op zijn plaats zijn, alsof het nooit uit het kistje verdwenen was.”

Na zichzelf op die manier aangemoedigd te hebben, sloop

hij onhoorbaar naar de kamer van zijn moeder. Hij legde het hoofd tegen de half geopende deur en luisterde.

“Ze slaapt als een dode,” murmelde hij zacht.

Met de grootste voorzichtigheid opende hij de deur. Hij kroop op handen en voeten tot bij het bed van de slapende vrouw. Bevend, met ingehouden adem, voelde hij in de onpeilbare duisternis aan ieder voorwerp dat zijn hand ontmoette. Zachtjes liet hij zijn vingers heen glijden en hoopte om snel het voorwerp van zijn wens te ontdekken. Eensklaps trok hij de arm terug en deed met de elleboog de tafel dreunen...

De nachtdief had iets warmes aangeraakt – het was het hoofd van zijn rustende moeder! Het bed kraakte! Een lange zucht, als van iemand die uit een nachtmerrie wakker werd, ontging de boezem van de slapende weduwe!

Wie beschrijft de angst van de onbehandige dief!

Roerloos lag hij als een dode op de vloer. Zijn benen en armen boden weerstand aan de spanning van zijn spieren. Hij meende onder een ondraagbare angst te moeten stikken.

Ontwaak, ongelukkige moeder! Verras uw zoon op de eerste misdaad! Nu ben je nog de enige die zijn misdaad kent, maar later zal die misschien voor het oog van iedereen te lezen staan! Berisp hem. Misschien kan je de kiem van het kwaad nog uitroeien voor het deze nacht wortel schiet! Leg hem voor ogen waartoe zijn verleiding hem kan brengen! Toon hem de afgrijselijke gevolgen van een diefstal!

De jongeling was zijn schrik intussen meester geworden. Gelukkig, of liever ongelukkig voor hem, was zijn moeder niet wakker geworden. Hij dacht de slaapkamer opnieuw te verlaten, toen hij onwillekeurig de hand op het kistje zette. Hij nam het mee, maakte het leeg in zijn slaapkamer en droeg het weer naar de kamer van de vrouw.

De weduwe was een voorbeeld van huishoudster. Van kindsbeen af had ze in alles orde weten te brengen. Geen lepel of vork kon van plaats veranderd worden of een blik van haar

scherpziende ogen zou het bemerkt hebben. In de duisternis van de nacht kon zij zonder moeite, zonder zoeken of tasten, het gevraagde voorwerp vinden. Dat had Walter al een aantal keer kunnen meemaken. Tot zijn grote ontsteltenis bedacht hij plots dat hij niet opgemerkt had waar het kistje stond. Hij had het ergens naast het bed gevonden, maar wist niet of het bovenaan of onderaan was. Als hij de plaats niet kon terugvinden, zou hij ongetwijfeld verraden zijn.

De jongen was radeloos. Hij kon het gestolen geld niet terugbrengen. Dat was even gevaarlijk als het wegnemen en het terugdenken aan de geleden schrik deed hem dat plan snel opbergen. Hij durfde het geld ook niet te verbergen in de zakken van zijn kleren. Miste zijn moeder de schat, dan zou hij de eerste verdachte zijn. Nog voor hij zou wakker worden zouden zijn zakken al onderzocht zijn. De jongeling beefde bij de gedachte om ontdekt te worden.

Hij besloot om met de beurs in zijn handen te gaan slapen. De slaap, voor de rechtvaardige zo zoet, maar wreed voor de boosdoener, weigerde de ellendeling zijn verkwikking. Zijn beladen geweten gaf aan zijn slapeloze geest de ergste verwijten. Allerlei gedachten doorvlogen onophoudend zijn hersenen. Nu eens overdacht hij de berispingen van zijn ongelukkige moeder, vervolgens meende hij dat zijn vermoorde vader hem dreigend van uit het graf verwenste. Tenslotte dacht hij aan het plezier van de volgende dag. Hij sliep maar langzaam in en het gestolen geld brandde tussen zijn vingers. Hij draaide zich honderd keer om in zijn bed, dat gevuld leek met stenen. Telkens wanneer hij in slaap viel kwam zijn schuldige en rusteloos geweten hem folteren met verschrikkelijke dromen. Nog maar net in slaap, sprong hij recht en keek benauwd rond alsof hij iets ontwaarde in de duisternis. In zijn droom dacht hij dat hij beloerd werd door een wild dier met monsterachtige vormen.

Het gedrocht staarde hem aan met gloeiende ogen en een open muil. Het kwam langzaam dichterbij en verpletterde zijn

borst met een klauw, terwijl het met een andere klauw de beurs uit zijn handen rukte! De dromer schoot angstig wakker. Koud zweet borrelde van zijn aangezicht. Voor hij weer in slaap kon raken begroette het morgenlicht de vensters. Zijn rusteloze geest, door een besmeurd geweten geplaagd, had zijn marteling nog niet volbracht. Eventjes was de jongeling in rust, wanneer een nieuwe nog vreselijkere droom hem overviel. Ineens dacht hij omsingeld te zijn door een bende gewapende mannen die dreigden om zijn hart te doorboren bij de minste weerstand. Twee mannen grepen Walter en bonden hem vast aan handen en voeten. Daarna wierpen ze hem in een donker vaartuig waarin hij roerloos als een steen moest liggen. Hij wist niet waar ze heen gingen of wat ze van hem wilden.

Dan hield het geheimzinnig vaartuig stil. Een woest geschreeuw, zoals van een kudde uitgehongerde wolven, klonk hem in de oren. Toen men de deur van het donker kot opende zag hij duizenden mensen die wraakzuchtig om zijn bloed riepen. Hij wilde vluchten, maar de koorden aan zijn handen en voeten maakten alle beweging nutteloos. Bovendien bedreigden vele wapens hem tegelijk. Onder de menigte zag de veroordeelde twee personen die uit schaamte de ogen naar de grond gericht hielden en bitter weenden. De misdadiger herkende zijn ouders! Hij wierp zich op de knieën en vroeg vergiffenis. Maar de scherprechter, die op het bevel van uitvoering wachtte, hief het zwaard in de hoogte en...

De dromer schrok. Hij dacht het koude staal tegen zijn nek te voelen en werd een tweede keer wakker.

Ellendige jongeling! Waarom luister je niet naar de heilzame berispingen van je geweten? Zonder beterschap zal je droom eens de wrede werkelijkheid worden! Denk er aan dat velen op het schavot gestorven zijn, wiens eerste diefstal slechts een halfrotte pruim aan een fruitkraam was!

Walter besloot om zijn bed, dat voor hem een pijnbank was, te verlaten.

Het was een voortreffelijke zomerochtend van de maand juli. De zon rees met pracht door het blauwe lichtazuur. Haar stralen vielen schitterend, als uit een gouden gloed, en tekenden aan de oosterkim een allerprachtigst tafereel. Het zwoele morgenwindje likte dartelend de glinsterende dauwdruppels af die als diamanten parels over de kelken van de bloemen wiegden. Over het groene grastapijt gonsde een ijverig bijtje en fladderde een bontgevlekte vlinder. Duizenden zangers kweelden een aangenaam danklied uit het loof. Alles in de wijde natuur getuigde van levenslust en richtte dankbaar het hoofd naar de hemel.

Alleen Walter was ongevoelig aan al die pracht van de schepping. Bleek en moedeloos verliet hij met rasse schreden het ouderlijk huis. Hij ontvluchtte de blik van zijn moeder alsof hij vreesde dat de diefstal op zijn aangezicht te lezen stond.

*Je zal hem horen tuimelen zoals
een konijn dat men in de nek klopt.*

IV

Hoe een dief een moordenaar wordt

De dag van het kermisfeest stond het dorpsplein van Herfelingen vol met tenten, kramen en schietbakken. Op heel wat plaatsen werd plezier gemaakt of gegokt. Een paar grappenmakers dansten op de dorpel van een acrobatentent en deden een menigte in schaterlachen uitbarsten. Voor amper 10 centiemen kon je een toegangskaartje kopen en een beroemde tovenaars zien. Deze sneed, tot verbazing van het publiek, de neus van een toeschouwer af en zette die er dan terug aan. Het leek wel alsof er echt bloed op de grond drupte. Ergens anders wipte een koorddanser met gevaarlijke sprongen in de hoogte op zijn smalle weg tussen hemel en aarde. Ginder deed een aap de vreemdste gebaren na, terwijl een wit geschilderde mus voor vijf centiemen je gelukslot uit een blikken doosje haalde. Verder kon een geoefende schutter voor weinig geld een voorraad sigaren winnen, echte Havana's volgens de verkoper. Op de hoek van het plein draaide een paardenmolen, begeleid door orgel en trommel, tot groot vermaak van de kleine gasten. Kramen beladen met allerlei speel- en suikergoed lokten hen de laatste stuiver uit de zakken. Tussen al het verwarrende gedruis hoorde men gedurig het gerammel van dobbelstenen, het geronk van de draaimolens en de luide aanmoedigingen voor gokspelen. Vooral bij die laatste was er een bovenmatig gedrang.

De drift naar geldspelen, van onze voorvaderen geërfd, was in die tijd meer dan ooit in de samenleving geslopen. Niet alleen in de grote steden zag men de gokspelen vermenigvuldigen, maar zelfs in de meest afgelegen dorpen wierpen honderden lieden de teerling bij elk feest. Als men

denkt dat zo veel werkmannen hun vrouw en kinderen tekort deden om te gaan gokken, zal men wellicht begrip hebben voor de haat van Jozef II tegen feesten en vergaderingen.

Laat in de avond, wanneer de blijde tonen van violen en bassen de dansers al lang naar het dorpsbal hadden geroepen, stond er nog één speeltafel. Baas Gijsbrecht was een voet groter dan de omstanders en riep onophoudelijk met een verdovende stem: “Hier is de molen van Parijs! Altijd prijs! Naar hier liefhebbers, naar hier, de aanhouder wint!”

Op dit ogenblik waren vier jongelingen tot aan de tafel gedrongen om te spelen. Bij elke worp hoorde men de zegevierende lach van de winnaars, samen met een verschrikkelijke godslastering van de baas.

“De duivel mag deze tafel meevoeren! Ik heb al meer dan 10 frank verlies op minder dan een kwartier,” sprak de baas boos.

“Je hebt vandaag al genoeg vogels gepluimd, baas,” antwoordde Bavo. “Enkele franken minder zal je in je gevulde zakken toch niet missen.”

“Bah! Het is de moeite niet waard om er zo’n bedrukt gezicht bij te trekken,” schertste Ivo.

“Wel neen, je kijkt als een geschoren schaap maar we hebben toch maar 3 frank gewonnen,” lachten Rumold en Walter.

“Herkansing!” riep Gijsbrecht.

“Ja, vriendje, daar staat 2 frank op ruiten.”

“Ik gok ook op ruiten.”

“Op klaveren.”

“Eén frank op ruiten,” riep Walter.

De baas raapte de teerlingen samen en deed ze snel tussen zijn vingers draaien. Hij keek zijn tegenstanders in de ogen. Alle blikken waren op de geoefende hand gericht.

“Tweemaal ruiten met klaveren,” kreet Ivo, “Zo moet men het spel verstaan!”

“Opnieuw, jongens,” gromde de baas en wierp het verlies

jammerend op tafel.

“We verdubbelen de inzet,” sprak Rumold, “Allen op anker, makkers!”

“Anker met een ster,” schreeuwde Walter van zodra de teerlingen ontbloot waren.

Het lot werkte bepaald in hun voordeel.

Het gelaat van de kramer betrok met een spijtige uitdrukking van afgunst en nijd. Hij verwenste in grammoedige woorden de spelers en teerlingen naar de duivel.

De twee volgende worpen deden hem naar de bodem van zijn geldbeurs zoeken. Een vijfde worp veranderde het wisselvallig lot.

“Drie keer anker! Alles voor de baas!”

De volgende acht spelen waren hem eerder gunstig dan nadelig. De vrienden begonnen te morren. Gijsbrecht, die even sprakeloos was geweest van de tegenspoed, werd weer praatziek en deed het publiek met boertige kwinkslagen in een luide lach uitbarsten. Dat verbitterde zijn tegenstanders nog meer. Ivo mompelde iets in het oor van zijn makkers en samen zetten ze hun hele bezit in op harten.

“Deze keer zullen wij winnen of de duivel komt de speeltafel uit het dorp halen,” vloekte hij.

Zou het onzekere lot hen gunstig gezind zijn? Zou dit geheimzinnige doosje hun geluk of ongeluk worden? Met kloppend hart wachtte men op de uitval. De klank van de dobbelstenen scheen onheil te voorspellen.

“Twee maal anker en ruiten!” schreeuwde de baas zegepralend.

Ivo greep de inzet snel beet, wierp de tafel omver en snauwde de baas woedend toe: “Ha! Dief! Denk je ons te bedriegen? Je hebt de teerlingen gedraaid! Denk je dat ik blind ben om dit niet te zien? Geef ons geld terug of je gaat er je vel bij inschieten.”

Dit werd nog bevestigd door een hoofdknikken van een vijfde kerel, die ook zijn hele bezit op de speeltafel had zien

verdwijnen. Gijsbrecht ontkende hardnekkig de beschuldigingen en leek niet van plan om zijn winst terug te geven. Ivo vloog hem naar de keel, maar de loden vuist van de Hercules deed de aanvaller in het stof rollen. De drie gezellen sprongen bij en ze wilden de forse kerel een duchtige afrossing geven. Maar de omstanders scheurden de vechters met geweld uit elkaar.

Diezelfde nacht, toen de dorpsklok twaalf uur galmde, was het gewoel van de kermisvierende inwoners nog niet helemaal vergaan. De strijdstok riep de langst blijvende dansers tot de algemene sluitquadrille. Hier en daar hoorde men de vrolijke tonen van het gezang dat in vele akkoorden aangeheven werd door groepjes jongeren die naar huis gingen.

Op de Romeinse weg van Herfelingen naar Kester bewogen zich op dat moment vier onmerkbare schimmen. Had men de zwarte sluier van de nacht kunnen doorboren dan zou men onze vier jongelingen herkend hebben. Ze slopen onhoorbaar tot bij een haag aan de kruising van de heerbaan met een veldweg.

“Hier moeten we wachten,” fluisterde Ivo met zijn hoofd vlakbij zijn gezellen, “Er bestaat geen andere weg.”

“Die kerel zou ons hier nog lang kunnen laten wachten.”

“Bah, we zijn de baas van onze tijd.”

“Het schijnt dat Gijsbrecht nooit gehaast is en dat hij weinig dorst moet hebben om dertig kannen leeg te drinken.”

“Als wij dan maar geen geschoren schaap vangen. Het is nog al gebeurd dat hij na een gelukkige dag de laatste stuiver in de kroegen offerde.”

“Maak je maar geen zorgen, zijn zakken waren deze keer meer dan genoeg gevuld,” antwoordde Rumold.

“Ik geloof dat die Hercules weinig vrees kent,” zei Bavo, “Het is niet goed om tussen zijn klauwen te zitten. Ivo kan ons daar trouwens meer over vertellen want hij heeft de zwaarte van zijn vuist al gevoeld. We zouden best onze voorzorgen nemen.”

“Daar zal ik voor zorgen,” hernam Ivo, een beetje gekwetst door het gespot. “Wees niet bang Bavo, we zullen hem op dezelfde manier aanpakken. Je zal hem horen tuimelen zoals een konijn dat men in de nek klopt.”

“Voorzichtig, in het duister zouden we hem een moordende slag kunnen geven.”

“Kind! Denk je misschien dat hij het gestolene zal teruggeven als je op je knieën gaat zitten jammeren? Als je dat denkt, dan laat ik het aan jou over. Ik wil zeker spelen. Hij zal zijn vuistslag en het gestolen geld duur betalen. Met zulke mannen mag men niet links spelen.”

“Dat denken we er ook van,” hernamen de twee anderen, “Als je een wolf zacht behandelt zal je er door verslonden worden.”

“We nemen toch enkel wat we verloren hebben?”

“We zijn dat niet verloren, Walter, hij heeft dat van ons gestolen. Iedereen heeft gezien dat hij de teerlingen draaide. In plaats van elke keer vijftien te winnen, hebben we telkens zoveel verloren. Dat maakt dus een verschil van 30 frank. Uitgezonderd de 6 frank die ik gelukkig kon wegpakken zodat we toch nog wat aan onze lippen hebben kunnen brengen. Hoe vaak heeft hij ons en anderen niet de zakken leeggemaakt, altijd door bedrog? Maarten Bengs is vorig jaar zijn hele huur verloren! De dief zal niet stoppen vooraleer hij iedereen met valse streken de laatste stuivers uit de zak heeft gehaald.”

“Stil... Er komt iemand!”

De vier metgezellen hoorden zware voetstappen op een honderdtal passen.

“Iemand moet zijn mond toehouden, voor als hij wilt schreeuwen,” fluisterde Ivo.

Daarna kroop hij tot aan de voetweg. Hij nam een zakdoek waarin een zware steen was geknoopt en bleef toen loerend op de hurken zitten. Alleen de naderende voetstappen onderbraken de stilte. De zware gestalte naderde meer en meer. Nog twee passen...

Met ingehouden adem bleven de drie makkers luisteren. Hun hart klopte geweldig. Elk ogenblik verwachtten ze een beweging en misschien een schreeuw te horen. Het slachtoffer was binnen bereik.

Ivo verroerde geen lid.

Gijsbrecht moest nochtans zijn belager al voorbij zijn. Waarom had de baanstroper de gelegenheid niet te baat genomen? Was hij misschien een lafaard geworden in de tegenwoordigheid van de zware vuist, die hem als een kind op de grond had doen tuimelen?

Zulke gedachten kon Walter vormen, maar de twee anderen kenden hun makker beter. Zij wisten dat er een goede reden moesten zijn.

“Hij was het niet. Zou de slimme vos misschien lont hebben geroken?” fluisterde Ivo terwijl hij weer dichterbij zijn gezellen kroop.

“Denk je niet dat Gijsbrecht al uren in zijn bed ligt te ronken? Zo kunnen we hier nog lang wachten.”

“Onmogelijk, Rumold, ik heb hem duidelijk gezien bij de baas uit het Wit Hoekhuis.”

“Ben je daar zeker van, Bavo?”

“Ja, volstrekt zeker.”

“Wel dan zal hij toch ooit komen.”

“Met wachten kunnen we weinig verliezen. Zal ik eens gaan kijken of de wegblijver nog niet gereed is?”

“Je wilt toch niet verraden worden, Bavo?”

“Verraden! Door wie? Wij zullen wel kunnen zwijgen, denk ik.”

“Ja, maar het is nodig dat we niet onbedacht handelen. Iedereen weet van onze ruzie met de teerlingspeler. Morgen zal men vernemen dat hij onderweg is opgewacht en van zijn geld beroofd. Wellicht zal men ons verdenken. Als men jou op dit uur in zijn gezelschap heeft gezien dat zal de verdenking in zekerheid overgaan. Het beste wat we kunnen doen is wachten tot hij komt en nadien elk naar huis gaan. Denk je dat ook niet,

Rumold?”

“Zeker, zeker, Ivo. Na de aanval gaat iedereen naar huis. Bovendien moet Walter deze nacht nog geld terugleggen in het kistje van zijn moeder. Vandaag hebben we weinig kermis gevierd, maar morgen denk ik het te verdubbelen bij Leander uit De Afspanning.”

“De Afspanning? Daar heb ik nog nooit iets gedronken.”

“Echt waar, Walter? Dan ken je Melanie niet? Een poezelige meid met blauwe ogen, kersroze wangen, fel ros haar en een aanlokkelijk minnelachje, waarmee ze zelfs de ongevoeligste jongelingen kan bekoren.”

“Dat is een mooi portret, je bent zeker behoorlijk verliefd op haar.”

“Anderen zijn het nog meer dan mij. Voor een kusje van haar zou je die lieve engel niets ter wereld kunnen ontzeggen.”

“Is dat waar? Ik zou zelf toch geen kan bier laten staan in ruil voor al de kusjes en al de Melanies van het dorp.”

“Vergis je niet,” ging Ivo verder, “Heb je dat liefvallige gezichtje al ooit ontmoet?”

“Nooit. Morgen zal ik zien of zij een mededronk waard is. Denk je niet dat Gijsbrecht met jouw Melanie op zwier zou kunnen zijn? In elk geval is hij niet gehaast.”

“Hij zou geduldiger lieden dan wij vervelen,” gromde Rumold. “Maar stil... daar komt iemand.”

“Hij is het!” fluisterde Ivo, “Ik herken zijn oud refrein.”

De onduidelijke tonen naderden dichterbij en na enkele seconden zag men een donkere massa bewegen.

“Opgelet, geen woord spreken en vooral niemand bij naam noemen.”

Ivo kroop opnieuw tot bij het uiteinde van de haag. Hij trok zijn steen en hield bewegingsloos de naderende vijand in het oog.

Baas Gijsbrecht besefte zeker niet dat acht misdadige ogen hem bespieden en dat een wraakzuchtige baanstroper hem beloerde. Anders zou hij niet zo vrolijk voortgestapt hebben.

Plotseling verlengde zich een zwarte schim langs de haag... een gesiffel blies de nachtwandelaar in het oor. Een dof gebots volgde en de ongelukkige plofte als een stuk hout op de grond. Drie andere schimmen slopen dichterbij en hielden het bewusteloze lichaam op de grond. De zakken werden onderzocht. Ivo vond een welgevulde geldbeurs, waarna hij de weg invluchtte. Zijn makkers volgden hem zwijgend.

Na een kwartier stevig doorstappen sprongen de vier baanstromers in een weiland. Ze bleven op een uitgehouwen fruitboom zitten.

“We kunnen weer vrij ademen,” begon Ivo, “We zijn buiten gevaar. De dobbelaar zal ons niet meer volgen, geloof me. Mijn slag was welberekend. Je mag zeker zijn, Walter, wie met Ivo Peps te doen heeft mag zijn vechthandschoenen aandoen. Gijsbrecht zal moeten bekennen dat hij al wel eens leuker van de kermis naar huis is gekeerd! Mag er nog wat in zijn? Kom, laten we onze vangst eens bekijken. Hoewel het zo donker is dat ik het verschil tussen zilvergeld en een kopermunt niet zie.”

“Gaan we alles meenemen?” vroeg Walter.

“Wat anders? Heb je zin om jouw aandeel terug te brengen, dan doe je dat maar. Maar ik zal dan zeker niet meegaan.”

“Wij evenmin,” bevestigden de twee anderen, “Het zou niet goed zijn om nu in zijn handen te vallen. Bovendien kan men ons verrassen en jij raakt zeker net zo min als ons graag je hoofd kwijt!”

“De zaak kan onder ons geregeld worden. Niemand verplicht je om meer mee te nemen dan je wilt. De rest zullen wij wel klein krijgen.”

“Dat zal nooit gebeuren. Walter is even zeer betrokken als wij en moet eenzelfde deel krijgen. Hij heeft vannacht immers nog een kwijtingbriefje te halen bij moeders geldkistje.”

“Juist. Hoe gaan wij hier in het donker de buit verdelen? Zonder licht is dit onmogelijk en tot morgen kan hij niet wachten.”

“Sukkelaar, kom mee. Ik weet nog een middel. De weduwe

Moens is ziek en heeft heel de tijd een licht in haar slaapkamer. Een straal van de lamp schijnt door het kleine vensterluik. We moeten stil zijn, want de vrouw hoort nog goed. Ze zou waarschijnlijk vrezen dat ik zoals gewoonlijk op haar venster kom slaan.”

“Een uitmuntend voorstel.”

Enkele minuten later zaten de vier vrienden onder het venster en staken om de beurt de hand naar een geldstuk uit.

“Ieder heeft ongeveer 28 frank,” lachte Bavo, “Zo’n vogeltje zou ik wel twee keer per week willen vangen.”

“Het geld voor het naaikistje niet vergeten, Walter.”

“Ik heb het al apart geteld.”

“Tot morgen in De Afspanning, bij Melanie. En droom er maar niet van, Walter,” schertste Ivo.

De vier vrienden drukten elkaar de hand. Mattel nam een veldweg naar huis. De anderen sloegen de grote weg in, nadat Ivo eerst met een vuistslag het venster van de weduwe had doen rollen.

*Een enge en holle voetweg
doorkruiste de verlaten landstreek.*

V

Een uitgebreider plan tot bederf

In het noorden van de gemeente Kester ligt de Heide, een hoger gelegen plek die gevormd wordt door de aaneenschakeling van verscheidene heuvels die wonderwel lijken op reusachtige omgekeerde soepkommen. Een van deze heuveltoppen vormt het hoogst gelegen punt van de provincie Brabant. Enkele jaren geleden heeft het krijgsbestuur er een landmeetkundig station opgericht. De ijzeren zuil ervan wordt door de omwoners 'de IJzeren Man' genoemd, waarschijnlijk naar zijn vorm.

Dit punt is een van de verste zichtpunten van ons land. Bij helder weer telt het blote vijftig verschillende parochiekerken, terwijl men meer dan zeventig wieken van windmolens ziet draaien. Het prachtige paleis van justitie van onze hoofdstad, op vier mijl afstand, schijnt slechts een tiental boogscheuten verwijderd. Van daar kan men ook de reusachtige Leeuw van Waterloo ontwaren en in de zon zien glinsteren terwijl die dreigend de Franse volksmoordenaar aanstaart.

De vlijt van de mens heeft deze woeste natuur van vroeger in een weelderig oord herschapen. In de dalen en zelfs tot op de toppunten ziet men nijverige landslieden de weerspannige grond tot vruchtbaarheid dwingen. Sinds enkele jaren loopt een brede en gemakkelijke kasseiweg van Ninove naar Halle door dit bergachtige gebied.

Ten tijde van deze geschiedenis bedekten sombere bossen, doorvlochten met ondoordringbaar heestergewas, de komvormige bergtoppen. Enkel het gehuil van wolven en het scherpe gekras van raven doorbraken de doodse stilte. Een enge en holle voetweg doorkruiste de verlaten landstreek. Aan

de voet van de bergkommen stond een eenzame herberg. Onder het uithangbord hing een verroest scheerbekken, omdat de baas de stiel van barbier uitoefende. Als opschrift kon men deze rijm lezen: Bij den barbier, drinkt men goed bier.

Op elk uur van de dag kon men op de dorpel van de vervallen woning een man zien zitten. Hij blies dromend de rookwalmen van zijn lange pijn in de lucht. De rustende man leek ongeveer 40 jaar oud. Zijn lange gestalte, ronde borst, straffe schouders, gespierde armen en blozende gezondheid wezen duidelijk op een ferme kerel. Tussen een lange onverzorgde baard fonkelden twee kleine ogen. Dit gaf hem een terugstotend gelaat dat niet paste bij de stiel van barbier. Met scherpe en onderzoekende blikken volgde hij ongemerkt de reizigers die zijn woning voorbijkwamen.

Die man was Thijs Rutger, ook wel de herbergier van de Heide genoemd. Men wist niet of Thijs ooit getrouwd was geweest. De paar mensen die in zijn herberg geweest waren, beweerden dat hij helemaal alleen leefde.

Zelfs de moedigste reizigers bleven zo veel mogelijk uit de buurt van dit verblijf. Wie niet anders kon dan langs deze verlaten weg te gaan, werd bevangen door een geheimzinnige vrees. Die angst werd zeker niet minder door de schrikwekkende legenden die tijdens lange winteravonden aan het houtvuur over die plaats werden verteld. De meest bijgelovigen beweerden dat een vlaskoopman uit Gent op zekere avond verdwaald raakte in het bos. Hij had een vijftigtal onkenelijke wezens zien voorbij trekken achter een gehoornde duivel met koevoeten en een witte paardenstaart. Het was slechts aan bovennatuurlijke hulp te danken dat hij kon ontsnappen. Anderen hielden staande dat elke nacht rovers verzamelden in het midden van het bos. Daar zouden ze in onderaardse gangen hun buit komen verbergen.

Een paardenkoopman vertelde het volgende over de verdwijning van een van zijn vrienden: “Een van mijn vrienden en ik gingen handel drijven in de omliggende dorpen. We

hadden 's morgens om zes uur met elkaar afgesproken bij de barbier. Toen ik er een half uur later kwam, verzekerde de baas dat hij mijn vriend nog niet gezien had maar dat hij vast dadelijk zou komen. Tegen wil en dank wilde Rutger mij de baard afdoen om zijn behendigheid te laten zien. Ik kreeg akelige gedachten toen ik een bebloed scheermes zag en een muts die ik herkende als die van mijn vriend. Ik vertrok zo snel mogelijk ondanks het ontevreden gezicht van de baas. Mijn vriend is nooit meer teruggezien, hoewel zijn vrouw mij herhaalde dat haar man mij bij de barbier opwachtte.”

Er waren nog veel andere vertellingen in omloop. De meeste waren ongetwijfeld vruchten van overdreven verbeelding en benauwde zielen. Nochtans moest men bekennen dat er zonderlinge dingen voorvielen. Verschillende keren had men 's nachts spookachtige schimmen in en uit de herberg zien sluipen. Niet veel later had een pachter uit Leerbeek een brandbrief ontvangen. De boer weigerde en zag die bedreiging als een flauwe grap van een of andere onbezonnen dronkaard. Zijn hoeve werd platgebrand en diezelfde nacht had men in Kester een pachthoeve geplunderd en de zoon en twee knechten vermoord.

Toen Walter Mattel na het afscheid van zijn drie vrienden de weg naar huis insloeg, dacht de jongeling waarschijnlijk niet dat hij met rasse schreden de afgrond van zijn verderf naderde. De arme jongen kon ook niet raden dat zijn gezellen op dat zelfde moment een uitgebreider plan tot bederf gingen smeden.

“Naar meester Leeuwenhart!” had Ivo zijn makkers in het oor gefluisterd. Ze volgden tien minuten de Romeinse heerweg en sprongen toen een veldweg binnen.

“En nu, Bavo, nu bindt onze makker zichzelf een strop om de hals. Denk je nog altijd hetzelfde als meester Leeuwenhart?”

“Dat Walter zal weigeren om mee te doen met de Tongsnijders?”

“Ja.”

“Zeker, waarom niet?”

“Wel, zie je niet dat de jongen zich laat overtuigen zoals een kind.”

“Dat betekent nog niet dat hij baanstroper zal worden.”

“Hij heeft vandaag nochtans al een eerste stap gezet. Je zal wel zien, Bavo, dat ik snel een dappere dief zal maken van onze vriend.”

“Dat kan je Mattel niet. Hij valt misschien te verleiden tot wat lichte misstappen, als hij gebrek aan geld heeft. Maar zijn God verzaken om de eed van rover af te leggen, daarin zal hij zo gemakkelijk niet toestemmen. Zijn kinderlijke opvoeding is te deugdzaam geweest. Weet je niet meer dat zijn vader, Frans Mattel, vorig jaar liever de rekplank opging en zijn leven in de verradersput eindigde dan mee te doen met onze bende.”

“Zijn vader was een onnozele en bijgelovige man. Wat de deugdzame opvoeding van zijn zoon betreft, wees verzekerd dat die maar zwakjes wortel heeft geschoten.”

“Ik moet bekennen dat zijn gedrag niet mag vergeleken worden met dat van zijn ouders. Maar dat hij zou tekenen als moordenaar, dat wil ik eerst zien en dan pas geloven.”

“Je bent een ongelovige Thomas, Bavo. Ik ben overtuigd dat hij deze avond nog zal ingewijd worden en met een degelijke fles begroet.”

“Verlekker je keel maar niet te snel. Zonder die oude preekster die hem dagelijks boetepsalmen voorleest zou hij sneller verleid worden.”

“Een preekster van wie men de schat rooft moet inderdaad wel indruk maken op haar biechtkind,” spotte Ivo. “Geloof me, makker, deze avond wordt er gedronken op zijn intreden. Dat zal zeker welkom zijn, want mijn keel is verduiveld droog zoals schietkatoen. Mijn arme maag heeft gisteren een te strenge onthouding ondergaan.”

“Ik begrijp niet waarom je Walter zo graag in onze bende wilt brengen,” vroeg Rumold, die gezwegen had terwijl zijn

vrienden twistten. “Tegenwoordig is er maar weinig buit en hoe meer vorken er naast de schotel liggen, hoe kleiner het aandeel wordt.”

“Je begrijpt het niet, jongen. Onze manschappen verminderen en bovendien weet Walter gevulde geldkoffers liggen. Hij spreekt dikwijls van een rijke tante in Anderlecht. Dat is een eerste vogeltje om te ontnestelen.

Deze avond ga ik voorstellen om daar binnenkort een onaangenaam bezoek af te leggen. Het is een goede gelegenheid om Mattel er zijn proefstuk te laten maken.”

“Ja, broeder,” bevestigde Bavo, “Die jongen kan ons veel diensten bewijzen. Hij is thuis bij veel rijkelui uit Anderlecht. De knoop zit hierin dat ik weinig vertrouwen heb in zijn toestemming.”

“Je bent een dwaas. Deze avond zal hij ingelijfd worden met of tegen dank.”

“Hij zal niet weigeren.”

“En als hij het toch zou doen?”

“Dan heb ik nog een veel gemakkelijker en onfeilbaar middel. Mijn plan is al helemaal klaar.”

“Zo, zo,” vroeg de hardnekkige Bavo, “Wat is dat middel en plan?”

“Wees gerust, je zal niets verliezen door te wachten. Hier zijn we bij de meester.”

Al pratend waren de drie gezellen aan de herberg op de Heide gekomen.

“Moet ik kloppen?” vroeg Rumold.

“Niet nodig, ik heb mijn gerief.” Hij haalde iets uit zijn zak, tastte in het donker naar het sleutelgat en deed het slot krijsend openvliegen. De drie gezellen waren hier duidelijk niet vreemd. Zodra ze binnen waren zocht Ivo eventjes in het duister en draaide daarna een dievenlantaarn open. Een flauw licht verspreidde zich in de herberg. Op dat moment ging de slaapkamerdeur open en de barbier kwam binnen, gapend en zich in de ogen wrijvend.

“Jullie laten op zich wachten, gezellen,” begon hij en maakte zijn broeksriem vast. “Hoe laat is het?”

“Vijf minuten voor twee, meester,” antwoordde Bavo die een reusachtig zakuurwerk bovenhaalde.

“Het is te verwijten aan baas Gijsbrecht, de dobbelaar,” zei Ivo.

“Ha, ik begrijp het. Jullie hebben zich eerst de baard laten afdoen door die bultenaar.”

“’t Is te zeggen dat wij de barbier gespeeld hebben,” verbeterde Rumold, “De kermis is deze keer niet in zijn voordeel afgelopen.”

“Dat verwondert mij. Zal er dan een fles afmogen?”

“Duivel! Het is juist daarom dat we komen. Onze arme maag heeft vandaag ontbering genoeg gedaan. Mijn maag is droog zoals poeder.”

“Waar blijft Walter? Heb ik de weddenschap gewonnen?”

“Gewonnen? Niet zo snel! Deze avond ga ik hem als lid van de Tongsnijders voorstellen. En dan gaan we nog een fles de hals afbijten.”

“Zo, zo! Dan vlieg ik om een fles.”

De barbier bracht een roetkaars tegen de vlam van de lantaarn en liep naar de kelder. Hij was nog maar net beneden toen een benauwde stem uit de diepte in de herberg klonk. De drie gezellen sprongen toe.

“Licht, breng licht! Een dief, een dief!” riep Rutger.

Rumold vloog naar de lantaarn terwijl Bavo in het donker een valse pas maakte en in de kelder rolde.

“Wat scheelt er, meester?” vroeg Rumold die met het licht toesnelde.

“Er is een dief!” mompelde de baas, die wit als kalkmelk in een hoek van de kelder stond te beven.

Ivo kwam met een ijzeren staaf toegevlagen.

“Sluit de kelderdeur,” riep hij, “Waar heb je hem gezien?”

“Daar in die hoek. Toen ik beneden de trap afkwam hoorde ik een gerucht achter mij. Ik draaide mij om. Een bleek gezicht

naderde mijn kaars... de vlam was uit. In het donker heb ik iemand horen wegkruipen.”

“In dat geval kan de dief de kelder niet verlaten hebben. Wie je ook bent, laat je zien!” gebood Ivo.

Geen antwoord.

“Hij zal wel spreken. Langs hier met die kaars!”

Tevergeefs, men hoorde en zag niets.

“Laten we alle potten en tonnen verplaatsen!”

In minder dan vijf minuten waren alle vaten herzet en de donkerste hoekjes doorzocht.

“Niemand,” sprak Rumold ontevreden.

“Meester Leeuwenhart, jij houdt ons voor de gek,” begon Ivo.

“Ofwel droomt hij nog,” vervolgde Bavo.

“Op mijn eed van Tongsnijder, ik droom niet en houd niet voor de gek,” verzekerde de baas, “Er is iemand in de kelder, mens of geest, die mijn kaars heeft uitgeblazen.”

“Ik geloof niet in geesten. Als er iemand was, moet hij er nog zijn en zouden we hem vinden. Als hij tenminste niet langs een kraan in een ton is gekropen.”

De twee anderen barstten in een schaterlach uit bij dit argeloos gezegde.

Rumold begon de grap als een hersenschim van hun meester te aanzien. “Ja meester, het was misschien Duimkeszoon. Jij hebt zijn gezicht gezien, zeg ons of het nodig is dat we de tonnen ook vanbinnen onderzoeken.”

“Bij dieven gaan stelen, dat is een koddige grap.”

“Sop en scheer maar zoveel jullie willen, makkers. Ik blijf erbij dat een vreemd gezicht mijn kaars uitblies. Ofwel heeft iemand van jullie mij een poets gelapt.”

Een nieuwe schaterlach barstte uit.

“Onze meester is vandaag luimig opgestaan,” repte Rumold, “Hij wil ons tegelijkertijd in de keuken horen spreken en in de kelder zijn licht uitblazen.”

“Intussen heb ik wel een dikke buil op mijn voorhoofd,”

kloeg Bavo terwijl hij met zijn hand bij zijn gezicht kwam.

“Kom, kom, eens lachen is goed. Zolang men maar niet verbrandt van dorst zoals ik! Deze ga ik bij de kop vatten. En nu naar boven, voor iemand weer het licht uitblaast,” sprak Ivo. Hij liep met een fles in de hand de keldertrap op.

“Goed idee, daarmee zal mijn buil misschien wat kleiner worden. Ik volg je.”

“En ik ook,” vulde Bavo aan.

Meester Leeuwenhart was overtuigd dat zijn vrienden hem voor de gek gehouden hadden, hoewel deze dat zowel ernstig als lachend ontkenen.

“Ik ga onze baas vervangen tot hij van zijn schrik hersteld is,” sprak Ivo. Hij vulde vier glazen met schuimend nat. “Op onze gezondheid en op die van onze vriend, Walter!”

“Onze avond is rijk aan voorvallen,” vervolgde Rumold nadat hij zijn glas leeggedronken had. “Het is jammer dat onze makker er niet bij is.”

“Hij zal er vanavond nog zijn.”

“Ha! Jouw onfeilbaar plan, Ivo. Laat horen. Je weet dat ik een ongeduldig mens ben.”

“Een ogenblik, Bavo, laat me eerst mijn keel wat verkoelen.”

De glazen werden opnieuw gevuld en geleegd, waarna hij zijn plan uitgebreid uitlegde. Eerst vertelde hij de baas van de bijeenkomst van vorige zaterdag en de verleiding tot diefstal bij de moeder. Daarna vertelde hij over hun verlies en hun twist bij Gijsbrecht. En nadien over de nachtelijke aanval.

“Je ziet,” zo besloot hij, “Walter laat zich leiden zoals een schaap. Nu heeft hij een moord helpen plegen. Want wees maar zeker dat de baas naar de hel is vertrokken. Denk je dat hij nog zal durven weigeren wanneer we dreigen om hem te verraden?”

“Walter is slim genoeg om te begrijpen dat jij hem niet kan verraden zonder je eigen broek te scheuren.”

“Wij zullen hem niet verraden.”

“Er mee dreigen dan?”

“Evenmin.”

“Ik weet niet wat je dan wel wilt doen.”

“Jij zal Mattel bedreigen.”

“Ik? En hoe zou ik het voorval van deze nacht achterhaald hebben?”

“Heel eenvoudig. Zondagnacht om twaalf uur stond je met enkele anderen achter de haag aan het kruispunt. Je hebt alles gezien en gehoord wat er gebeurd is en ons herkend. Begrepen?”

“En dan?”

“Deze avond hebben we een afspraak bij baas Coelman in De Afspanning. Daar laat je mij een briefje bezorgen met de vraag om onmiddellijk naar hier te komen. Hier vertel je ons dat Gijsbrecht dood is en dat jij er in de buurt was. Natuurlijk zullen we stevig verrast zijn. Enkele van onze mannen mogen er bij zijn en in hun bijzijn zal je ons vertellen wat je weet. Dan vertel je dat die mannen baanstropers zijn en dat jij het opperhoofd bent. Je bekent dat je ons eigenlijk wou verraden, maar dan bedacht hebt om ons deel van de bende te laten maken. Wanneer we moeten kiezen om verraden of rover te worden, zullen wij dadelijk toestemmen om de eed af te leggen. Zal Walter ons voorbeeld volgen?”

“Zeker, zeker, je plan getuigt van een vindingrijke geest!” bevestigde iedereen.

“Awel, ongelovige Bavo?”

“Ik geef me gewonnen. Zo veel verstand en overleg had ik in jou niet gezien.”

“Wel opletten dat we onszelf niet verraden. We moeten doen alsof we nooit deel van de bende zijn geweest. Als Walter daar later achterkomt, dan kan hij toch niet meer weglopen.”

“Ja, vooral geen woord reppen over zijn vermoorde vader.”

“Om hoe laat wil je het briefje ontvangen?”

“Om half tien. Dan heb je eerst nog tijd om onze makkers de nodige inlichtingen te geven.”

“Welke reden zal ik geven om jullie naar hier te doen komen?”

“Schrijf iets in deze aard:

Gijsbrecht is dood. Slecht nieuws voor jou. Kom om 10 uur bij mij met je drie vrienden Walter, Bavo en Rumold.

– Rutger, barbier op de Heide.”

“Die Ivo is een schriftgeleerde! Maar wie zal ik het briefje laten brengen?”

“De tienman Didacus.”

“In orde!”

“Daar moet een nieuwe fles op geleege worden,” riep Rumold. “Maar ik zal die dief te snel af zijn als hij mijn kaars ook denkt uit te blazen.”

Iedereen was het met het voorstel eens en het werd zelfs nog een aantal keer herhaald. Van het voorval in de kelder werd niet meer gesproken. De baas bleef in volle overtuiging dat zijn vrienden hem een poets gelapt hadden om weer eens op zijn kosten te drinken. En de anderen geloofden dat de meester aan gezichtsbedrog leed.

Het begon al ochtend te worden tussen de voegen van de luiken, wanneer onze vrienden besloten om afscheid van elkaar te nemen.

*Waarschijnlijk bestaan er verborgen
ingangen die enkel de rovers kennen.*

VI

Een nieuw gevoel

De Afspanning was een herberg, goed gekend in de streek en wellicht al een eeuw oud. Men sleet er allerhande soorten bieren en sterke dranken. Een vermoeide reiziger kon er ook een ingerichte bedstede vinden, terwijl zijn hongerige maag zich aan een keurig maal mocht verwachten. Ook de ruiter en voerman vonden er het nodige voedsel voor hun gespan. Die plaatsen waren in die tijd zeldzaam. Ze waren echter noodzakelijker dan vandaag, bij gebrek aan snelle vervoermiddelen. De wonderkracht van de stoom was nog niet door het vernuft van geleerden aan de beweegbaarheid toegepast.

De herberg was sinds mensenheugenis bewoond geweest door twee ongehuwde lieden. Na hun dood hadden ze een rond sommetje aan verre erfgenamen nagelaten.

Het huis was openbaar verkocht aan de meestbiedende. Sinds een half jaar had de nieuwe eigenaar bezit van de afspanning genomen. Het was een inwoner van de nabij gelegen stad Halle, met de naam Leander Coelman. Hij was geboren in Kester maar getrouwd met een Halse dochter. Na de dood van zijn schoonvader had hij de stoffenwinkel in de stad voortgezet. Achtereenvolgens had hij zijn schoonmoeder en zijn tedere echtgenote naar de dodenakker zien dragen. Er bleef hem niets dan zijn enige dochter, Melanie. Zij was een ziekelijk meisje van zeventien jaar. De vroegtijdige dood van haar moeder had de lijdende maagd een nieuwe schok richting graf toegebracht. De geneesheer had de man aangeraden om de stad te verlaten en zijn kind in de gezonde landlucht te laten wandelen.

Coelman had niet gearzeld om zijn goeddraaiende winkel te laten vallen. Hij had van de gelegenheid gebruik gemaakt om een afspanning in zijn geboortedorp te kopen. Van jongs af aan een arbeidsleven gewoon, kon hij niet werkloos blijven. Zijn vroegere handel had hem en zijn dochter er nochtans warmpjes ingezet. Terwijl het kommervolle herbergiersleven hem verzette, vermeerderde de reeds zwaar wegende bruidschat van zijn dochter evenzeer. Wat de ouderling vooral gelukkig maakte, waren de blozende wangen van Melanie. Dit was een teken van gezondheid dat de man niet ontging. Hij was ook blij dat de jonge maagd van de buitenlucht genoot en dat haar bleekheid helemaal verdwenen was. Haar droefgeestig karakter van voorheen was vrolijk en dertel geworden. De vrees voor een treurig einde, die de arme vader als een onverbiddelijke worm het hart afknaagde, had plaatsgemaakt voor begoochelende geluksdromen. Misschien liet Coelman zich soms wat ver meeslepen door de hoop van zijn stralende toekomst. Toch moest men bekennen dat zijn vleiende vooruitzichten niet op ongegronde steunen rustten.

Zijn Melanie ging terecht door voor een van de mooiste meisjes van de gemeente. Ze was slank en had een houding en beweging die haar toelieten om haar eenvoudige maar welgekozen kleren met buitengewone losheid en zwier te dragen. De zachte glans van haar blauwe ogen vormde met haar rode wangen en vriendelijk gelaat een allerliefste geheel. Een vreugdevolle glimlach speelde onophoudend op haar lippen en liet af en toe de zilverwitte tanden zien die haar mond versierden. Zonder de gemaaktheid van de stad te laten bespeuren, toonde ze een bevallige beleefdheid die harten roert zoals zeilsteen¹ het staal. Aan een gestaafd onderricht paarde zij een verzorgde opvoeding en een deugdrijk gedrag. Dit alles, met de welgevulde koffers van vader Coelman, deed

¹ Magneetijzersteen. Zeilsteen dankt de magnetisatie vaak aan een blikseminslag met een hoge temperatuur en een sterk magnetisch veld.

het hoofd draaien van de deftigste jongelingen.

Ivo Peps, overall de eerste, had – zoals hij zelf zei – niet gewacht om zijn netten uit te werpen. Hij was fysiek niet aantrekkelijk, nog minder zedelijk, en had altijd een dronken gezicht. Nochtans moest hij voor weinigen het onderspit delven. Hij bezat een gave die haar uitwerking niet miste: een losse tong en een vrolijke aard. Hij was sterk in kwinkslagen en had veel liefdeservaring. Op die manier kon hij een hele dag het gesprek gaande houden. Met koddige vertellingen en geestdriftige antwoorden trok hij de aandacht van elk gezelschap op zich.

Hij was wat Brabanders in hun boerentaal zo juist met een woord uitdrukken: 'n Jan. Hij beroemde zich er op geen enkel vrouwenhart gevonden te hebben dat zijn betoverende macht kon weerstaan.

In het begin had baas Coelman de verholen vrijer met genoeg ontvangen omdat hij zag dat Melanie graag naar zijn luimige verhalen luisterde. Hij had hem zelfs uitgenodigd om hen dikwijls te komen bezoeken. De vader had niet het minste argwaan in zijn vriend Ivo omdat hij nog niets slecht over hem had gehoord. Het onschuldige meisje luisterde inderdaad graag naar de jongen, zonder nochtans een kiem van liefde voor hem te voelen ontluiken.

Ivo had de zaak anders op. Hij beminde Melanie, zo beweerde hij tenminste aan zijn gezellen Bavo en Rumold. Zij antwoordden hem dat hij alle jonkvrouwen beminde maar voor geen enkele liefde droeg. De koffiewijven en klets-kousen beweerden er het fijne van te kennen. Dankzij hun bewijzen sprak men van een aanstaand huwelijk. Toen dit nieuws de oren van vader Coelman had bereikt, vroeg hij uitleg aan zijn dochter. Melanie kon de man gemakkelijk geruststellen en verzekerde dat zij haar hart tot nu toe aan niemand, behalve aan haar vader, geschonken had. Sinds dan had Ivo minder aandacht van de meid gekregen. De baas was wat onverschilliger tegenover hem geworden, maar jongen aanzag

dat als een natuurlijk gevolg. Nochtans moet bekend worden dat vader en dochter zich wat dom hielden en hem altijd heel beleefd bleven ontvangen. Dit was waarschijnlijk omdat Ivo geen slechte klant in de herberg was. Van liefde had hij nooit een woord de lippen van de maagd horen ontglijden, maar hij beweerde dat deze zich meer in haar zoete blik veropenbaarde dan in de zoetst klinkende liefdestaal.

Rond de avond van de dag van de bijeenkomst door de vier vrienden trad een jongeling dromend en neerslachtig de herberg binnen. Die jonkman was Walter Mattel.

Na de vorige nacht afscheid van zijn makkers te hebben genomen, had hij zich met haast naar huis begeven. Hij hoopte om het gestolen geld nog voor de ochtendschemering in het naaikistje terug te kunnen leggen. Tot zijn verwondering bemerkte hij een zwak licht in de slaapkamer van zijn moeder. Dit was iets buitengewoons, dat de jongen het slechtste deed vermoeden. Met loze stappen richtte hij zich naar het kleine venster dat in de achtergevel uitgaf. Hij ging op de tippen van zijn tenen staan en keek nieuwsgierig in het kleine vertrek. Wat hij daar zag deed de vroegtijdige dief huiveren! Zijn ongelukkige moeder zat wenend op de knieën, haar armen naar een kruisbeeld uitgestrekt! Ongetwijfeld had de bestolen vrouw de wegneming van haar spaarpenningen bemerkt. Walter hoorde duidelijk tussen een afgebroken gesnik dit gebed:

“Mijn God wat ben ik rampzalig! ...mijn echtgenoot vermoord! ...mijn enig kind, het licht van mijn ogen, de hoop van mijn toekomst, de steun van mijn oude dagen, mijn Walter, een dief! Uw beproevingen, o barmhartige hemel, vallen mij te hard! Laat me mijn man vergezellen in het ander leven, voordat mijn blik een ellendige booswicht in mijn zoon herkent!”

Die woorden gingen als een bliksem door het hart van de misleide jongeling. Hij vluchtte met afschrik van het venster en vreesde de blik van zijn moeder te ontmoeten. Hij ging zich in

een nabij groeiend korenveld verbergen. Daar probeerde hij tevergeefs urenlang in slaap te raken. De klachten van zijn oude moeder bromden hem gedurig in de niet dicht te stoppen oren van het geweten. Bij het aanbreken van de dag verliet hij zijn schuilplaats en dwaalde doelloos in de velden. Hij schuwde zijn burens en kennissen als een verwezen misdadiger.

Toen eindelijk het uur van de afspraak naderde, haastte hij zich naar De Afspanning. Hier dacht hij tenminste verkwikking te vinden en zijn roepende geweten voor een poos te doen zwijgen. Nog voor hij de dorpel overschreden had kwam een lief en vriendelijk gezichtje hem toegevlogen met een zoete groet:

“Wees welkom! Mijn beste Walter, hoe gaat het, vriend? Heb je eindelijk gedacht aan je vroegere speelgenootje!”

Het meisje, dat de binnenkomende die woorden toestuurde, was Melanie. De jonge Mattel bekeek haar. Hij was verbaasd om zo een vriendelijk onthaal te ontvangen en nog meer om zijn naam te horen noemen.

“Wel, dochter,” stamelde hij.

“Zie,” hernam het verheugde meisje terwijl ze hem zacht de zaal induwde, “hij doet alsof hij mij niet meer herkent, dat is niet aardig.”

“Verschoning, jonkvrouw, je hebt het waarschijnlijk verkeerd voor. Ik kan me niet inbeelden jou ooit gekend of gezien te hebben.”

“Mij niet kennen? Walter Mattel zou mij nooit gezien hebben? Ja, mocht je nog maar op mijn paardje zitten. Maar die tijd gaat ook voorbij met de kinderjaren. Wacht eens, ik zal je eens leren de onnozele te spelen. Kijk, vader, herken jij die hovaardige heer die mij niet wil kennen hoewel hij honderden keren met mij ruzie heeft gemaakt om eerst op mijn wit paardje te mogen zitten,” riep de jonge maagd naar haar vader die met een boek de kamer binnenkwam.

“Dat gezicht is mij niet vreemd,” zei de ouderling. Hij schoof zijn bril hoger en bekeek Walter van top tot teen.

“Zijn vader was jouw beste vriend!”

“Zijn vader mijn beste vriend?”

“Zijn naam was Frans Mattel,” voegde Melanie er bij.

“Wel zalige hemel! Hoe is het mogelijk! Je lijkt als twee druppels water op je vader. Kom jongen, geef een hand aan Leander Coelman. Jouw vader en ik waren als twee broers,” en de brave man drukte de steeds meer verbaasde Walter met aandoening tegen zijn hart. “Dertig jaar heeft hij voor mij gewerkt. Van kindsbeen af waren we speelkameraadjes en we zijn vrienden gebleven tot zijn rampzalige dood ons scheidde. Hoe maakt je oude moeder het?”

Hier moest de jongen op een vraag antwoorden die hij liever niet gekregen had.

“God dank, volkomen gezond,” antwoordde hij enigszins gegeneerd. “Het spijt me te moeten bekennen dat ik mijn geheugen tevergeefs folter. Ik ben niet zo gelukkig om jou en je liefvallige dochter te herkennen.”

“Dat verwondert me niets, jongen. De kinderjaren vergeten gemakkelijk en jullie waren beiden nog kinderen. Kom, Melanie, haal ons een goede fles, op de derde steen rechts.”

Het jonge meisje vloog naar de kelder. Ze kwam terug met een toegelakte en met spinnenwebben omgeven fles. Vervolgens haalde ze drie voetglazen en een kurkentrekker uit de kast. Ze zette zich aan een ronde tafel tussen Walter en haar vader, die met het geplof van een losbarstend vuurwapen de kurk tegen de zoldering deed vliegen.

“Dit flesje gaan we leeg maken op de oude vriendschap van Frans Mattel en op de kennismaking met zijn zoon,” lachte de goedmoedige ouderling. Hij vulde de glazen met een klaar vocht dat borrelend kookte.

“Ja, Walter is zeker een flinke jongeman geworden,” hernam Melanie. Ze bekeek de jongen en hij kreeg een lichte schaamteblos op zijn voorhoofd.

“Hoe vliegt de tijd...” ging Coelman voort na geklonken en gedronken te hebben. “Het lijkt maar enkele maanden geleden

dat je met Melanie op het grasplein voor de deur van m'n moeder speelde en nu ben je al zo groot! Dat is een onbetwistbaar bewijs dat ik oud wordt. Ja, vijftien jaren lijken een onduidelijke herinnering wanneer ze voorbij zijn."

"Herinner jij je niet, Walter, dat we samen in de weide van grootmoeder in Terbrugge speelden. We plukten bloemen en jij vlocht er kronen van die ik fier als een koningin op het hoofd droeg."

"Bij moeder Theresia?" vroeg Mattel. Het begon helder te worden in zijn hoofd.

"Juist, jongen, jij was een manneke van vijf jaar en Melanie telde nog maar de helft."

"Wel heilige patroon!" riep Walter verwonderd, "Vader Coelman, nog zo jeugdig en fris! En jij bent zijn enige dochter! Wat ben je groot en lief geworden, Melanie."

"Zoals je zegt: honderden keren hebben jullie samen gegeten, gespeeld en op mijn knieën geklommen."

"Ik had me dan schromelijk vergist want ik dacht dat jullie in Halle waren gaan wonen."

"Je hebt je helemaal niet vergist, mijn zoon. Bij de dood van mijn schoonvader ben ik met mijn vrouw de koophandel in haar ouderlijk huis gaan verder zetten. Met vlijt en oppassen heb ik er een mooi bestaan voor mij en mijn dochter verworven. Het is na de dood van mijn echtgenote dat we op aanraden van de dokter de stad hebben verlaten om hier in mijn geboortedorp te komen wonen. Mijn dochter was door die wrede slag ziek geworden. God zij dank heeft de gezonde veldlucht haar de blozende wangen van vroeger weer geschonken. Wij zijn hier gelukkig en volkomen tevreden, niet waar, Melanie?"

"Ja, heel tevreden, vader."

"Jouw dochter heeft gezondheid te koop, baas Coelman, en jij ziet er al even vrolijk uit."

"Daarvoor bidden we elke dag tot de Heer. Het wrede lot dat me zo vroeg weduenaar maakte, liet me nog mijn enige

dochter tot steun. Mijn vurigste wens is om haar blij en gelukkig te zien.”

“Je verlangen is geen ijdele hoop geweest. Je dochter is gul in gunsten bedeed geworden,” vleide Walter. Hij wierp een schuinse blik op de maagd en haar ogen kruisten die van de jongeman.

De vader bemerkte dat de jongeren lichtjes begonnen te blozen. Hij deed alsof hij dit niet zag en ging even welgezend verder:

“Klink met Melanie, je eerste speelgenootje, en dring je glas leeg, Walter.”

Met vreugde voldeed de jongeling aan het gebod van de grijsaard en murmelde bedeesd:

“Op jouw lange leven, Melanie.”

“Jouw ouders waren deftige mensen, jongen, met een onbegrensde liefde voor jou. Het is spijtig dat de dood je vader te vroeg van deze aarde heeft gerukt. Je moeder is een moedige vrouw die met geduld tegen het wrede noodlot worstelde. Nu je zelf groot bent is het jouw plicht om haar te troosten en steunen.”

Waren die woorden een zinspeling op het oneerlijke gedrag van Mattel? Zou Coelman dan al weten van de misdaden? Hoewel de jongeling van het tegendeel overtuigd was, kon hij niet nalaten om een knagende vertwijfeling te voelen. Die vermaning doorboorde zijn hart: voor Walter lag er een onrechtstreeks verwijt in.

“Was jij niet aan het studeren in de hoofdstad toen je vader vermoord werd?”

“Ja, Melanie, mijn ouders wilden me een goede opleiding geven om ambtenaar te worden. Maar de onvoorziene dood van mijn vader maakte het onmogelijk om nog verdere opoffering te doen.”

“Dat laat zich gemakkelijk begrijpen, geleerdheid kost. Ik heb er het bewijs van. Melanie is ook tot vijftien jaar in de kostschool geweest. Ik herinner me anders nog wel dat je

moeder er van droomde om een ambtenaar van haar zoon te maken, in tegenstelling tot je vader die je liever zijn stiel had zien omhelzen.”

“Je mag je moeder wel beminnen, Walter,” onderbrak het meisje, “Die arme vrouw heeft je zo lief! Wat moet ze veel geleden hebben en heel de tijd gezwoegd om voor jullie beiden op haar eentje het dure onderhoud te verdienen!”

De jongeling wilde graag een andere wending aan het gesprek geven want al die lofbetuigingen over zijn ouders waren wonden voor zijn ziel. Maar de ouderling hield er aan de herinnering van zijn vroegere jaren weer in 't leven te roepen.

Eindelijk kreeg het gesprek een andere vorm. Op verzoek van de vader had de maagd een nieuwe fles ontstopt. Coelman deed, zoals hij zei, de wijn eer aan terwijl hij onvermoeibaar verder ging met praten. De nog kwieke ouderling, die daarnet nog een zedenpreker leek, deed nu door kluchtige vertellingen en geestige verhalen uit zijn jeugd de jonge lieden tranen lachen.

De twee vrienden uit de kindertijd, in het begin zwijgend en bedeesd, kregen door de wijn een lossere tong. De jonge Mattel waagde het zelfs om op zoetere toon iets in het oor van zijn gezellin te blazen.

“Sapperloot! Ik zou nog vergeten om mijn boodschap bij de Deken te gaan doen,” zei de baas terwijl hij op zijn uurwerk keek. “Melanie, haal mijn hoed en stok, ik ben gehaast. Binnen een half uur zal ik terug zijn. Drink intussen jullie glazen leeg en praat samen over jullie kinderjaren. Die herinneringen zijn altijd zoet en vreugdevol.”

Met die woorden verliet hij de zaal.

Walter was blij dat hij nu alleen was met Melanie. Een onbekend genot bezielde hem. Hij werd aangetrokken door die jeugdige jonkvrouw. Haar zachte blikken en lieve glimlach ontroerden zijn ziel.

De eenvoudige en onschuldige woorden die haar lippen ontvielen, klonken hemelzoet in zijn oren. Hij wenste voor

altijd in haar bijzijn te mogen leven. De gedachte dat zijn vrienden ieder ogenblik dit zoete genot konden komen storen, verontrustte hem. Nooit had zijn ziel zo veel voldoening genoten, zelfs niet in de meest gemakkelijke bijeenkomsten van zijn makkers. Voor het eerst in zijn leven voelde hij zijn hart voor een ander kloppen. Wat mocht de oorzaak zijn van dit onuitlegbaar gevoel? Dit bovennatuurlijke genot van zaligheid, was dit nu hetgeen men liefde noemt? De jongen wist het niet. Nooit had die edele gave zijn ziel geraakt. Zou er dan nu nog liefde in zijn hart kunnen ontluiken, nu dat zijn hart bijna versteend was en ongevoelig voor de tranen van zijn moeder en de verwijten van zijn ziel.

Walter was radeloos. Hij vreesde dat de komst van zijn vrienden een einde zou maken aan zijn geluk. Hij dacht zelfs het begin van een haat tegen zijn vriend Ivo in zijn boezem te voelen ontkiemen. Hij zou niet uitgelegd kunnen hebben waarom.

Toen de vader vertrokken was, had Melanie haar stoel verder van die van haar makker geschoven en was weer bij de tafel komen zitten.

Walter bemerkte het. Hij sloeg een droeve en verwijtende blik op de jonge maagd maar zei niets. Hij kwelde tevergeefs zijn hersenen om een zin tot aanspraak te vinden. Zijn denkvermogen scheen verlamd, zijn geheugen liet hem helemaal in de steek.

“Het was niet goed om zo lang te wachten om mijn vader en mij te komen bezoeken,” begon het meisje eerst.

“Had ik geweten, Melanie, dat jij hier woonde, dan zou ik dit bezoek zeker al lang geleden afgelegd hebben.”

“Ik had nochtans aan je moeder laten weten dat wij je beiden verwachtten.”

“Dat heeft ze me niet verteld, ik heb daar nooit een woord van vernomen.”

“Neen? Hoe heb je ons nu dan gevonden?”

“Zeer eenvoudig, Melanie, een van jouw beste vrienden,”

zei hij met nadruk, “heeft hier met mij afgesproken. Ik ben verbaasd dat hij nog niet gekomen is.”

“Een van mijn beste vrienden,” verwonderde zich de dochter, “Wie zou dat zijn?”

“Ken je hem dan niet?”

“Ik heb hem nog nooit gezien.”

“Dan zal ik je er bij vertellen dat die hartsvriend een knappe jongeman is die een halve voet langer meet dan mij.”

“Ik weet echt niet wie je bedoelt.”

“Zo, zo! Je speelt je rol van onwetende meesterlijk, juffrouw. Ken je Ivo Peps?”

“Zeker, maar ik weet niet waarom je hem mijn beste vriend noemt.”

“De jongeling die men weldra als bruidegom gaat groeten, is toch wel de hartsvriend van zijn verloofde, dunkt me.”

“Ivo, mijn hartsvriend! Mijn verloofde!” lachte Melanie, “Je maakt een grap, Walter! Ik heb nog nooit aan iemand mijn hart geschonken en ik zal dat zeker nooit aan Ivo doen!”

“Ik maak geen grap en dat weet je goed genoeg. Waarom wil je er een geheim van maken, iedereen zal het toch weten want hij zwijgt er zelf niet over. Gisteren heb ik het uit zijn eigen mond vernomen en twee van zijn vrienden hebben me verzekerd dat heel het dorp over jullie aanstaande huwelijk spreekt.”

“Je praat onzin, Walter, en je woorden kwetsen me. Trouwen met een klaploper, een dronkaard, een vechter... De Heer beware me! Mijn brave vader zou van spijt en schaamte sterven als hij dat zou zien. En zulke dingen durft Ivo rondvertellen. Als hij hier ooit nog een voet binnenzet dat doe ik hem door mijn vader de deur wijzen.”

“Nee, Melanie, doe dat niet want hij zal mij als overdrager verdenken en ik wil niet graag in twist met hem geraken.”

“Ik zal alles aan vader vertellen.”

“In Gods naam, zwijg, Melanie. Ik hoor ze komen.”

Verscheidene voetstappen en een luidruchtig gepraat

bevestigden wat hij zei. De huisdeur vloog op en Ivo trad met twee gezellen binnen.

Walter bemerkte dat de jonge dochter moeite had om de binnekomende geen verwijt naar de kop te werpen. Hij van zijn kant bedwong zich om de gezellen zijn spijt niet te laten merken.

“Goed zo! Je stelt het hier goed, lijkt me,” riep Ivo zijn vriend toe. Hij deed een minzame groet aan de maagd die hem met een koude wedergroet beantwoordde. “Een fles de hals afbijten in het gezelschap van een lieve jonkvrouw. Dat is zeker een buitenkansje dat niet aan alle stervelingen gegund wordt.”

“Geloof me, vrienden, onze Walter is met de helm op het hoofd geboren,” lachte Bavo.

“En het komt me voor dat hun slachtoffer gezond bloed had,” vervolgde zijn broeder. Hij hield een glas tussen het licht en de ogen, als wilde hij de wijn waarden volgens de opborrelende parels. “Denk je niet dat we die moord dubbel kunnen herhalen, zonder er spijt van te hebben. In geloof niet dat we ooit een akte van berouw over die zonde moeten maken.”

“Dat voorstel kan eenparig en zonder verbetering aangenomen worden,” hernam Ivo.

“En dadelijk in praktijk gebracht,” repte Bavo. “Toe, Melanie, haal ons de twee oudste dieven uit de hoek van de wijnkelder.”

“De beste soort kost 4 frank, Bavo.”

“We vragen niet naar hun prijs maar wel naar hun bloed, kleine snaak.”

“Zoals je wilt, ik vlieg om de flessen.”

“En Walter, wat denk je van mijn Melanie? Mooi, hé!” blies de lange vent zijn makker in het oor toen de jonkvrouw de keldertrap afliep.

“Allerliefst, 't is waarlijk een bloem!” antwoordde de jongen op even zacht toon. Hij moest zich bedwingen om een begin van minnetijd te verbergen.

“Die niet in alle tuinen groeit, maar welke velen in hun ruiker zouden willen zien prijken.”

“Onze vriend Ivo mag zich wel vleien de schoonste dochter van het dorp te vrijen,” onderbrak Rumold.

“En binnenkort te trouwen, maar stil daar komt ze.”

“Hier, heren, zijn de twee oudste flessen,” zei de jeugdige bazin terwijl ze twee toegelakte kegels en vier voetglazen op tafel plaatste.

“Het vijfde glas, dochter!” riep Ivo.

“Verschoning, jullie zijn maar met vier.”

“Onze schone maagd dan! Zou zij niet met ons meedoen?”

“Nee, bedankt,” antwoordde Melanie en ze wierp een betekenisvolle blik naar Mattel.

“Waarom zou je weigeren een glas met ons te nemen?”

“Omdat ik daarnet al een glas met vader en Walter genomen heb.”

“Dat belet niet dat je in onze ronde komt en dat we samen op je gezondheid drinken.”

“Nog eens bedankt, ik kan niet goed tegen sterke drank. Een tweede glas zit me al in de kop.”

De twee gezellen van Ivo drongen op hun beurt aan om Melanie aan tafel te doen plaatsnemen, maar ze weigerde hardnekkig. Ook Walter waagde het uiteindelijk om de jonge maagd te verzoeken.

“Doe geen nutteloze poging,” glimlachte het meisje, “Het is op verzoek van mijn vader en op de herinnering van onze kinderjaren dat ik daarnet een glas met jou gedronken heb. Anders drink ik nooit wijn.”

Hoewel Walter dezelfde ontzegging kreeg als zijn makkers, meende hij iets buitengewoons te bespeuren in de minnelijke toon waarop die weigering gedaan werd. Er lag zoveel zoetheid in haar stem en de vriendelijke blik die ze hem toewierp getuigde van zoveel goedheid, dat hij de jongen helemaal ontroerde. Hij lag als in een hemel van wellust telkens hij haar helder blauwe ogen ontmoette, die het teder gevoel van de

reine maagd zo nauwkeurig weerkaatsten. Zijn ziel baadde zich in een stroom van geluk die hem het aangename van dit leven meer en meer bekoorlijk maakte.

Wie ooit het heil van een eerste liefdesvlam heeft gesmaakt weet wat een zalige vreugde er ons op dit ogenblik ontroert! Wanneer de mens door deze geheimzinnige voldoening geraakt wordt, zoekt hij naar eenzaamheid. Daar kan hij zich aan bekoorlijke dromerijen overleveren, omringd van de minnelijke natuur. Dan voelt hij best met wat een levenslust elk wezen in de wijde natuur rondzweeft. De vogel die kweelt, het bijtje dat over de kelken gonst, het windje dat in het lover ruist, de bladeren die ritselen, het miertje dat nijverig gaart, de tengere plant die over de murmelende beek wiegelt, het bloempje dat zijn balsemgeur verspreidt... ze spreken voor hem allemaal de zoete minnetaal. Het ruig gevlei van valse gaat niet samen met het zuivere geluk van de liefde.

Ook voor Walter was het gezelschap van zijn makkers lastig, bijna ondraaglijk. Wat zou hij gewenst hebben alleen te mogen rondwalen en de vrije loop aan zijn verbeelding te mogen geven! Droomachtig, ongevoelig aan de vreugde van zijn gezellen, bleef hij onwillekeurig in gedachten verzonken naar zijn glas staren. Op dit ogenblik zou hij een deel van zijn bloed willen geven om een eerlijk man te zijn. In zijn hersenen vormde hij ontwerpen van macht, rijkdom en roem, alleen om aan Melanie te kunnen behagen. Hij mengde zich zo min mogelijk in het gesprek. Alleen wanneer de dochter of de vrienden hem het woord toestuurden gaf hij een kort, ontwijkend antwoord. Zijn verstrooidheid werd meermaals opgemerkt. Ivo riep hem spottend toe:

“Walter, je vergeet te drinken, jongen! Ik geloof dat de schone Melanie jouw zinnen in de war gebracht heeft.” De andere barstten in lachen uit, wat bij Walter het schaamrood naar het voorhoofd deed stijgen.

“Hij zal er deze nacht nog van dromen,” schertste Bavo, “Ik wil wel want zulke dromen zijn altijd bekoorlijk, maar dat belet

niet dat jij je glas leegdrinkt. Kom, arme jongen, klink met ons. We zullen eens op de gezondheid van Melanie gaan drinken. De wijn verdrijft de zwarte gepeinzen en de minneziekten.”

Die boertige woorden sloegen Walter helemaal uit zijn lood. Hij wilde lachten maar het ging niet. De maagd, die zijn verlegenheid bemerkte, nam het woord:

“De kinderjaren samen doorbrengen en elkaar dan groot weerzien, dat geeft wel wat stof tot mijmeren. Nietwaar, Walter?”

“Elkaar zo lief weerzien,” nam Rumold af, “geeft stof om een droom te scheppen, zo vol begoocheling als ooit iemand in de gelukkigste ontroering genoot.”

“Bah, dromen is bedrog zoals een vleierende spiegel. Dat is goed voor de nacht als men geen andere bezigheden heeft. Maar de avond moet aan het wezenlijke besteed worden. Toe, Bavo, vul onze glazen nog eens! Kijk, Walter, hoe de parels naar boven borrelen. Melanie heeft ons de twee lekkerste flessen opgediend die ooit uit het vat van vader Bacchus getapt zijn. 't Is een echte koningswijn! Ik geloof niet dat 'mijn neef de koster van Oostenrijk' met al zijn belastingen er ooit betere aan zijn lippen gebracht heeft.”

“Onze jonkvrouw haalt er eer van. Ik wist niet dat de kelder van baas Coelman zo goed voorzien was.”

Op dit ogenblik ging de voordeur open. Een ouderling, zowat zestig jaar oud, trad binnen. Die man was Leander Coelman.

“Als men van de duivel spreekt ziet men zijn staart, zegt het spreekwoord,” riep Bavo, na de baas gegroet te hebben.

“Hoe komt het dat jullie niet naar het kermisfeest zijn?”

“We zijn gisteren geweest, baas, een dag is voldoende.”

“Dat weet jij wellicht meer nieuws over het gevecht dat er gisteren moet plaatsgehadt hebben?”

“Een gevecht?”

“Ja, ik kom net van bij de Deken van de Gilde van Sint Sebastiaan. Daar heeft men mij verteld dat de teerlingspeler,

Gijsbrecht, vorige nacht dood geslagen is op de Romeinse baan tussen Herfelingen en Kester.”

Had het onderzoekende oog van een zaakverzorger van de Koning bij die woorden het gelaat van Walter bespeurd, dan zou hij geen ogenblik gearzeld hebben om de jongen als medeplichtige te verdenken. De gele vreesgeur verfdde zijn aangezicht terwijl een koude huivering door zijn leden liep. Hij wierp een ondervragende blik op zijn drie makkers. Zij bewogen geen spier van hun gelaat en bleven zo onverschillig alsof ze niet eens de woorden van de man gehoord hadden. Gelukkig bemerkte niemand, behalve Melanie, de zonderlinge uitwerking van die woorden op haar vroegere speelmakker. En zij, gevoelig van aard, weet dit aan zijn medelijdende karakter en aan de droomachtige toestand waarin hij sinds een uur verkeerde.

“Dat verwondert me niets,” zei Bavo, “Er kan geen vechtpartij plaats hebben waarvan hij niet het opperhoofd is.”

“Naar het schijnt moet hier weer een afwachting in het spel zijn. Hij is, naar men zegt, alleen naar huis gekeerd rond twaalf uur.”

“Dan zal de dader onbekend blijven, als hij voorzichtig genoeg is om zichzelf niet te verraden.”

“Dat is mogelijk, alleen weet men dat hij in de vooravond twist aan zijn teerlingtafel heeft gehad.”

“Ja, dat is zijn gewoonte. Als we gisteren niet verstandiger geweest waren dan zouden we er ook betrokken in geweest zijn. Gijsbrecht is een onrechtvaardige speler die zijn tegenspelers met list en bedrog behandelt.”

“Ik zou dit geldspel niet gedogen als ik heer en meester was,” vervolgde de baas. “Daarbij maakt men niets dan jonge dieven, die hun ouders bestelen om aan geld te raken. Of slechte huisvaders die hun vrouw en kinderen het nodige onttrekken, dikwijls zelfs gebrek laten lijden, om aan hun speeldrift te voldoen. Bovendien geeft het waagspel gewoonlijk aanleiding tot twist en vechtpartijen. Vandaar ook

de regelmatige moordaanslagen bij het minste feest, bij de kleinste bijeenkomst, en die jammerlijk niet genoeg kunnen gestraft worden. De politie is machteloos om in tijden van oproer en oorlog de hand op zoveel misdaden te leggen. Het is verschrikkelijk als men nagaat hoe een wrede dingen er de dag van vandaag gebeuren. Men hoort niets anders dan van brandstichtingen, plunderingen en moord. En dat zonder de schuldigen te kunnen ontdekken of achtervolgen. Verleden week heeft men in Tollembeek een hof geplunderd en de oude vrouw vermoord. Sinds de zeven maanden dat ik hier ben, heeft men vier pachthoven in de omtrek bestolen en verscheidene mensen om het leven gebracht. Het huis van de smid in Leerbeek is twee maal in brand gestoken nadat men de man met een list uit het huis gelokt en vermoord had. Welke wreedheden er bij de vader van deze jongen gepleegd zijn, moet ik jullie niet herinneren. Het is verschrikkelijk te moeten bekennen dat, op het einde van de achttiende eeuw, een bende woeste baanstropers ongestoord hun baldadigheden uitoefenen.”

“Zou je de moord op Gijsbrecht ook aan die bende toeschrijven?” vroeg Ivo.

“Dat kan. Het is in ieder geval zeker dat zich hier in de buurt ook een aantal van die ellendelingen schuilhouden.”

“Het verwondert me dat men hun verblijf niet kon ontdekken.”

“De enen beweren dat ze zich in het Zoniënbos verschuilen, anderen menen dat onderaardse gangen van de Heide hun tot schuilplaats dienen. Niemand weet iets met zekerheid, en als men het wist zou men zich toch wel wachten het voort te zeggen. Iedereen is op zijn hoede voor bespieders omdat hun haat onverzoenbaar is. Sommigen zeggen dat men de smid vermoord heeft zodat hij niet zou praten.”

“Wat de Heide aangaat, daarvan wordt veel gelogen, geloof ik, en door benauwde geesten verergerd. Honderden keren ben ik er voorbij gekomen, elk uur van de nacht. Nooit heb ik

er iets buitengewoons bemerkt, noch in noch rond de woning van de barbier.”

“Men zegt dat de duivel aan het hoofd van de bende staat. Velen hebben hem gezien,” onderbrak de dochter. Ze was een en al oor geworden sedert er over de rovers werd gesproken.

“Dat zijn kindervertelsels, Melanie, overdreven verbeelding van benauwde zielen of misschien wel listen van deze booswichten, die hun voordeel halen uit het bijgeloof van onwetende lieden. Het is echter zeker dat hier aanhangers van de rover schuilen, want er gebeuren zonderlinge dingen.”

“Heeft de hoge overheid een tijdje geleden geen onderzoek gedaan?”

“Ja, maar niets ontdekt dat achterdocht kon verwekken. Waarschijnlijk bestaan er verborgen ingangen die enkel de rovers kennen. Mensen die er 's nachts voorbijgekomen zijn beweren er onkennelijk schimmen te hebben zien sluipen. Ik ben er nooit geweest, slechts van ver heb ik die plaats als akelig aanzien. Die sombere wouden met oneffen bodem bevangen het hart met geheimzinnige afschrik.”

“De eerste indruk is echt griezelig,” hernam Ivo.

Het gesprek stopte omdat een man verscheen die met een koude groet de zaal binnenkwam. Het uiterlijk van die persoon was eerder afstotelijk dan aantrekkelijk. Twee kleine ogen fonkelden als vuurstenen onder zijn bruine en korte wenkbrauwen. Zijn dunne lippen sloten zich nauw, alsof ze speciaal waren ingericht om een geheim te bewaren. Een spitse neus boog over zijn mond zoals de bek van sommige roofvogels. De werkkleren en de zware klompen aan de voeten bewezen dat hij geen vreemdeling was. Nochtans waren er maar drie personen die de binnenkomende man kenden. Het waren Ivo, Rumold en zijn vriend. Coelman was bij de komst van de onbekende een zijkamer ingegaan. Melanie was haar vader gevolgd toen ze zag dat de bezoeker bij de vier jongelingen plaatsnam.

“Wees welkom, vriend Didacus,” riep Ivo, “Neem jij een

glaasje met ons?”

“Ja, maar snel. Ik ben blij dat ik je hier vind want ik heb een boodschap meegekregen.”

“Voor mij? Welk goed nieuws heb je me te melden? God geve dat het een erfenis van honderdduizend Louis is. Drink een glas met ons, het brandt toch zeker niet.”

“Het is een brief,” fluisterde hij op zachte toon alsof hij door de anderen niet wilde verstaan worden.

“Een brief! Ben je nu postbode geworden? Van wie? Ik moet toch geen fortuin gaan erven?”

“Van de barbier op de Heide.”

“Wat zal die baardkrabber mij te melden hebben? Ik heb hem toch wel betaald toen hij mij vorige keer het haar met de wortels mee van mijn kaken gerukt heeft.”

“Ik weet niet wat er in staat. Ik moest gewoon deze toegelakte brief bezorgen. Kijk, ik verlaat jullie, makkers. De tijd is kostbaar en ik heb haast.” Hij verliet het vertrek met deze woorden.

“Daar is een vlugge postbode,” sprak Ivo terwijl hij de vertrekkende nakeek. “Hij brengt me een brief van de barbier van de Heide.”

“Wat heb jij met die vrek te maken?” vroeg Bavo.

“Ik weet net zo min als jij wat die duivel mij te melden heeft,” hernam Ivo. Hij scheurde de brief open die hij zelf, zoals de lezer weet, opgesteld had.

Met een vlugge blik overliep hij de inhoud, die niet lang was. Naarmate hij las tekende er zich angst en verrassing op zijn gelaat. Zijn makkers, die oplettend naar hem keken, wachtten met ingehouden adem tot hun vriend uitleg gaf. Ze zagen wel dat er iets aan de hand was dat hen van nabij raakte.

“Slecht nieuws, we zijn verraden! De duivel werkt tegen ons!” begon Ivo op angstige toon.

“Verraden!” kreet Walter terwijl hij verbleekte als een wit gekalkte muur.

“Voorzichtig, niet zo luid, men kan ons horen.”

“Door wie?” vroegen Bavo en Rumold.

“Lees het zelf.”

Walter greep het stuk papier met bevende hand. De twee gezellen bogen zich met gemaakte nieuwsgierigheid over het bijna onleesbare geschrift.

“Hoe zou die duivel van een barbier weten dat wij de daders zijn,” vroeg Rumold. Hij deed alsof hij erg ongerust was.

“Dat kan ik niet begrijpen,” antwoordde zijn vriend.

“Waarschijnlijk zijn het slechts verdenkingen. Hij kan gehoord hebben van onze twist met de teerlingspeler.”

“Dat bewijst niet dat wij een moord begaan hebben,” hernam Bavo.

“Zeker niet. De barbier is een slimme vos. Wellicht denkt hij ons met fijne streken uit te horen. Daar zou hij zich wil eens fameus in kunnen vergissen!”

“Daar hebt je gelijk in, Ivo. Hij beschuldigt ons immers niet rechtstreeks.”

“In dat geval moeten we het feit ontkennen,” zei Walter terwijl hij van zijn eerste ontsteltenis herstelde.

“Ja, standvastig ontkennen zodat we er onze kop niet bij verliezen.”

“Haltela! Daar ben ik nog niet zeker van,” vervolgde Rumold, “Met welk inzicht zou de barbier met ons over die zaak willen onderhandelen?”

“Dat is zeker niet moeilijk te raden. De vrek ziet een mooie kans om zijn handen in onze geldbeurs te kunnen steken, zodat hij niet zou praten.”

“Als we het zo kunnen regelen wil ik graag mijn laatste stuiver afstaan,” hernam Walter, “Voor niets ter wereld zou ik aan de galg willen geknoopt worden.”

“Ik ook niet, wees daarvoor niet bezorgd. Indien de vos ons denkt uit te horen, zal hij bedrogen uitkomen.”

“En als hij inderdaad weet heeft van de moordaanslag?” vroeg de jonge Mattel.

“Dan zullen we hem het praten wel weten te beletten,”

stelde Bavo hem gerust.

“Deze avond zal hij mij een eeuwig geheim zweren of mijn puntmes zal dat voor altijd in zijn boezem versmachten.”

“Ik heb liever, Ivo, dat we hem met geld het zwijgen kunnen opleggen.”

“Wees gerust, Walter, ik zal dit zaakje wel regelen. Laat ons de flessen leegdrinken en dan gaan we luisteren wat hij ons te vertellen heeft. Het is negen uur, we hebben onze tijd meer dan nodig.”

“Hier ligt je geld, bazinnetje,” riep Rumold naar Melanie die met haar vader in een zijkamer in gesprek was. Hij wierp 8 franken op het buffet.

Als Walter de blikken had bemerkt die zijn drie vrienden een paar keer uitwisselden, dan zou hij zeker verraad vermoed hebben. De arme jongen zag helaas de afgrond niet waar zijn makers hem langzaam dompelden. Hij was opgestaan en volgde hen naar de deur. Hij wierp een droevige blik op de maagd, die hem met haar zoete stem weerhield.

“Je bent zo haastig, mijn vriend. Blijf nog wat bij ons. We hebben maar weinig kans gehad om samen te praten en nu kunnen we nog wat alleen zijn.”

“Onmogelijk, jonkvrouw, ik moet vertrekken,” hernam de jongen. Zijn stem trilde van droefheid en ontsteltenis.

“Wat scheelt er? Je ziet er zo neerslachtig uit. Je bent toch niet ziek?” vroeg de maagd.

“Neen, Melanie, er is iets dat me droevig maakt.”

“Wat dan?”

“Ik kan het zelf niet zeggen, wellicht de herinnering aan onze gelukkige kinderjaren,” stamelde hij om een uitvlucht te vinden.

“Heb moed, jongen, het wrede noodlot dat ons zo vroegtijdig wezen maakte brengt ons weer samen om elkaar te troosten. Wij blijven altijd de speelkameraadjes van vroeger. Vader en ik zullen je steeds met plezier ontvangen. Je moeder mag ook niet nalaten om ons te komen bezoeken.”

“O, neen, Melanie, dat is onmogelijk! Ik zal je nooit uit vrije wil weerzien.”

“Wat? Waarom wil je jouw vroegere speelgenootje niet meer zien? Foei, Walter, zo een lelijke taal. Hoe durf je die woorden uitspreken?” kreet de maagd op een toon vol verwondering en verdriet.

“Omdat ik geen gevoel in mij wil laten ontkiemen dat nooit verwezenlijkt kan worden. Ik wil mij, en misschien ons beiden, niet vruchteloos folteren.”

“Om de liefde van God, Walter, wat betekenen die woorden? Wees duidelijk en stop met mij te martelen.”

“Helaas, Melanie, je hebt er niets aan om mij een geheim te ontwingen dat ik wil meenemen in mijn graf.”

“Jouw omwegen pijnigen me nog meer. Open je hart voor mij...”

De jongen keek zwijgen naar beneden.

“Het moet wel een verschrikkelijk geheim zijn als je twijfelt om het aan je vroegere speelkameraadje te vertellen. Als het aan mij ligt dan is je hart edel genoeg om mij dit te vergeven.”

“Neen, Melanie, je mag zeker zijn dat het niet aan jou ligt. Ik smeed je, dring niet langer aan en laat me vertrekken. Mijn vrienden staan daar op mij te wachten.”

“Je mag nog niet gaan,” hernam de maagd en duwde de deur weer toe.

“Onmogelijk! Ik kan niet, ik mag niet...”

“Een kerel mag zo niet spreken.”

“Wel dan, Melanie,” begon Walter beschaamd en hij keek naar de grond. “Als je er op staat, dan zal ik het zeggen. Beloof je me dat niemand, zelfs niet je vader, er een woord van zal vernemen?”

“Wees gerust, Walter, ik geef je mijn woord.”

“Ik... ik hou van jou, Melanie... ik bemin je zoals de bol van mijn ogen...” stamelde de jongen, terwijl het schaamrood hem tot achter de oren kleurde.

“Daar zit toch geen kwaad in? Moest je daarom al die

omwegen gebruiken? Je zou pas een ongevoelig hart hebben indien je geen genegenheid zou voelen voor je eerste speelkameraad.”

“O Melanie, het is geen genegenheid zoals men in de kinderjaren voor elkaar voelt. Het is de onblusbare vlam van de liefde, die in de jeugdijaren het hart doet blaken. De eerste genegenheid was kinderlijk vermaak, maar deze doet ons naar andere doeleinden streven.”

“Zulke zuivere gevoelens kan niemand je kwalijk nemen. Het is normaal dat jonge harten zich met onschuldige liefdesdromen vermaken.”

“Voor mij is die droom een ijdele hersenschim, die me enkel maar kan martelen. Waarom zou ik een plant blijven voeden die nooit vruchten kan dragen! Neen, Melanie, jouw liefde voor mij is een zinloze verbeelding.”

“Wat ben je somber, Walter. Je kwetst jezelf.”

“Ik begrijp dat Walter Mattel nooit jouw minnaar kan zijn, zelfs niet als je hart nog vrij zou zijn.”

“Dat zweer ik. Tot nu toe heb ik nog nooit iets gevoeld voor een jongen. Heb je nog andere zorgen in jouw verdwaalde geest?”

“Weet, Melanie, dat ik een arme jongen ben, terwijl jij...”

“...arm en braaf zijn, dat vind ik de mooiste gaven.”

Op dat moment werden ze onderbroken door Rumold die de deur met geweld open wierp.

“Ik dacht al dat Melanie je aan de haard vastgebonden had. Je vergeet zeker dat we op je wachten.”

“Ik volg je, makker,” sprak Walter die weer tot zijn zinnen kwam. Hij wierp een droevige blik op de maagd en verliet de zaal.

*Het woud van de Heide dreunde onder de
herhaalde slagen van de woedende natuurelementen.*

VII

Een nieuw lid

Het was die dag buitengewoon heet geweest. De brandende julizon zond haar stralen bijna loodrecht over de golvende korenvelden, die zich al met de gele tint van rijpheid begonnen te vergulden. Het gekraak van de openspringende peulvruchten mengde zich in de menigvuldige akkoorden bij de melodieuze tonen van de gevleugelde zangers. Boven het rood gebloemd klaverveld rees de leeuwerik in een onmeetbare spiraal naar de hemel. Hij liet zijn verrukkende liedjes in milde regen over de plaatsen dalen, waar zijn beminde kroost en liefde nestelden. In de verte weergalmde het vrolijke geschal van de landlieden die vol hoop een rijke oogst tegemoet zagen. De dorpskinderen speelden in de schaduwrijke dreven en ademden met volle teugen de verkwikkende landlucht in die met de frisse balsemgeur van de bloemen vervuld was.

In de namiddag werd de hitte ondraaglijk. Het was te voorzien dat er in de avond een onweer ging losbarsten. De bloemen sloten hun kelken als vreesden ze dat de hevige gloed hun tedere organen zou verschroeien. De vogels hielden zich zwijgend onder het lover gedoken. Gonzend keerde een bijtje haastig naar zijn korf, de pootjes met gele wasbolletjes geladen. Het instinct van die gevoelige diertjes verwittigde hen dat er onstuimig weer op til was.

Weldra verging al het geraas tot een indrukwekkende stilte waaronder het bevroesde landschap scheen te versmachten. Alleen in de verte hoorde men de wind huilen...

Geleidelijk overtrok het hemelgewelf met een zwarte sluier van samengepakte wolken die de vallende avond in een pikdonkere nacht huldten. Een laatste winhoos rees klagend

over de trillende blaadjes van de hoogste bomen. Het was alsof een angstige rilling hen bevangen had.

Heel de natuur bleef in bange verwachting...

Plots sneed een vurige schicht in gebroken lijnen door de met elektriciteit bezwangerde dampkring. Dit gebeurde aan een snelheid die enkel verbeeld kan worden. Onmiddellijk op de vuurstraal volgde een dof gerol. Het was precies het gebulder van twintig vuurmonden die in minder dan een seconde losbrandden. Het onweer brak met een onzeglijke woede los. Duizenden vuurslangen kronkelden zich onophoudelijk door de zwarte sluier. Het leek alsof ze door pijnlijke stuiptrekkingen bewogen en ze verscheurden de wolken met een vreselijk geratel. De snelle overgang van de stikdonkere nacht tot een flikkerend bliksemlicht verblindde het oog en scheen de bergkommen in een vuuroven te hullen. De mond van de oven werd door een bovennatuurlijke kracht beurtelings met een ratelend deksel geopend en weer gesloten.

Het woud van de Heide, een geliefkoosde vergaarbak van de elektrische batterij, dreunde onder de herhaalde slagen van de woedende natuurelementen. Boven het bos kwamen de stukgescheurde wolken als in een onvermijdbare dwarrelkolk zich met een onweerstaanbaar geweld opeenhopen. De honderdjarige bomen werden als nietige rieten geplooid. Hun fiere kruinen werden als zwakke grashalmpjes neergedrukt. Het akelige Heidebos zuchtte in bange druk onder de woelende elementen.

Zo zwichten de aardse macht en grootheid voor de schrikwekkende stem van de Godheid!

Op dat uur haastte een reiziger zich naar de woning van de barbier. Hij was door de nacht en het onweer overvallen en zocht een schuilplaats tegen de regen die met emmers op de grond plaste. Hij wilde juist gaan aankloppen toen hij, bij een felle bliksemschicht, een aantal schimmen van mensen bemerkte. Ze kropen onhoorbaar uit het bos en naderden de

voordeur. De reiziger verborg zich tussen het kreupelhout en bleef angstig wachten. Hij hoorde duidelijk dat een tiental mannen op het venster aanklopten.

“Voor wie?” vroeg een stem van binnen.

“Voor de duivel en de meester,” was het antwoord.

Een grendel schoof weg en de deur ging open. Bij het zwakke licht van de lamp bemerkte hij dat acht personen binnengingen. “De Tongsnijders...” dacht de geschrokken reiziger onwillekeurig. Hij sukkelde verder door het houtgewas, voorzichtig en bevreesd om zich door het krakend kreupelhout te verraden.

“De duivel is met heel zijn leger op de loer, meester Leeuwenhart,” begon een van de binnengekomen mannen nadat hij zijn dolk met een twintigtal makkers gekruist had. Voorwaar een zonderlinge manier om te groeten.

“Hij heeft geen wild en kruid tekort, lijkt me.”

“Hoor, daar vuurt hij weer af,” riep een ander toen een felle ratel de vensters deed dreunen.

“De jacht van onze heer is wildrijker dan de onze. Tegenwoordig houdt hij zijn trouwe onderdanen op een magere keuken.”

“Word niet onredelijk boos, Klaarrog, de vooruitzichten zijn niet zo slecht.”

“Vervloekt! Dan heb ik mijn snaphaan niet tevergeefs van een nieuwe vuursteen voorzien, meester?”

“Je zal er deze nacht waarschijnlijk gebruik van kunnen maken.”

“De duivel is een goede heer, maar zeg eens: waar zit de prooi?”

“Niet te snel, onze makkers zijn nog niet allemaal hier. Je weet dat we deze avond een nieuwe gezelschap krijgen. Volgens Ivo weet die gevulde koffers zitten.”

“Ja, ’t is waar, de jonge Mattel. Denk je dat de pogingen van onze makkers gelukt zijn?”

“Ongetwijfeld, we hebben hem in het net. Hij zal gaan

komen. Klaarrog, ga jij samen met de andere de wapenscherpen en de nodige voorbereidingen treffen om een ravennest te beroven.”

“Een ravennest, meester?”

“Ja, met vlugge jongen.”

“Goed, meester.”

De gezellen wreven tevreden in hun handen. Klaarrog duwde een deur open en verdween met vijftientig van die eerloze rovers.

“Willem, blijf jij met drie makkers boven. Wij moeten het nieuwe lid ontvangen. Daar klopt men. Doe alsof je alles al gezien en gehoord heb wat ik ga vertellen. Wie is daar...?”

“Doe open!”

De deur vloog open. Het waren de drie makkers met hun vriend, Walter.

“Haal ons vier kannen bier,” zei Ivo. Hij zette zich op een bank neer.

“Zoals jullie wensen, heren,” antwoordde de barbier terwijl hij glimlachend de keldertrap afliep.

Walter keek vragend naar zijn vrienden over de aanwezigheid van drie onbekenden.

“Hou je sterk,” mompelde Bavo hem in het oor, “Er zit iets in de lucht dat slecht zou kunnen aflopen voor ons.”

“Daar, heren, drink nu maar vrolijk op de begrafenis van Gijsbrecht,” sprak de baas terwijl hij met de deur in huis viel.

“Wat hebben wij met Gijsbrecht te maken,” vroeg Ivo.

“Nu zeker minder dan tijdens de vorige nacht.”

“Alsjeblieft, baas, wees wat duidelijker met je woorden.”

“Ja, ja, je moet niet zo een onnozel gezicht opzetten.”

“Wat betekenen die dubbelzinnige woorden?” vroeg Rumold duidelijk verontrust.

“Niet kwaad worden, vriendje. Ik heb meer redenen dan jou om boos te zijn.”

“Je maakt me razend met je onduidelijk getater.”

“Geloof me. Ik, of liever wij, waren gisteren nog kwader

toen jullie de vogel voor onze neus afschoten.”

“Die man doet me uit mijn vel springen,” stampvoette Bavo.

“Spar je vel, buurman, want je loopt al gevaar genoeg om er een deel van te verliezen.”

“Je wordt onuitstaanbaar, baas. Ik vraag je voor de laatste keer om duidelijk en voorzichtig met je woorden te zijn. Anders zal mijn mes je...”

“Ho, ho! Bedaar, wees rustig, gezelschap,” vervolgde de boze man die met plezier de jongelingen plaagde. “Ik zou jullie immers allemaal samen binnen de vierentwintig uur aan de galg kunnen doen hangen.”

“Ons aan de galg doen hangen!” brulde Ivo, met gespeelde woede, “En om welke reden?”

“Wel, om de vriendelijke groet die jullie gisteren aan de teerlingspeler gegeven hebben.”

“Zwijg, snoodaard, met je beschuldigingen of ik zend je naar de andere wereld. Straks zou men nog geloven dat wij een misdaad begaan hebben.”

“En men zou helemaal niet verkeerd zijn. Hier zijn vier getuigen, ooggetuigen zoals ik.”

“Je liegt, grijze duivel!” schreeuwde Bavo.

“Maak je niet druk, heren, we verschillen niet veel. Als de zaak ooit uitkomt kunnen jullie er enkel maar jullie vel bij inschieten.”

“Vooraleer dat zal gebeuren, zal jouw vel al lang rot zijn, oude schurk,” morde Rumold.

Tijdens die ruzie sprak Walter geen woord. Hij was zo bleek als een roetkaars. Het koude zweet parelde aan zijn lokken.

“Zeg ons eens, Ivo, waar je die handigheid geleerd hebt. Je klopte die teerlingspeler in de nek en liet hem rollen zoals een konijn, zonder een kik te geven. Jij bent een ervaren stroper, denk ik. En je makkers vilden hem met een vlugheid die me vol bewondering liet staan. Was het een vet beestje?” spotte de baas. Hij wreef over zijn wijsvinger en verwees naar het gestolen geld. “Jullie moeten niet naar elkaar kijken, het is

duidelijk dat ik op de hoogte ben. Ik moet bekennen dat wij zelfs zin kregen om met jullie mee te delen aan het venster van de zieke weduwe achter de kerk. Niet waar, Goode?”

“Je bent een vuile lasteraar, baas. Jouw tong zou je aan de strop kunnen krijgen.”

“Die woorden zullen hem duur te staan komen,” vloekte Ivo. Hij vloog met een helse woede naar de barbier.

“Zelfs als we het niet met onze eigen ogen gezien hadden,” vervolgde de baas, “dan zou dit bevreesde gezicht jullie toch verraden.” Hij toonde de jonge Mattel die zijn schrik niet meer kon bedwingen.

Walter riep uitzinnig van angst: “In godsnaam, meneer, verraad ons niet! Ik geef je alles wat ik heb als je zwijgt. Wees barmhartig, baas, en lever ons niet over aan het gerecht.”

De drie vrienden keken kwaad naar Walter, alsof ze hem zijn onvoorzichtigheid verweten.

“Dat is beter,” hernam de baas zegevierend, “Spijtig dat ik die jongen geen stilzwijgen kan beloven.”

“O! Wees edelmoedig! Ik zal je heel mijn leven zegenen en je eeuwig dankbaar zijn! Mijn brave moeder! O, god! Ze zal sterven van verdriet en schaamte.”

“Onmogelijk, Walter. Hoe graag ik dat zou willen. Je moet begrijpen dat een moord die door verschillende personen gepleegd is, en door vier anderen gezien, niet geheim kan blijven.”

“Die andere heren hebben ook een gevoelig hart,” smeekte Mattel, “Ze zullen mij niet uitleveren. Hun zwijgen zal me eeuwig verplichten.”

“Dat is een gekke gedachte van je angstige geest. Er bestaat maar één middel om de zaak voor altijd te begraven.”

“O, spreek! Goede man, ik zal doen wat je wilt. Ik zal voor altijd jouw slaaf zijn.”

“Zoveel vragen we niet.”

“Wat dan?” vroeg Ivo.

“Dat je meedoet met onze bende.”

“Welke bende?”

“Die van de Tongsnijders van de Heide.”

“Hoe moet dat?”

“Zweer een eed van trouw.”

“En dan?”

“Dat is alles.”

“Dat zouden we zelfs voor een kan bier doen!”

“En nakomen, Ivo?”

“Zeker.”

“Dan sluiten we een overeenkomst.”

“Hoe kunnen we zeker zijn dat de moord op Gijsbrecht geheim zal blijven?”

“Door de eed van de Tongsnijders en door al hun geheimen te delen. Neem je dit aan?”

“Ik zal alles doen wat je vraagt,” stamelde Walter, zonder te weten welke belofte hij aanging.

“Dan zal je vandaag nog ingelijfd worden.”

“Dat kan ons weinig schelen. Maar als iemand ooit ons geheim achterhaalt zal ik jou als verrader aanzien en behandelen,” dreigde Ivo met gespeeld wantrouwen.

“Het woord van het opperhoofd van de Tongsnijders is een onbreekbare band.”

“Ben jij het opperhoofd?”

“Ja, ik.”

“En die mannen?”

“Zij zijn leden, zoals jullie gaan worden. Willem, breng die mannen één voor één in de zaal.”

“Goed, meester.”

Het opperhoofd van de bende verdween. Achtereenvolgens werden Ivo, Rumold en Bavo in het onderaardse verdiep gebracht. De lezer ziet met wat voor een valse streken die lage zielen hun doel bereikten.

Na een kwartier, dat hem wel een uur leek, was het de beurt van Walter. De jongeman was verstijfd van angst. Die aparte afdaling in de onderaardse kelder kon een list zijn om

hem met gemak te kunnen vermoorden! Buiten woedde het onweer met een hels geweld. De krakende donder en het geloei van de storm schenen hem akeliger dan ooit. Zijn vrees nam nog toe toen hij gehuil van honden uit de afgrond hoorde komen.

“Walter Mattel!” riep Willem terwijl hij de deur openstootte.

Walter volgde zijn onbekende begeleider met wankel stappen.

“Ga hier naar beneden,” vroeg de begeleider. Hij wees op een opening in de vloer waar een valdeur was weggeschoven.

Mattel aarzelde om de zware ladder af te gaan.

“Je moet geen schrik hebben. Ik ga je voor.”

De jongen volgde. Hij bleef met moeite staan op de lompe treden. De schrik verlamde zijn benen. Aan de voet van de ladder kwamen ze in een smalle gang die half verlicht werd door een duivenlantaarn. Zijn begeleider trok aan een touw. Toen schoof een rotsblok weg en kwam er een ingang van een onderaardse zaal. Het was naar deze zaal dat zijn vader acht maanden geleden gebracht was door de rovers. Nadien hadden ze hem gemarteld en voor dood in een nog diepere afgrond gegooid. Frans Mattel wilde liever sterven dan een eerloze misdadiger te worden. We zullen zien wat er van zijn misleid kind zal worden...

Een nieuwe beschrijving van dit geheimzinnige vertrek is overbodig want dat gebeurde al in het tweede hoofdstuk. De arme Walter beefde bij het zicht van dit sombere gebouw, de afschuwelijke moordtuigen en de vermomde kerels. Twee grote honden hingen vast aan ijzeren kettingen. Ze wierpen begeerige blikken op nieuweling. Ze schenen met een dof gegrom aan hun meesters te vragen of ze dit mensenvlees mochten opvreten. Willem leidde hem naar een leunstoel tussen de rovers, die aan beide kanten rond hun aanvoerder zaten.

“Drink een glas met ons,” sprak het opperhoofd van de

bende.

De jongen gehoorzaamde. Alle glazen werden leeggedronken.

“Makkers, onze bende telt een lid meer. Walter Mattel hoort bij ons.”

Een zegevierend hoera mengde zich met het geblaf van de honden.

“Walter Mattel, ben je bereid om de eed van trouw aan de bende van de Tongsnijders te zweren?”

“Ik ben tot alles bereid, heren, als jullie me laten leven.”

“Je moet geen schrik hebben. Wie jou raakt treft ons allemaal.”

Op bevel van hun meester brachten twee rovers een masker voor het aangezicht van de jonge Mattel. Rond zijn middel deden ze een riem waaraan een puntig mes en een pistool met een dubbele loop hingen.

“Herhaal mijn woorden en doe me na,” vroeg de aanvoerder. Hij bracht het puntige lemmet van zijn dolk naar zijn eigen borst.

Walter gehoorzaamde en stamelde met afgrijzen de volgende verschrikkelijke godslastering na:

“Ik zweer, bij Satans helse macht, eeuwige trouw aan de bende van de Tongsnijders, een eeuwig geheim van al hun daden en een slaafse onderwerping aan hun aanvoerder en hun wetten.”

“Weet, Tongsnijders,” ging het opperhoofd driftig verder, “dat de wraak van onze bende voor een verrader afschuwelijk is. Onze dolken zullen niet rusten voor het verraad met zijn bloed zal uitgewassen zijn.”

Uit een schuif haalde hij een perkamenten vel en plaatste dat voor de jongeling.

“Tekendit, Tongsnijder.”

“Daar is onze pen en hier onze inkt,” wees de aanvoerder op de punt van zijn dolk. Hij duwde deze zachtjes in de arm van de jonge Mattel. Druppels bloed straalden uit de lichte wonde

en verfden het uiteinde van het mes.

“Schrijf nu.”

Het nieuwe lid tekende zijn verbintenis tot vreselijke misdaden met zijn eigen bloed.

“Kan jij lezen, Tongsnijder?”

“Ja, meester.”

“Wel, lees dan wat je net getekend hebt.”

Walter overliep met een blik het perkament. Een zware hand had daar met vette letters op geschreven:

“Iedereen die hier ooit een voet binnenzet blijft voor altijd aan de Tongsnijders gebonden.

Een verrader wordt vogelvrij verklaard door de bende. Zijn tong zal uit zijn mond gerukt worden en zijn familie zal tot in de tweede graad gedood worden.

Ze erkennen geen enkel gezag behalve dat van hun verkozen aanvoerders.

Hun doel is om te roven van rijken en machtigen en de verdrukkers te vernietigen.

Al de ondergetekende leden zweren op hun bloed om dit verbond te doen eerbiedigen.”

Hier volgden een vijftigtal bloederige handtekeningen.

“Ja, opperhoofd,” stamelde hij onwillekeurig.

“Dan dwingen de leden je om dit na te komen.”

“Tot aan de dood!” brulden dertig monden tegelijk.

“In onze bende zal jouw naam voortaan veranderen in Bloedrood.”

Het masker viel van het gezicht van de aanvoerder. Ook al de anderen deden hun vermomming af. Bloedrood zag zijn drie gezellen aan het uiteinde van de tafel zitten.

“Jij hoort bij de tienman Klaarrog. Na mij zal je aan hem gehoorzamen en aan zijn zijde blijven om de bevelen uit te voeren. Vul de glazen, tienman Ruwaard. En breng ons een gerookte hesp als maaltijd, voor we het ravennest in Schepdaal gaan leegroven.”

“Een ravennest!” riepen verschillende baanstropers

verheugd.

“Ja, heb je de wapens gescherpt en de stormtuigen in orde gebracht, Klaarrog?”

“Ze wachten om gebruikt te worden, meester.”

“Dan zal ik jullie een bericht voorlezen van onze makker Despin.”

“Volor deu dupiveel en Metesoteer. Depzern namchut om eern uubr. Lanat de kloimplauddier op titen voletnen afestoanid varn de horfdoeurpr ovoer dei zijsmunut dakleun.

Ik warchet dapar, hert vanrkoen is vent.

Delspuin.”

Dit onverstaanbare verslag kon zeker enkel begrepen worden door de verzender en het opperhoofd. Nadat de derde, zesde en negende letter van elk woord weggelaten werden, klonk het zo:

“Voor de duivel en de meester. Deze nacht om één uur. Laat de klimladder op tien voeten afstand van de hofdeur over de zijmuur dalen.

Ik wacht daar. Het varken is vet.

Despin.”

“Jullie weten het, het ravennest ligt in Schepdaal bij pachter Heusdens,” ging hij verder. “Ga je ons de maaltijd opdienen, Ruwaard?”

“Ja, meester, 't is de laatste,” sprak deze. Hij zette een zware hesp en drie borden op tafel. “Ik denk echt dat een onbekende aan de voorraad zit. Sinds een jaar mis ik geregeld een brood en dat is al de tweede hesp waaraan ik twijfel.”

“Tongsnijders, ik beveel jullie. Als iemand de ontrouwe makker kent, breng hem dan hier. Als beloning zal je een honderdste van de buit van deze nacht vooruitbetaald krijgen. Bovendien zal je het plezier hebben om de dader een dertigtal messteken in het lijf te zien krijgen.”

De rovers bekeken elkaar en zwoeren om de beurt dat ze niets van de diefstal wisten.

“Ik zeg jullie dat het onmogelijk is dat iemand, buiten de

meester, de dader kan zijn,” mompelde een forse kerel tegen zijn twee makkers. “Wie zou hier anders iets onopgemerkt kunnen wegdragen?”

“Dat denk ik ook,” antwoordde een andere even zacht.

“De vrek heeft niet genoeg met een tiende van de buit,” knorde zijn buurman.

De mannen zorgden er voor om deze opmerkingen niet luidop te maken. Ze wisten dat deze achterdocht hun duur te staan zou kunnen komen.

“Begin maar te eten, gezellen,” gebood Leeuwenhart, “Het is bijna elf uur. We hebben onze tijd meer dan nodig.”

De Tongsnijders verslonden het rauwe vlees alsof ze roofdieren van het woud waren. Ze zopen van gestolen wijn terwijl ze vuile praat verkochten die het oor van eerlijke mensen zou kwetsen. Bloedrood was van zijn schrik bekomen. Hij at en dronk even goed als zijn makkers. Waarschijnlijk deden de wijn en de aanwezigheid van zijn nieuwe vrienden zijn geweten zwijgen. Ivo, Rumold en Bavo waren bijzonder vrolijk. Ze nodigden hun vriend met een blik uit om bij hen aan tafel te komen.

“Onze makker Bloedrood weet ook nog een vinkennest zitten, meester Leeuwenhart.”

“Dat zal later van pas komen. Laten we nu eerst deze zaak afwerken.”

Het avondmaal was in minder dan een kwartier verdwenen.

“Neem de wapens en het andere gereedschap,” gebood het opperhoofd.

Iedere rover droeg een lederen riem met twee geladen pistolen, een lang dolk en een zwart masker voor het aangezicht. Op het voorhoofd van die maskers gloeide een vurige tong zonder punt. Dit was waarschijnlijk een zinspeling op de naam van de bende. Boven hun gewone kleren en wapens droegen ze een donkerkleurige mantel. Die mantel was blauw bij het opperhoofd, groen bij de tienmannen en zwartachtig bij de vijfmannen. De gezellen van tienman

Ruwaard voorzagen zich van zware ijzeren staven in de vorm van een ploegkouter, vier zware hamers met een bijl aan een zijde, een touwladder en zo voort.

Bloedrood trok grote ogen bij die bijzondere voorbereiding. Net zoals de kledij en wapens van een politieman ontzag inboezemen zorgde het vreemde kostuum van de Tongsnijders er voor dat ze te duchten waren.

“Laten we vertrekken. Klaarrog, haal de grote duwarm. Jij staat vandaag op wacht, Gode. Laat niemand in de buurt van het ravennest komen.”

“Mijn snaphaan zal de weg wel weten te versperren, meester.”

“Goed dan, elke vijfman moet zijn mannen klokslag één voor de hofpoort brengen.”

“Ja, meester,” riepen een half dozijn stemmen waaronder die van Ivo.

“Alles in orde voor het vertrek?”

“Alles.”

“Dan vertrekken we.”

Leeuwenhart stond op. De twee honden jankten en rukten met geweld aan hun ketting.

“Julie gaat mee, Fideel en Terreur, maar stil.”

De ogen van die slimme dieren glinsterden van voldoening. Een blij gegrom verried dat zij de woorden van hun meester verstonden.

“Gui, laat de honden los.”

Een ijzeren draaiarm deed de rotsklomp wegschuiven en de toegang tot de smalle gang kwam open. Om de beurt klommen de rovers op de eiken ladder. Toen de laatste in de zijkamer kwam, werden de planken weer boven de opening geschoven. Zelfs het scherpst ziende oog zou nooit bespeuren dat de bende van de Tongsnijders daar schuilde in de rotswanden van de bergkegels.

Het onweer was voorbij. De krachten van de woelige elementen waren uitgeput. De regen hield op. Alleen een zwak

windje bewoog de kalme wolken in de donkere hemelboog. Bloedrood sukkelde als een blinde door het ongebaande, druipende houtgewas. Hij volgde zijn gezellen zwijgend. Blijkbaar voelden de andere stropers zich thuis in de geheimzinnige bossen, want zij vorderden met vaste tred door het kreupelhout. Op een van de meest verborgen plaatsen haalden vier gespierde kerels twee zware balken tevoorschijn. De lange stevige stijlen dienden om poorten te verbrijzelen. In die tijd werden poorten nog gemaakt uit lompe eiken planken en dubbele duimplanken. Na een kwartier wandelen waren ze buiten het bos. Ze sloegen een veldweg in en gingen sneller stappen.

Plots bleef de leider staan en vroeg zijn mannen fluisterend om stil te zijn. Verschillende personen kruisten al pratend de voetweg op honderd meter afstand van de rovers.

Bloedrood beefde.

“Het zijn geen Tongsnijders,’ mompelde een stem, “Zou ik hun een kogel toezenden?”

“Geen nutteloos gerucht, we mogen onze aanwezigheid niet verraden,” gebod Klaarrog.

Het werd stilaan weer stil.

“Laten we verder gaan,” beval de tienman.

Twee uur later kon men bij het zwakke sterrenlicht verschillende groepen schimmen bespeuren aan de hoeve van pachter Heusdens. Ze naderden om de beurt de hofmuur met stille stappen.

Elke keer dat nieuwe gestalten zich bij de eersten voegden, hoorde men de volgende vraag en antwoord op stille toon uitspreken.

“Voor wie? Voor de duivel en de meester.”

Een zware klank in *mi bemol* galmde over de gemeente Schepdaal. Het was de dorpsklok die één uur aankondigde.

De lieden van de hoeve konden niet vermoeden dat dertig moordzuchtige rovers op dat moment op hun rijkdom en misschien hun leven aasden. Anders zouden ze niet zo rustig

geslapen hebben. Helaas, maar één oog kijkt doorheen de donkere nacht en de zwarte plannen van de booswichten! De almachtige Godheid...

Deftige lieden putten nieuwe moed en krachten uit de zoete slaap, terwijl boosdoeners afschuwelijke misdaden beramen in de duistere nacht. Het licht is voor de rechtvaardige, de misdadiger zoekt de duisternis! Zo past ieder schepsel zich ontwetend aan aan zijn lot!

Twee mannen wierpen een touw ladder over de muur. Ze hielden het ene eind stevig vast. Er verliepen twee minuten, die wel een uur schenen voor Bloedrood. Toen verscheen een zwarte en vormeloze massa boven de muur.

“Voor wie?”

De donkere klomp kreeg leven en antwoordde:

“Voor de duivel en de meester.”

“Kom naar beneden!”

Een man kwam naar beneden. Die man was de Tongsnijder Despin. Twee rovers bonden een masker voor zijn gezicht en wierpen een mantel over zijn schouders.

“Alles in orde?” vroeg Leeuwenhart.

“Naar wens, meester.”

“Vertel eens wat we moeten doen.”

“Eerst verbrijzelen jullie de poort vooraan. Ondertussen zal ik de stalpoort langs binnen openen. Vier mannen komen dan met mij mee en binden de stalknechten vast. Ik zal de huisdeur met mijn sleutels openen. We moeten er voor zorgen dat de zoon niet begint te schreeuwen, en de meid ook niet. In de slaapkamer van de boer zal de meester mij met vier gezellen volgen. Begrepen?”

“Zijn er geen waakhonden?”

“Twee, maar ik heb hun gisteren het blaffen ontnomen.”

“Ga je gang.”

De rover Despin beklom de ladder en verdween over de muur.

“Stel je stormram op, Klaarog,” beval het opperhoofd.

In enkele minuten was een van de zware balken in de grond geplant. De andere balk kon hier met behulp van een ijzeren staaf op draaien en dienen als een onweerstaanbare hefboom. Tien rovers grepen de lange arm en deden de hefboom met een vlugge beweging werken. Ondertussen prangden de andere rovers de poort met hun ijzeren staven uit haar hengsels. De zware balk botste met een dof gedreun. De poort kraakte maar viel niet.

“Opnieuw, makkers.”

Een nieuwe aanloop, met een woedende kracht, deed de poort met een vreselijk geratel op de grond ploffen. De rovers stormden binnen. In een minuut vlogen ze naar de stal, boeiden ze de beide knechten onbeweeglijk en stopten hun mond dicht. Van daar sprongen ze naar de voordeur. Despin zocht naar het sleutelgat toen de deur plots hevig opengeworpen werd. Er verscheen iemand op de dorpel in nachtkleed en met een slaapmuts. Die man was Gustaaf, de zoon des huizes. Hij was wakker geworden door het lawaai van de neervallende poort. Hij had zich overeind gezet en geluisterd. Door de voetstappen op het voorhof en het kraken van de opengaande staldeur was hij uit bed gesprongen en dadelijk naar de voordeur gelopen.

“Wie daar?” riep hij met een luide stem.

Niemand antwoordde.

“Help, help! Frans, Tiste! Help!” Vijftien handen pletten de jongen tegen de muur. “Help! Help!” riep hij nog eens terwijl hij zich met buitengewone kracht losrukte en een van de rover op de grond wierp. Hoe sterk de jongen ook was, hij kon onmogelijk weerstand bieden tegen de overmacht. Hij werd door twintig vuisten tegelijk gegrepen. Toen hij een laatste noodkreet wilde doen horen, deed een zware vuistslag in het gezicht zijn woorden op zijn lippen versterven. De jongeling viel neer op de grond. Twee woedende honden sprongen toe en drukten hun scherpe tanden in zijn naakte keel. Zijn handen en voeten werden in lederen riemen vastgegespt en hij kreeg

een pop vlas in de mond gestopt. Gustaaf mocht niet meer bewegen. De viervoetige rovers zagen dat hun vijand machteloos gemaakt was en losten hun prooi.

“Open de lantaarn, Klaarrog. Bewaak de deur met twee mannen en sla iedereen dood die wil vluchten,” gebood een stem die klonk als die van Leeuwenhart.

De ouders waren gewekt door de noodkreten van hun kind en het gewoel aan de voordeur. Ze kwamen kermend uit de slaapkamer gelopen. De moeder zag haar enige zoon roerloos op de grond liggen. Ze dacht dat hij een lijk was. Een pijnlijke gil ontsnapte samen met de ziel uit haar boezem en ze viel dood neer op de vloer.

De vader, een onverschrokken ouderling van rond de zestig, greep zijn snaphaan aan de balk. Maar voor de man de lange pijp van zijn vuurwapens op de rovers kon richten rukten tien ijzeren vingers hem het geweer uit de handen. Een zware hamerslag deed hem stervend naast zijn geliefde vrouw zinken... Uit de gapende wonde spoten stralen bloed. Het bleke lantaarnlicht scheen op dit akelig toneel. De gebonden Gustaaf zag zijn tedere ouders in een stroom van bloed baden. Een koude siddering liep door zijn lijf. Als in een pijnlijke stuiptrekking, bewoog hij zijn vastgekleusterde armen en benen met bovennatuurlijke kracht. Zijn ronde spieren spanden als vioolsnaren en werkten met tiendubbele kracht. De gespen van de lederen riemen braken. Gustaaf sprong recht. Met een verbazende snelheid greep de jongeling een van die ellendelingen. Met dolle woede sloeg hij zijn arm als een knijptang om de booswicht. Het slachtoffer kraakte zoals een schelp tussen een notenkraker. De rover zou zeker in enkele seconden zijn laatste levenslucht uitgeblazen hebben tussen die stalen armen. Dit werd verhinderd door een aantal dolksteken in de boezem van de zoon. De stervende jongeling loste zijn slachtoffer. Hij viel met open armen tussen de lijken van zijn ouders. Het was net alsof hij met hen in een laatste omhelzing naar de zalige eeuwigheid wilde varen.

Terwijl de driedubbele moord in de keuken gebeurde, hadden andere rovers de huilende meid uit de kamer gesleept. Ze hadden haar weerloos gemaakt net zoals de knechten. Dat gebeurde in minder tijd dan nodig om op papiergeld weer te geven. Nu alle hindernissen uit de weg geruimd waren konden de Tongsnijders ongestoord werken. Kisten, kasten en schuiven werden met geweld opengebroken en doorzocht. Er waren heel wat kostbaarheden, dure meubels en waardevol eetgerief. De raaf had vlugge jongen, zoals het opperhoofd het uitdrukte. Toen de rovers zich van de buit hadden meester gemaakt werd het bevel gegeven om te vertrekken.

“Dit is een voorraad voor lange tijd, meester,” sprak Klaarrog. “Ja, makker, dat ravenjong had gelijk om zich zo boos te maken dat hij zijn nest moest verlaten.”

De valse dienstknecht Despin deed zijn masker, mantel en wapens af. Hij liet zich gedwee samenbinden aan handen en voeten en bleef zo op het voorhof liggen. Enkele minuten later schalde de hoorn. De rovers waren vertrokken.

Rond drie uur in de morgen zaten de Tongsnijders in hun onderaardse verdiep rond de tafel. Ze verdeelden hun rijke buit en ondertussen praatten en dronken ze vrolijk. Terwijl de bende zich met gulzige teugen in de drank verdierlijkte, gebeurde er iets dat ongemerkt bleef. Nochtans zou dit later de ergste gevolgen voor hen hebben. Plots vlogen de twee honden die in de zaal rondsnoffelden met een hevig geblaf naar de voorraadkamer, die met een onzichtbare deur in de zaal uitgaf. Leeuwenhart beval om de dieren aan de ketting te leggen. Ze bleven grommend naar de deur staren.

Walter, of liever Bloedrood, was dus baanstroper geworden. Als een echte rover dronk en praatte hij even goed als zijn makkers. Hij verborg zijn aandeel van de gestolen geldsom zorgvuldig in zijn zakken.

De ochtendschemering begon al aan te breken toen de Tongsnijders afscheid besloten te nemen. Iedereen nam afzonderlijk en langs verbogen voetwegen de baan naar huis.

*Daar op de met stro gevulde matras lag
een levend geraamte op de dood te wachten.*

VIII

De uiterste stap van verderf

Veertien dagen later wandelden vier personen in de Schaapskopstraat in Anderlecht. Ze rookten achteloos een fijne sigaar. Hun modieuze kledij leek er op te wijzen dat ze jongelingen van welstellende stand waren, maar hun eigenaardige manieren en houding had iets gemaakt. De spanbroek met linten en de jas met zwaluwstaart waren uit fijne stof gemaakt. Aan hun voeten droegen ze lederen schoenen met zilveren gespen. Op het voorhoofd droegen ze een vilten hoed in de vorm van een cilinder met gelijklopende top en basis. Een meester-kleermaker zou echter opmerken dat de snede van die kostuums naar andere maten genomen was. Een van de vier wandelaars droeg een lange zwarte baard.

Het was een van die aangename zomeravonden waarop de stedelingen allemaal naar buiten komen. De verfrissende adem van de naderende nacht verkwikte de afgematte leden van de werkmannen. Zij konden de bedorven stank van hun enge werkplaatsen even omruilen voor de zuivere lucht van de insluimerende natuur. Rijke lieden, in dons gehuld, slenterden met fiere blik tussen de arme dagloners. Maar ook deze laatsten kregen, in gescheurde lompen en met een versufte geest, nederig een evenwaardig deel van de weldaden van de onpartijdige schepping. Verliefde harten wandelden zij aan zij en vormden samen geluksplannen voor de te trage toekomst. Gewonde zielen stapten, in stille mijmering verzonken, doelloos door eenzame dreven.

Onze vier wandelaars merkten al deze dingen niet op. Nochtans was hun gezelschap heel praatziek. Zij hadden het afwisselend over ernstige en vrolijke onderwerpen. Nu eens

neigden ze hun hoofden fluisterend samen en even later barstten ze in luidruchtig lachen uit.

“Meneer Bloedrood lijkt op een oosterse afgezant met zijn zwarte rok en baard,” begon een van de vier heren.

“Dat kost de pruikenmakers maar een half uur tijd,” spotte een ander, “om van het meest misvormde apengezicht een allerliefst portret te maken.”

“Echt wel een bijzondere stiel,” ging de vierde verder.

“Vind je niet, tienman Klaarrog, dat de heer Bloedrood zijn ros haar ook had moeten verwisselen. Ros met zwart, dat gaat niet samen.”

“Een goed idee, Goode, en dan nog een knijpbril op zijn puntige voorsteven.”

“Als mejuffer Coelman uit De Afspanning hem dan zou ontmoeten, het arme kind zou koorts van liefde krijgen.”

“Dan kwam Ivo er nooit meer aan te pas.”

“Weet je wel, Rumold, dat onze makker daar eergisteren een harde te noot te kraken heeft gekregen. De vader heeft hem met Spaanse woede het gat van de timmerman gewezen. Het is niet goed om het vel van de beer te verkopen voor het dier geveld is. Bloedrood heeft hem twee keer van de troon geworpen. Vertel eens, gezel, met welke toverkracht doe jij dat?”

“De arme jongen kan er nog de geelziekte van krijgen. Hij kermt en vloekt als een bezetene. Ik denk, Bloedrood, dat je hem beter niet in de weg loopt als hij opgewonden is. Je zou je mooie baard nog kunnen verliezen.”

“Genoeg gelachen,” antwoordde Walter, “Houd jullie deftig, we zijn er bijna. Hier is al nummer 8.”

“Welk nummer draagt ons vinkennestje?”

“18. Daar, die witte voorgevel, het vijfde huis.”

“Ben je zeker, Bloedrood, dat enkel je tante en haar meid daar wonen?”

“Ja, tienman.”

“Dan zal dat zaakje snel in orde zijn.”

“Weet je de geldkoffer staan?”

“Ik denk het wel. Stil! We zijn er.”

Onze vier bekenden stapten binnen. Een bejaarde vrouw was een gevlochten bloemwerk aan het afwerken. Haar vingers gingen nog vlot over het werkkussen en deden de garenbobijntjes snel door elkaar kruisen. Naast haar zat een jonge maagd met blozende wangen en een vriendelijk gelaat. Op haar rode lippen zweefde de gulle glimlach van de jeugd, een teken van zalige tevredenheid en kommerloze zorgen.

“Kunnen wij hier overnachten?” vroeg Klaarrog met gemaakte beleefdheid, nadat hij beide vrouwen met een overdreven buiging had begroet.

“De heren zijn waarschijnlijk verkeerd gelopen,” sprak de oudste vrouw op zoete toon. “Hier is geen afspanning.”

“We weten het, mevrouw. We zoeken al een uur naar nachtverblijf, maar er is nergens nog een kamer vrij voor ons. De herbergen zijn overal volgepropt met Oostenrijkers. Al de bedden zijn verhuurd. Met geld in de handen, zullen we verplicht zijn om onder de blote hemel te gaan slapen.”

“Zijn jullie ginder in het boerenhuis geweest?”

“Ja, ook daar heeft men bedden tot aan het plafond moeten plaatsen. De bazen weten natuurlijk wel dat de vreemde heersers goed kunnen betalen dankzij de zware belastingen die ze ons opleggen.”

“Zijn de heren Brabanders?”

“Van de stad Halle, mevrouw.”

“Het spijt me dat ik jullie niet kan helpen. Wij hebben maar twee bedden. Eén voor mij en het ander wordt door de meid gebruikt. Als jullie met twee waren dan zou Eliza bij mij kunnen slapen en jullie haar bed afstaan, maar nu...”

“Dat is geen probleem, waar plaats voor twee is, moeten er vier in kunnen. Men mag niet altijd zo nauw zien. We zullen betalen alsof elk zijn kamer gebruikt en bovendien zullen we heel dankbaar zijn.”

“Eliza, ga je kamer wat opschikken voor die heren. Neem de

wollen matras van mijn bed. We zullen voor ons wel een strozak op de vloer gereed maken. Neem de sleutel van de kast mee en leg vers gewassen linnen op.”

“Als het niet stoort, goede vrouw. We zijn heel dankbaar dat we niet onder de blauwe hemel moeten overnachten.”

“Geen probleem, heren. Jullie zullen echter niet comfortabel slapen want het bed is redelijk klein voor twee personen.”

“We willen zeker niet dat u uw bed afstaat.”

“Mag ik jullie een avondmaal aanbieden. Jullie moeten honger hebben, heren?”

“Inderdaad, mevrouw, het is van deze middag geleden dat we nog gegeten hebben. Maar we willen geen misbruik maken van uw goedheid. Als u ons enkele gerechten kan opdienen dan zullen we u rijkelijk vergoeden.”

“Sta dan toe dat ik jullie enkele minuten alleen laat.”

“Zeker, mevrouw.”

De meesteres verdween. Door het venster zag men dat ze aan de andere kant van de straat bij een beenhouwer binnenliep.

“Jouw tante lijkt me een oud, braaf mens,” fluisterde Rumold toen hij zag dat men hen alleen in de zaal liet.

“Zeker te goed voor ons.”

“Als die oude kwezel zou weten waar ze voor staat, dan zou ze vreemd opkijken.”

“Ik zie hier maar weinig dat onze begeerte kan opwekken, behalve misschien dit horloge,” sprak de tienman Klaarrog. Hij toonde een gebeeldhouwd horloge waarvan juist een koekoek het deurtje openduwde en negen maal zijn lief geroep herhaalde.

“Bloedrood moet dat beter weten.”

“Mevrouw, u hebt daar een wonderlijk uurwerk. Zo een meesterstuk moet veel geld gekost hebben?” begon Goode toen de vrouw weer binnenkwam.

“Het is een aandenken waaraan ik veel hecht. Het komt van

mijn schoonouders.”

“Bent u getrouwd?”

“Geweest, heren. Mijn echtgenoot is tweeëndertig jaar geleden overleden aan een longziekte.”

“Dan bent u jong alleen gebleven?”

“Van mijn achtentwintig jaar.”

“Was uw man oud?”

“Dertig jaar.”

“En u bent nooit hertrouwd?”

“Nooit, heren.

“Hebt u kinderen?”

“Ik had er twee, ze zijn ook dood.”

“Dan bent u niet gespaard gebleven van beproevingen.”

“De arm van God slaat en zalft, vrienden.”

“En nu leeft u hier alleen?”

“Met Eliza, mijn dienstmeid, zoals jullie zien. Wensen jullie het vlees geroosterd?”

“Ja, als dat kan.”

Vier bloedrode biefstukken werden op een rooster boven de vlammen gehouden.

Een lekkere geur verspreidde zich in de keuken en prikkelde de neuzen aangenaam. Zelfs bij wie niet van 's middags nuchter was, zoals de heren beweerden, zou het speeksel in de mond lopen. De heren aten de maaltijd zonder veel omhaal op. Nog geen half uur later kon de tafel afgeruimd worden.

“Jullie kamer en bed zijn gereed, heren. Jullie kunnen gaan slapen wanneer jullie willen.”

“Wel, mevrouw, dan gaan we niet langer wachten. Gelieve ons eerst nog de rekening te zeggen.”

“Ik baat geen hotel uit, vrienden. Wat ik voor jullie doe zou ik voor iedere andere gedaan hebben. Het is mooi dat mensen elkaar helpen. Wie goed doet goed ontmoet, zegt het spreekwoord.”

“U heb te veel goedheid. Met zulke gasten kan u niet lang huishouden, tenzij u een miljonair bent.”

“Dat ben of vraag ik niet. Fortuin maakt de mens hoogmoedig en gierig, dagelijks brood maakt ons nederig en mild.”

“U bent een goede vrouw.”

“God is oneindig beter. Zijn milde hand overlaadt nietige schepsels met talrijke weldaden. Ik geef een beetje aan mijn medemens van hetgeen hij mij gunde.”

“Op die manier zal u snel op de bodem van uw geldkist geraken.”

“O neen, heren, dat is een misverstand van veel rijke lieden. Goede werken verarmen niet, integendeel.”

“Dus u weigert?”

“Ja.”

“Maar u weet toch dat het een hele tijd kan duren voor we een gelegenheid vinden om u deze weldaad te vergoeden.”

“Neen, die gelegenheid doet zich dikwijls voor.”

“Hoe kan dat? Komt u vaak in Halle?”

“Zelden, maar de armen komen er dagelijks.”

“We kunnen u niet dwingen, mevrouw. Wees er zeker van dat u steeds op onze dankbaarheid mag rekenen.”

Het was onmogelijk, zoals Klaarrog later herhaalde, om zich op een meer spottende manier uit te drukken. De deugdzame weduwe zou dit jammer genoeg enkele uren later maar al te zeer ervaren. De Tongsnijders zouden hun dankbaarheid op een bijzonder manier weten te tonen.

“We gaan naar bed, mevrouw.”

“Hoe laat moeten de heren gewekt worden?”

“Om zeven uur, we zijn heel vermoeid.”

“Maak u geen zorgen.”

“Slaap gerust, tot morgen,” riepen de gezellen voor ze naar hun kamer gingen.

Helaas! Wat een boosheid schuilt er soms in de schijnbaar vriendelijke groet van de boosdoeners! Judas verried zijn goddelijke meester door een kus. De Tongsnijders vergaten bij hun avondgroet ‘slaap gerust!’ het woord ‘eeuwig’ toe te

voegen.

Een uur later had de nacht zijn zwarte vlerken over de stad uitgestrekt. In de woning van de weduwe was alles zo rustig alsof er geen levend wezen in aanwezig was. De meesteres en haar meid lagen in een diepe slaap gedompeld. In de kamer van de vreemdelingen hoorde men het onafgebroken geronk van de slapers, alsof een koor bromstemmen een Potpourri van Rossini herhaalden. Er was maar één iemand wakker.

Die man was Walter Mattel.

Hij was door tienman Klaarrog aangeduid om zijn makkers op het afgesproken uur te wekken. Hij zat met gekruiste armen op de rand van het bed en staarde angstig in de kamer. Wat zag hij daar, dat hem zo hevig deed sidderen? Hij kon toch zeker niets ontwaren in de onpeilbare duisternis, tenzij hij zoals een nachtroofdier het netvlies van zijn ogen zou kunnen vergroten. Neen, zijn zintuigen waren zoals die van alle mensen en toch zag hij verschrikkelijke dingen! Voor hem kropen de vermoorde lijken van de pachthoeve van Schepdaal. Het bleke doodshoofd de zijn moeder staarde hem met diepe oogholten aan. De ingeslagen schedel en de met bloed overdekte kaken van de vader lieten gapend de vreselijkste tanden zien. Uit de wijde wonden van de zoon staken wangedrochten hun verscheurende klauwen naar hem toe. Het koud zweet druppelde van zijn haren.

Hij kreeg nog meer schrik naarmate het uur van handelen naderde. De koekoek riep twaalf uur. Dat lief gezang had Walter al vaak met vreugde gehoord, maar nu scheen die stem eng en deed hem rillen. Nog een uur moest hij wachten. Aan zijn voeten zag hij nog altijd dat wrede schouwspel. Hij sloot tevergeefs zijn ogen. Het besmeurde geweten knaagt pijnlijk wanneer het de misdaden door de ogen van de verbeelding oproept.

In de hoek van de kamer dacht hij een nog zwarter voorwerp te zien liggen. Hij staarde enkel minuten naar die vormeloze hoop, toen het voorwerp zich plots begon te

verroeren... Het afschuwelijke monster richtte zich langzaam op zijn klauwen en naderde het bed.

Twee grote vuurrode ogen wierpen hun verslindende blikken op hem. Op dat moment sprongen ook de andere gedochten op en kwamen voor de wakende Walter te staan. In de kop van het eerste spook dacht hij de vermoorde teerlingspeler te herkennen. Het griezelige wezen hief de klauw omhoog en wilde de jongeman treffen... Walter liet een benauwde kreet horen terwijl hij achteruit op het bed kroop.

Zijn makkers ontwaakten. Klaarrog sprong overeind.

“Wat scheelt er?” vroeg hij met teruggehouden stem.

De verschrikte jongeman gaf geen antwoord.

“Jij droomt zeker, onoplettende kerel! Hoe laat is het al?”

“Half een,” stamelde Bloedrood.

“Alles is stil en iedereen slaapt?”

“Ja, tienman.

“Breng ons dan naar de kamer van jouw tante.”

De rovers sprongen uit bed. Walter aarzelde om op de vloer te gaan staan. Hij keek angstig rond in de kamer. De spoken waren verdwenen.

“Ben je er?” vroeg de leider na enkele minuten.

“Ja.”

“Ga ons voor, Bloedrood,” en hij duwde de jonge Mattel de dievenlantaarn in de hand.

Ze volgden de smalle gang onhoorbaar. Ze daalden de trap af, liepen door de keuken en slopen in de kamer van de slapende vrouwen. Niets onderbrak de nachtelijke stilte behalve het regelmatige getik van de horloges en de ademhalingen van de rustende personen. Walter vond dat doodse stilzwijgen akelig.

De weerloze vrouwen waren al op het bed vastgebonden, vooraleer ze zich van hun toestand bewust waren en om hulp konden schreeuwen.

“Wijs mij de buit!” gebod Klaarrog.

“Hier in die koffer.”

Een van de rovers prangde het deksel open. Walter greep een mahoniehouten kistje dat vol goudstukken zat.

“Is dit alles?”

“Ja.”

“Onderzoek die koffer.”

De inhoud werd er uit gehaald en rommelig op de vloer geworpen. Er werd niets gevonden dat hun roofzucht kon opwekken.

“Zou de vink geen juwelen hebben?”

“Ik weet het niet, meester.”

“Dan zullen we dit oude vel eens doen praten!”

Klaarrog loste de blinddoek die haar ogen en mond toe hield. Ze slaakte een vervaarlijke gil zodra ze Walter zag.

“Grote God! Jij, een ellendige nachtrover, een eerloze sluipmoordenaar! Bedriegen mijn ogen mij, jij, Walter, de zoon van mijn broer is een dief!”

De verbaasde weduwe sloot en opende haar ogen een aantal keren alsof ze twijfelde om het te geloven. Helaas, de tante vergiste zich niet. Het was wel degelijk Walter Mattel die voor haar stond.

De jongen was vergeten om zijn valse baard weer aan te zetten omdat hij nog buiten zinnen was van de schrik van het monster dat hij in de slaapkamer gezien had. Hij wankelde als een dronkaard bij het horen van zijn naam. De dievenlantaarn viel hem uit de handen.

“Domoor, jouw vergetelheid zal je duur te staan komen. En jij, geen woord meer of je sterft,” sprak de tienman en hij bracht het lemmet van zijn mes op de blote borst van de vrouw.

“Genade, heer, genade! Om Gods wil, vermoord ons niet!”

“Wijs me al jouw schatten.”

“In dat blikken doosje ginder in de koffer, mijnheer.”

“En het overige?”

“Ik heb geen ander bezit.”

“Je liegt, vrek. Vertel snel de waarheid of je vertrekt naar

een andere wereld.”

“Ik zweer het op mijn ziel, heer, ik bezit niets anders.”

“Niets?”

“Niets van waarde behalve het gouden kruis dat mijn man zaliger me tijdens ons huwelijk gaf.”

“Waar zit dat?”

“In de schuif van deze nachttafel.”

“Is dat dan alles?”

“Alles, mijnheer, zo waar als God ons ziet.”

“Dan ga je sterven.”

“O neen, mijn barmhartige heer. Doe toch geen onschuldig bloed vloeien. Ik zal zwijgen en jullie daarenboven nog eeuwig danken.”

“Doe geen moeite, vrouw, jouw onachtzame neef is de oorzaak van jouw dood. Als je hem niet herkend had, dan zou dat niet moeten gebeuren.”

“Helaas, mijnheer, mijn ogen hebben mij bedrogen. De doodsangst deed mij dolen. In mijn verwarring dacht ik mijn neef te herkennen. De jongen heeft vier jaar bij mij gewoond. Ik ben waanzinnig...”

“Je vergist je helemaal niet, vrouw, jouw ogen hebben dat goed gezien. Daar, bekijk je neef voor de laatste keer. Het is maar een nalatige nachtrover, tanteke.”

De tienman greep Mattel bij de nek en dwong hem om zijn tante in het aangezicht te kijken. De ongelukkige vrouw sloot de ogen.

“Herken je hem nog?”

“Neen, heren, het is Walter niet. Mijn geest dwaalt...”

“Hoe! Je weigert hem te herkennen?”

“Ik ken hem niet.”

“Goed, dan zullen jullie kennis maken. Walter Mattel, vermoord die twee vrouwen!”

Bij dit akelige vonnis vlogen de twee geboeiden overeind. De doodsangst gaf hun een kracht die ze anders niet gevonden zouden hebben.

“Bij de liefde van jouw moeder, vergiet geen onschuldig bloed! O goede heer, toon u edelmoedig! We zullen eeuwig jullie goedheid loven. We zullen tot god en de heilige maagd voor jullie bidden. Zij zullen jullie zegenen. Bedenk dat de rechtvaardige wraak van God ons elk ogenblik kan treffen...”

“Je verspilt je moeite in een nutteloze poging... Wel, lafaard, je aarzelt?”

“O, neen! Goede heer, je ons toch niet doden? Voor zulke boze daden schrikt je edel gemoed! Jouw geweten zal zich toch niet met een moord op twee vrouwen besmeuren...”

“Onnodige jammerklachten, dat gekerm doet ons tijd verliezen... Wel, snoodaard?”

Walter keek zijn overste strak in het gezicht. Hij verroerde geen vin.

“Je weigert?”

“Ja, tienman, ik weiger.”

“Wel, makkers, hou die man in het oog!”

De twee andere rovers sprongen naast Walter. Klaarrog scherpte zijn slachtmes op het binnenste van zijn hand.

“O, rampzalig lot!” kreet de vrouw, “Zonder biecht, zonder verzoening naar de ijselijke eeuwigheid... Barmhartige God, gedenk onze zielen... Ach, Eliza, bid, bid, wij moeten sterven. Schenk ons enkele minuten voor verzoening voor we aan de stoel van de eeuwige rechter moeten verschijnen!”

“Wees gerust, de afstand is ver. Je zal onderweg tijd genoeg hebben om je beschuldigingen te doen.”

De ongelukkige vrouw keerde met afgrijzen haar oog weg van het blinkende lemmet dat Klaarrog op haar keel plaatste. De beul greep de machteloze weduwe bij de haren en duwde met een onmenselijk gevoel van wraak het mes door haar keel. Hij scheurde het hoofd van de romp als een verwoede tijgerkat. Uit de doorgesneden aders spoten de stralen bloed op de vloer.

“Daar lafaard, omhels nu dit lief gezicht.”

Bij die woorden hield de moordenaar het druipende hoofd

voor het aangezicht van Walter Mattel. De verglaasde ogen van het afgehakte lichaamsdeel staarden griezelig naar de jongeling. Op de door pijn misvormde lippen van het bleke gelaat speelde een krampachtige lach van minachting. Enkele druppels bloed vielen op zijn handen en kleren. De druppels brandden hem zoals zwavelzuur. Walter keerde het aangezicht weg. Klaarrog wierp het afgescheurde hoofd op het bed en wrong daarna zijn dolk in de borst van de jeugdige meid. Het ontzielde lichaam viel stuiptrekkend op dat van haar meesteres.

Na een paar minuten was er enkel stilte rond de twee lijken. De Tongsnijders hadden zich weg gespoed na de gepleegde misdaden.

De volgende ochtend, de dag na deze wreedheden, zat een jongeling op de groene oever van een beek. Hij keek achteloos in de rollende golfjes. Zijn hoofd rustte op zijn arm en hij luisterde, in treurige mijmering verdiept, naar het zacht geruis van het water. In zijn ziel woelden ongetwijfeld pijnlijke beschouwingen, liefdesverdriet of bittere spijt. Hij was lijdend en afgemat. Zijn blik was ongerust, zijn gelaat bleek. Zijn ledematen schenen vermoeid. Op dit ogenblik werd er zeker een heftige strijd in zijn binnenste uitgevochten. Hij wreef zich onwillekeurig op het voorhoofd als wilde hij een pijnlijke gedachte uit zijn hersens jagen. In zijn geest moesten verwarde denkbeelden zich door elkaar wringen. Dat kon afgeleid worden uit deze afgebroken, onvoltooide zinnen die hij nauwelijks hoorbaar prevelde:

“Ongelukkige jongeling... een vuile nachtdief... een eerloze sluipmoordenaar... nog zo jong en al zoveel misdrijven... en zij, zo edel, zo onschuldig... Melanie, Walter Mattel is een snode misdadiger... het slaafse werktuig van de boze geest! Verwens mij, Melanie... kijk weg van deze moordzuchtige Tongsnijder... O, hartsvriendin, ik ben geen medelijdende blik waardig... Verstoot, ja, verstoot de misleide jongeling... En jij, moeder, vervloek je ontaarde zoon... Vader, jouw kind is een ellendige

booswicht geworden, die deel aan jouw moord heeft willen nemen... Dat vergoten bloed en die oneerlijke daden roepen om wraak... Het bloed van mijn tante brandt in mijn handen... De ogen van de vermoorde Heusdens achtervolgen mij... Het lijk van Gijsbrecht doet mij schrikken... O, machtige God, waarom wacht uw rechtvaardige wraak om mij te treffen? Waarom werpt u deze ellendeling niet in de eeuwige duisternis? Mijn ogen zijn het niet waard om van het licht van de zon te genieten... Beladen met zoveel misdaden... Grote hemel, op welke gruwelijke wegen wandelen wij!”

De jongeling sprong op.

Zijn knagend geweten schetste hem dan de verschrikkelijke afgrond met een onveilige rand waarlangs hij verder gedreven werd. Hij zag de gapende kuil die hem dreigde te verslinden. Hij liep en wandelde over de schaduwrijke kanten van de beek. Hij viel ten prooi aan de hevigste aandoeningen en maakte de vreemdste gebaren.

We moeten de lezer niet vertellen dat die jongeling niemand anders was dan Bloedrood of Walter Mattel, wiens geweten luidop begon te roepen en het afwisselend de schromelijke misdaden voor ogen bracht. Sinds hij ingetreden was in de bende had hij, in gezelschap van zijn makkers en in onlustige drinkpartijen, die geheimzinnige stem trachten te doen zwijgen. Naar zijn moeder had hij niet meer omgekeken. Volgens wat men hem in de kroegen vertelde zou ze ziek in bed liggen.

Bij Melanie was hij ‘s zondags na de eerste ontmoeting teruggegaan. De jonge maagd en haar vader hadden hem met de grootste vriendelijkheid ontvangen. Het meisje had hem zelfs de zoetste hoop voor de toekomst doen koesteren. Haar hart zou niet voor rijkdom kiezen maar voor een deugdzame, door haar beminde, jongeling. Ze verlangde enkel naar liefde en deugdzaamheid. De vrome dochter begreep dat rijkdom niet altijd gelukkig maakte. Walter was dan ook met een hart vol hoop teruggekeerd. Wellicht was hij vergeten dat hij

helemaal niet voldeed aan de tweede voorwaarde. Zoals we net vertelden bekommerde hij zich niet meer om zijn moeder. Haar ziekte had hij met de grootste onverschilligheid vernomen.

De verleiding kan het hart zo zeer verstenen dat zelfs het heiligste gevoel in een mens uitdooft!

Nu voelde hij echter een onweerstaanbare neiging om zijn moeder terug te zien. Een geheimzinnige macht dwong hem naar huis te gaan. Zijn schreden richtten zich met versnelde pas naar de ouderlijke woning. Onderweg vormde hij luidop de volgende aanspraak:

“Neen, moeder, je zal me niet verstoten... Jouw overgrote liefde zal jouw misleid kind vergeven. De tranen van mijn berouwvolle hart zullen het jouw vermurwen. Ik zal me voor je voeten smijten en vergiffenis vragen... Ik zal je alles vertellen. We zullen de wraak van de bende ontvluchten. Ik zal vijftig uur hier vandaan samen met jou vluchten. Daar zal ik voor jou werken en je gelukkig maken. O, brave moeder, wat heb je veel geleden. Jouw onwaardige kind heeft je veel droevige tranen gekost. Helaas, moeder, mijn berouw zal een zoete balsem zijn op een ongeneesbare wonde. Met ijver en liefde zal ik je al het verdriet proberen doen vergeten. En jij, Melanie! Jij, mijn engel, mijn vurigste wens, mijn enige verlangen, mijn eeuwige doel... Ook jij zal je edelmoedigheid tonen en de arme jongeman vergeven. Hij bemint enkel maar jou en zou duizend doden voor jou verduren. Ook aan jou zal ik alles vertellen. Je zal zien aan welk ellendig schepsel je jouw liefde geschonken hebt. Jouw hart zal zich voor dit edele gevoel moeten sluiten. Ja, vriendin, Walter is het niet waard om je hart te bezitten. Hij is een afschuwelijk wangedrocht. Toch zal je de bekeerde zondaar niet verachten. Mijn berouw zal ook jou vergiffenis doen schenken. Ik zal je daarvoor eeuwig zegenen en in stille eenzaamheid beminnen.”

Er glinsterende bittere tranen in zijn ogen en ze rolden over zijn bleke wangen. Gedurende die pijnlijke overweging was

Walter bij zijn huis gekomen. Zachtjes duwde hij de deur open en luisterde. Hij hoorde niets. Enkele ogenblikken twijfelde hij om binnen te gaan. Uiteindelijk besloot hij het toch te doen. In het huis was alles even stil en dood. Een voorgevoel van onheil beving hem.

“Moeder!” riep hij met een stem die beefde van wanhoop, “Moeder, waar ben je?”

Niemand antwoordde. Er kwam enkel een pijnlijke zucht uit de kamer. Met een sprong bereikte hij de deur. Zodra hij het bed zag viel de arme jongen achterover alsof hij door een hamerslag getroffen was.

Daar op de met stro gevulde matras lag een levend geraamte op de dood te wachten. Dit ontvleesde wezen was zijn moeder. Haar aangezicht, in een krans van verwarde haren, stak spookachtig onder het versleten deken uit. Haar ingevallen kaken met doorschijnende slape waren met de bleke doodsverf gekleurd. De gebroken ogen starden met angst naar de onzekere eeuwigheid en betuigden hun minachting voor het genot van de vergankelijkheid op aarde. Uit haar wijdgeopende mond ontsnapten de laatste teugen levenslucht. Haar hijgende borst joeg deze met een nijdig geweld naar buiten. Een verstikkende ratel kondigde aan dat ze snel zou sterven.

“Moeder! Ongelukkige moeder! Herken je mij?” riep de arme jongen uitzinnig. “Och arme, ze kent me niet meer. Vergiffenis, vergiffenis, moeder! Almachtige God, ontferm u over haar ziel. Zij vertrekt! Ze sterft zonder dat ik haar vergiffenis heb gekregen.”

De troosteloze Walter nam dit lieve hoofd tussen zijn handen. Hij kuste teder de bezwete wangen van de stervende vrouw en riep nogmaals met een wanhopige stem:

“Kom, lieve moeder, een laatste blik! Een laatste omhelzing! Zegen jouw kind voor het eeuwige afscheid. Barmhartige hemel, ze geeft haar laatste snik. Haar vloek blijft op mij rusten.”

Bij die kreet van wanhoop zonk de jongen machteloos op het bed.

Rosa Mattel gaf echt haar laatste snik. De nare doodsratel brak in haar keel... De laatste stuiptrekking sloot krampachtig haar mond. Walter rukte zich de haren uit het hoofd.

“Rampzalige, dit is jouw werk,” kermde de berouwvolle zoon. “Moedermoordenaar, jouw geschiedenis telt weer een nieuwe afgrijselijke misdaad bij. Beladen met de vloek van zijn stervende moeder. O, gruwelijk lot!”

Hij liet zich op de knieën vallen, greep de koude hand van zijn moeder, kuste haar en bad.

Met gevouwen handen prevelde hij een berouwvol gebed. Wel een uur bleef hij in die houding. Daarna richtte hij zich op en wilde een laatste omhelzing aan die tedere overblijfsels geven. Maar toen zijn blik op haar gelige aangezicht viel, deinsde hij achteruit. De glansloze ogen van zijn moeder schenen hem nu strak en dreigend te bekijken. Walter beefde. Die bewegingsloze blikken drongen hem door de ziel. Hij kon dat gezicht niet verdragen en vluchtte angstig uit de kamer.

“Wie komt hier in deze vreemde afgrond?”

IX

Een onverwachte ontmoeting

Nu stoppen we even met de reeks misdaden en keren enkele maanden in de tijd terug. Naar de avond waarop Frans Mattel, omdat hij weigerde lid te worden, door de bende werd gefolterd en nadien meer dood dan levend in de griezelige gevangenis van de woeste rovers werd geworpen.

Frans Mattel was niet dood. Hij was bewusteloos in de diepte getuimeld. Toen hij eindelijk bij bewustzijn kwam, probeerde hij zich rekenschap te geven van zijn bijzondere toestand. Hij herinnerde zich met moeite wat er die wrede avond gebeurd was. Zijn gepijnigde en verminkte ledematen brachten hem de afschuwelijke gebeurtenissen weer in gedachten. Toch folterde hij tevergeefs zijn geheugen om de ongevallen te verklaren die hem nadien overkomen waren. Zijn angstige ziel toverde hem opnieuw de akelige gezichten en met bloed geverfde moordtuigen voor ogen. Hij voelde nog steeds de jammerlijke stuiptrekkingen die de lederen riemen hem aandedden. Zijn bloedende mond en verkorte tong deden hem steeds weer denken aan de bittere pijnen die de knijptang hem had doen verduren. In zijn oren klonken nog de helse stemmen met hun bedreigingen en het schrikwekkende vonnis van het opperhoofd.

Hij kon niet begrijpen wat er nadien met hem gebeurd was. Het leek alsof hij uit een nachtmerrie wakker schoot. Hij vroeg zich tevergeefs af waar hij zich bevond. Hij richtte zich met moeite op zijn afgematte ledematen overeind. Hij staaarde rond maar zag niets. Hij luisterde maar geen enkele klank trof zijn oor.

Hieruit moest Mattel wel opmaken dat hij door de rovers in

een donkere gevangenis gesleurd was. Zonder troost, zonder voedsel en ver van alle menselijke hulp was hij veroordeeld om daar een wrede hongerdood te sterven. De kleermaker dacht wanhopig na over zijn erge toestand. Hij vroeg in een vurig gebed om een einde te maken aan zijn bittere lot. Tot zijn droevige teleurstelling ondervond hij dat men niet altijd sterft wanneer men dat wilt. Wanhopig en vermoeid legde hij zijn hoofd op de grond en wachtte op de dood...

Op een avond, zo dacht hij, want in die donkere afgrond heerste er altijd nacht, hoorde hij vlakbij een knarsend geluid. Het klonk als een breekijzer dat in de grond wroette. Het gerucht bleef duren en leek van achter zijn rug te komen. Een straal van hoop ging door zijn ziel: hij dacht aan redding. Zinloze verbeelding! Wie kon hem die onbekende hulp brengen? Enkel de booswichten kenden zijn verblijfplaats en die waren er dan nog van overtuigd dat hij dood was. Maar een drenkeling op de zwalpende baren klampt zich aan elk steunpunt vast.

Frans luisterde nogmaals. Het gerucht werd duidelijker. Hij dacht zelfs dat het geluid van binnen de donkere wanden kwam. Dit maakte hem wel enigszins bezorgd. Kon hij de onpeilbare duisternis nu maar doorboren en een blik vooruit werpen! Maar neen, hij probeerde tevergeefs om zijn oogvliezen te vergroten. Een ingeving deed hem aan zijn staal en vuursteen denken, twee voorwerpen die de rokers in de achttiende eeuw steeds bij zich hadden.

Hij besloot vuur te slaan. Het staal ketste op de steen en een lichte vonk vloog in de zwam.

Plotseling hield het gerucht op... Mattel bracht een stukje papier aan de brandende lont en wakkerde het vuur met zijn adem aan. Op dat moment verscheen plots een verwilderd gezicht voor de vlam.

“Wie komt hier in deze vreemde afgrond?” vroeg een bevende stem.

Mattel gaf een onverklaarbare klacht als antwoord.

“Vriend of vijand, spreek!” hernam het vreemde gezicht.

De kleermaker bracht het licht naar zijn voorhoofd en stak zijn hand uit naar de onbekende. Ondertussen wees hij naar zijn mond die helemaal bebloed was. Een ijzeren vuist drukte de aangeboden hand met een enorm gevoel van geluk. Het geheimzinnige wezen verdween in het gevang en keerde na enkele seconden terug bij Mattel. Het bracht iets tegen de vlam en een flikkerend licht verspreidde zich in de duisternis.

“Grote God! Welk afschuwelijk lot brengt jou, vriend Mattel, hier in deze donkere kerker?”

De kleermaker staarde met verwondering naar de onbekende roeper.

“Ken je me niet, Frans?”

Een hoofdschudden duidde zijn ontkennen aan.

“Hoe? Je kent jouw vriend Guillaume de smid niet?”

Frans staarde zijn makker vol verbazing en ongeloof aan. De vurige omhelzing van de smid verried meer aandoening van geluk dan de rijkste taal kon weergeven.

“Waarom spreek je niet, Frans? Niemand kan ons horen.”

De ongelukkige opende de mond en toonde zijn verkorte tong.

“O die ellendelingen! Dat roept om wraak voor God, mijn rampzalige vriend. Ze hebben je de tong afgesneden, wat moet jij wel geleden hebben!”

Een hoofdknikken antwoordde “ja”.

“Heb je honger, vriend?”

Uit de gebaren van de stomme maakte de smid op dat Mattel eerder dorst had.

“Ja, ik begrijp het. Je zal drinken krijgen.”

Guillaume liep weg en keerde even later terug met een fles rode wijn.

“Je staat verwonderd te kijken dat ik hier drank heb. Maak je geen zorgen en drink gerust. Onze gevangenis is minder vreselijk dan ze lijkt.”

Frans dronk. Het weldoende nat verfriste zijn brandende

ingewanden. Hij bedankte zijn onverwachte helper met een blik en vroeg met gebaren hoeveel hij van de verkwikkende drank mocht gebruiken.

De smid, die zijn nieuwe taal al verstond, moedigde hem aan: “Drink gerust, vriend. Er is hier geen gebrek.”

Mattel dronk de fles in enkele teugen leeg.

“Waarom hebben die baanstrovers jou mishandeld? Had je hen misschien verraden?”

“Neen,” schudde de kleermaker en hij deed teken van niet te willen schrijven.

“Ja, ik begrijp het. Je hebt geweigerd om mee te doen met de bende. Dat is goed gedaan want de rovers zijn ongelukkige goddelozen.”

“En jij?” vroeg de stomme met zijn vinger.

“Ik zal je vertellen over mijn ongevallen met de booswichten, maar laten we wat achteruit gaan. Onze gevangenis is niet nauw en goed verlucht. Die ellendelingen moeten ons dood wanen.”

Hierop leidde de smid zijn makker enkele passen verder. Mattel voelde een koude tocht langs zijn hoofd blazen. Zijn vriend zag dat hij verwonderd was en deed hem omhoog kijken. Tussen een smalle spleet zagen ze de met sterren bezaaide hemel.

“We zitten in een spelonk, twintig voeten onder de grond, vriend Mattel. Maar met de hulp van God die ons hier zo ellendig samenbracht zullen we er wel proberen uit te raken. Laten we hier rusten want de koude buitenlucht doet jou goed.”

De twee gevangenen zetten zich op een hoop uitgegraven aarde en de smid vertelde zijn vreemde verhaal:

“Vierendertig dagen geleden ging ik naar Edingen om mijn jaarlijkse levering van ijzer op te halen. Om elf uur 's nachts kwam ik van de stad terug naar huis. Op driehonderd passen van mijn woning kwamen vier personen van achter een hofmuur gesprongen. Voor ik hulp kon roepen hadden acht

handen mij al vastgegrepen en op de grond geworpen. Een van de aanvallers stopte mijn mond dicht, terwijl een andere een puntige dolk op mijn borstkas gericht hield. Ik kreeg het bevel om mij gedwee te laten leiden. Ik was zonder verdediging tegen vier gewapende rovers. Door de schrik verlamd moest ik me als een weerloos lam laten behandelen. Ze sleurden mij haastig voort. De blinddoek, die ze mij aangeboden hadden, was een beetje verschoven zodat ik angstig zag dat ze mij naar de woning van de barbier voortsleepten. Daar werd ik naar een onderaards verdiep gebracht. De blinddoek werd van voor mijn ogen weg genomen. Ik stond tussen de rovers, die mij nieuwsgierig bekeken. Ik kan niet beschrijven met welke angst ik naar het gezicht van de vermomde baanstropers keek.

‘Smid!’ sprak een donderende stem, ‘Jij wilde graag in de kelder van de barbier komen kijken. Wel, je bent er! Kijk nu! Kijk goed toe, hoor je!’

Ik viel op mijn knieën en smeekte om genade.

‘Je moet rondkijken, niet bidden,’ herhaalde dezelfde stem.

‘In Gods naam, vermoord me niet, heren. Ik zal jullie alles geven wat ik bezit.’

‘Makkers, leid de nieuwsgierige rond!’

Twee mannen namen me bij de arm en leidden me jammerend de zaal rond.

‘Kijk goed toe, smid! Voor de laatste keer, kijk! Dit is de zaal van de barbier. Nu kan je, zoals je wenste, in de kelder rondkijken,’ vervolgde het opperhoofd op een toon die me steeds enger leek.

Nadat de twee rovers mij voor duizenden vreemde voorwerpen gebracht hadden, werd ik van mijn geld beroofd en door een ronde opening in deze gevangenis geworpen. Een tijdje dacht ik dat ze mij hier de genadeslag gingen toebrengen, maar dat was niet zo. Stilaan werd het stil boven mijn hoofd. Alles werd stil en ik zat begraven in een donker graf. Het vreselijke onheil had nog een wreder lot voor mij voorzien! Een gruwelijke hongerdood stond mij te wachten! Ik werd bijna

waaninnig bij die verschrikkelijke gedachte. Ik kroop wanhopig in de donkere kelder rond maar ik ontmoette niets dat mij ook maar de minste hoop deed koesteren. Mijn handen botsten overal tegen de rotswanden van mijn grafkelder. De angst had mijn denkvermogen beneveld en ik wist niet meer wat te doen. Afgemat liet ik mijn hoofd tegen de muren leunen. Mijn ontstelde geest toonde me nu eens mijn erge toestand en dan weer mijn ongelukkige vrouw en kinderen die in doodsangst op hun man en vader wachtten. Uiteindelijk zonk mijn hoofd op mijn borst, mijn ogen sloten zich en ik sliep. Hoe lang dat was kan ik je niet zeggen, misschien enkele uren, misschien een hele nacht...

Toen ik wakker werd kon ik duidelijker nadenken. Ik vroeg me af of ik op die akelige hongerdood zou wachten of misschien beter zelf mijn leven zou beëindigen! Voor ik een besluit nam, dwaalde ik nog eens rond in mijn gevangenis. Ik onderzocht de wanden en tastte in alle hoeken, maar overal was er duisternis en verlatenheid. Ik deed wel twintig keer dezelfde ronde met telkens dezelfde teleurstelling. Ik begon erge honger te krijgen. 'Ja, ik ben veroordeeld om levend begraven te blijven!' morde ik met nijldige wanhoop. Op dat ogenblik kreeg ik een verschrikkelijke gedachte. Ik haalde mijn plooi mes uit mijn zak. Ik voelde het scherpe lemme met mijn duim en bracht het geslepen staal aan mijn blote keel... Deed een gevoel van zelfbehoud mijn moed zinken of leidde een geheimzinnige macht mijn hand? Ik weet het nog steeds niet, maar in ieder geval gleed het moordtuig uit mijn vingers en viel op de grond. Ik had een ingeving gekregen. Dat mes kan ik beter op een andere manier gebruiken, sprak ik tegen mezelf. Ik zocht het gevallen voorwerp in het donker. Ik deed een nieuw onderzoek en klopte met de achterkant van het mes op de rotswanden.

Het klonk overal even dof.

En nochtans moet er ergens een verbinding met buiten zijn, besloot ik, want anders zou ik hier geen koude luchtstroom

voelen.

Ik hief mijn handen omhoog en voelde de binnenwaaierende lucht, net als iemand die voor de spleet van een gesloten deur gaat staan. Ik zag echter geen opening in het donkere gewelf. Pas een halve maand later zag ik toevallig op een heldere nacht een ster aan de hemel flikkeren. Ik merkte al gauw dat mijn gevangenis van ongelijke diepte was. Maar aan één kant, ik denk de zuidkant, kon ik met mijn handen aan het hobbelige gewelf raken. Ik klopte er met mijn mes op.

‘Dat klinkt beter!’ riep ik tevreden.

Aan het werk! Zonder na te denken en zonder te weten waar ik zou uitkomen, sloeg ik het mes in de rotsachtige aarde. Na een uur met bebloede handen gewerkt te hebben, had ik een hol gemaakt waar met moeite een kinderhoofd in zou passen. Het zweet liep van mijn gezicht. Hoe vermoeiend dit werk ook was, het kon onmogelijk mijn moed doen zinken. Het uiteindelijke resultaat zou de inspanning zeker waard kunnen zijn. Misschien zorgde deze inspanningen wel voor mijn bevrijding? Met die gedachte was ik bezig toen ik plots vloekte en begon te wanhopen. Mijn mes was op een steen gestoten en was aan het handvat afgebroken. Zelfs de hemel werkte tegen mij!

Wat zou ik nu beginnen? Stoppen met het werk? Neen, ik zocht het afgebroken lemmet en begon opnieuw. Maar tevergeefs, ik had een ondoordringbare rotssteen ontmoet. Uit de holle klank leidde ik nochtans af dat die steen niet dik kon zijn en zeker op een open ruimte uitgaf. Ik vergrootte mijn hol. Ik bleef wel twee uur met gekwetste handen rond die steen wroeten. Eindelijk wrongen mijn vingers zich tussen de opening. Ik rukte aan de klomp... Ze loste!

Ik kan niet vertellen wat er toen door mij ging. Misschien lag achter die wankele steen de buitenwereld, mijn vrouw, kinderen, vrienden en medemensen. Of ging hij mij in het sombere gebouw van de rovers brengen? Ik twijfelde even vooraleer mijn taak af te werken. Hing nu mijn verlossing of

mijn dood aan die nietige aardklomp? Zou ik mijn hoofd in de vrije wereld steken of bespiedde een vijandig oog mij om me op het juiste moment de schedel te verbrijzelen? Hoe verschrikkelijk die laatste veronderstelling ook was, de eerste kon net zo goed waar zijn. Ik nam dan toch een besluit.

In Godsnaam! Ik rukte met uitzinnig geweld.

De steen klonk om en wierp me bijna omver in zijn val. Er volgde een geratel zoals van stukvallende flessen. Ik tastte op de grond en daar lagen inderdaad een tiental flessen, waarvan enkele gebroken waren door de val. Boven bleef alles even rustig.

Het was duidelijk dat het hol me nog niet naar de buitenwereld bracht. De uitgang kwam in een nieuwe donkere ruimte want ik zag geen enkel straaltje licht. Waarschijnlijk had ik een doorgang naar de kamer van de roversbende gegraven. Ik zou dan toch ontdekt worden en onmogelijk aan de dood kunnen ontkomen. Die gedachte maakte me bijna zinloos.

Na even aarzelen stak ik mijn handen in de opening en voelde. Ik bereikte eerst een aantal ronde voorwerpen die als broden aanvoelden. Verder onderscheidde ik een stapel flessen, waarvan er enkele in mijn gevangenis gerold waren. Ik tilde me omhoog en sprong met een wip in de voorraadkamer. Ik had me nog maar net met mijn hele lengte in die kamer gebracht, toen ik met mijn hoofd een stevige klomp van het plafond deed neerploffen. Mijn vingers vervingen mijn ogen in dit donkere verblijf. Ik liet mijn hand over het gevallen voorwerp glijden en begreep dadelijk dat ik met een varkenshosp te doen had. 'Dat lijkt hier het voedselmagazijn van die ongelukkigen te zijn,' sprak ik tegen mezelf. Spijtig genoeg kon ik me die zonderlinge kamer niet goed voorstellen in die diepe duisternis. De vensterloze wanden waren luchtdicht gesloten en er straalde niet het minste licht door. Als het mogelijk was geweest zou ik een lantaarn met mijn eigen bloed gevoed hebben. Het enige vermogen dat ik in dit donkere graf kon gebruiken was de tast. Ik maakte er dan ook

ruim gebruik van. Aan een haak in de rotswand deed ik een ontdekking. Ik herkende de wijze beschikking van God want in een oude korf vond ik al het nodige materiaal om licht te maken. Er waren een half dozijn roetkaarsen, een lap droge zwam, staal en een vuursteen. Ik sloeg licht.

Mijn nieuwe gevangenis mat nauwelijks tien vierkante voet en was opgevuld met flessen, een voorraad gebakken brood en vlees in overvloed. Er waren nog andere etenswaren die de lekkerbekken zich tijdens hun onvriendelijke bezoeken toeëigenden en die ze tijdens hun nachtelijke bijeenkomsten gretig opsmulden.

In de rotswanden waren ijzeren haken geslagen waaraan vreemde en onduidelijke voorwerpen hingen. Aan een van deze haken hing een bundel valse baarden en pruiken. Ik onderzocht nauwkeurig deze kelder, die voor mij een zolder was. De ingang die ik gegraven had was in een van de hoeken, tussen de stapel flessen en de voorraad brood. In de tegenovergestelde zijde zat een deur. De deur was gesloten en scheidde me, zo dacht ik, van de zaal waarin ik eerst door de rovers gesleurd werd. De deur was haast niet te zien, zo dicht sloot ze in de rots en zo goed was de kleur van de wanden nagedaan. Toen ik mijn hand op een van de ijzeren haken legde voelde ik dat hij in de muur loszat. Ik rukte hem uit. Het is de ijzeren staaf die je hier ziet.

‘Hier is eten voor lange tijd,’ sprak ik tegen mezelf. Als ik mijn ingang zou kunnen verbergen zou ik misschien aan de dood kunnen ontsnappen.

Ik zocht rond naar een middel om mijn vluchtpoging en mijn doorgang te verstoppen. Toen ik een kleine plank ontdekte kreeg ik een idee. Ik liet ze door de opening glijden. De afgevallen hesp en drie broden gleden mee door het hol. Ik zette een tiental gevulde flessen rond de opening en liet me dan zelf door het gat dalen. Toen ik mijn buit in veiligheid gebracht had sloot ik het gat. Ik deed dat door een tiental houten spijkers te klieven en daarmee de steen in de opening

vast te zetten.

Dat duurde allemaal een tweetal uren. Wie zou ooit raden dat het gestolen voedsel door de grond gezonken was? Zo stelde ik mij gerust en at het brood en vlees met veel smaak. Toen ik een fles ontkurkte stelde ik tevreden vast dat er een heel lekkere wijn in zat.

De volgende dag zette ik me weer aan het werk. Op goed geluk begon ik deze wand af te graven. Als enige werktuig had ik mijn gebroken mes en de ijzeren haak die ik uit de voorraadkelder meegebracht had. Ik zetten mijn werk ijverig verder zonder de minste storing. Gisterenavond hoorde ik plots een gerucht in mijn gevangenis. Ik stopte onmiddellijk met werken en vluchtte angstig naar het uiteinde van mijn kerker. Daar luisterde ik met ingehouden adem. Ik stond met mijn enige wapen gereed om de indringer een onaangenaam onthaal te bezorgen. Alles bleef weer stil en ik dacht al snel dat ik het me had ingebeeld. Ik ging verder met werken toen plots een vlam in mijn gevang schitterde. De rest, mijn beste Frans, is je bekend.

En nu gaan we eens kijken tot hoe ver mijn werk al gevorderd is.”

De smid nam zijn makker bij de hand en leidde hem naar een van de wanden. In de rotsachtige muur was een hol gegraven van anderhalve meter diep.

“Daar ben ik een maand mee bezig geweest. De grond is hard en het gaat traag in de harde grond, zonder goed gereedschap. Ik heb enkel het gebroken lemmet als schop en de ijzeren haak als krabber. Maar ik twijfel er niet aan, als God aan ons denkt, dat we deze gevangenis met Zijn hulp zullen ontvluchten. Ik ben enkele dagen geleden nog een nieuwe voorraad gaan halen. Het magazijn van die heren zit goed vol en drinkwater kunnen we hier gemakkelijk opscheppen, zoals je ziet.” De smid nam een rotsblok weg en toonde zijn makker een waterstraal die uit de wand spoot.

“Moed en geduld. Morgen gaan we weer aan het werk. Nu

we samen zijn, zullen we elkaar aansporen.”

De smid werd geestdriftig. Frans knikte “ja” en gaf zijn vriend Guillaume een handdruk waarin zijn dankbaarheid te voelen was.

“Nu gaan we rusten, het moet al laat zijn. Ik ga mijn licht doven want we moeten er zuinig mee zijn.”

De smid blies de kaars uit. Hij bracht zijn vriend op een soort bank van aarde en ze vielen alle twee snel in slaap.

*Al die hoop, al die moed, al dit geduld en al dat zwoegen
zou dus enkel maar hun dood dichterbij brengen!*

X

Teleurstelling

Toen de kleermaker de volgende dag wakker werd, hoorde hij zijn vriend al in de harde aarde werken. Hij stond op en ging al tastend op het geluid af.

“Al wakker, vriend?” riep de smid. Zijn ogen waren al gewend aan die eeuwige duisternis. “Wacht even, ik zal je het ontbijt opdienen.”

Frans smulde met smaak van een halve fles wijn en een boterham met hesp.

“Eet maar rustig, gezelschap. Ik ga terug naar de mijn.”

Mattel maakt met gebaren duidelijk dat hij ook een handje wilde helpen.

“Binnen een paar dagen, makkertje, nu ben je nog te zwak. Wees gerust, jouw beurt zal wel komen. Je hebt nu rust nodig. Jouw wonden moeten eerst genezen zijn.”

Bij die woorden keerde hij terug naar zijn werk.

Enkele dagen later stond de kleermaker zijn makker ijverig bij. Hij had al zijn krachten nog niet terug. Zijn uitgerokken spieren waren zonder macht, maar zijn verkorte en gezwollen tong was enigszins genezen. Hij zou zeker nooit meer duidelijk kunnen spreken, maar de smid begreep zijn gebaren en beweerde dat ze elkaar wel zouden weten te verstaan. Frans ruimde de aarde weg die zijn vriend losmaakte.

Er was heel wat geduld nodig om een stenen muur te doorboren met een gebogen nagel en een afgebroken mes. En hoe dik was de muur? Dat wist de smid ook niet. Hij vertrouwde op goed geluk toen hij blindelings op deze plek begonnen was.

“Het kan toch niet eeuwig duren,” antwoordde de smid

telkens wanneer Mattel hier zijn mening over vroeg.

Het zou voor velen een nutteloze poging lijken als ze 's avonds zagen hoe weinig vooruitgang er op een dag geboekt was. De kleermaker toonde vaak de aarde die ze op een werkdag uitgeboord hadden.

“Men kan ze in één hand wegdragen,” stamelde hij met zijn nog stijve tong.

De arbeid zou al lang opgegeven zijn zonder de onwankelbare ijver van de smid. Guillaume hoopte, hoopte heel de tijd, en nochtans moest hij bekennen dat ze een maand later nog geen meter verder waren.

“Weet je wel, smid, dat we zo een doorgang onder het hele dorp kunnen graven en steeds even diep onder de grond blijven zitten,” begon Mattel wanhopig en haperend.

“Als we in een effen bodem zaten, ja, maar hier in deze bergkom kan dat niet.”

“Hoe leg je dat uit?”

“Omdat we hier ergens in de top van de heuvel zitten. Door waterpas te boren moeten we uiteindelijk ergens boven komen.”

“Als dat ooit lukt.”

“Ja, met geduld en de hulp van God.”

Zo werkten die mannen verder, de smid met hoop en moed, de kleermaker met tegenzin en ongeduld. Dagen, weken en maanden verliepen. Na zeven maanden hadden ze een hol van vijf meter diep gedolven.

“Die muur zal zeker tot op de andere hoek van de wereld lopen.”

“Ja, vriend Mattel, we kunnen teleurgesteld zijn maar misschien zijn we nog maar een korst van enkele voeten diep van de buitenwereld gescheiden. Zelfs als we nog maar in de helft van ons werk zijn, dan zouden we toch binnen een half jaar die kelder kunnen ontvluchten. Dat is waarschijnlijk in het ergste geval. We kunnen er even goed binnen enkele weken, misschien dagen, geraken. Je laat je te snel ontmoedigen.

Gisteren was je nog hoopvol en vandaag lever je jouw hart weer over aan de wanhoop. We hebben, God zij dank, het voorraadmagazijn boven ons hoofd. Van die kant valt er niet te klagen en onze gezondheid is uitmuntend. Wat zou je nog meer willen?”

“De vrijheid, Guillaume!”

“De vrijheid zal ook wel komen. Denk eens aan de vreugde die zal heersen wanneer twee doodgewaanden zullen verrijzen! Die snode heuveldaders zullen aardige gezichten trekken wanneer ze zien dat hun dievenhol omringd is door vijfentwintig gewapende politieagenten. Dan kan ik op mijn beurt naar die barbaar roepen dat hij eens goed rond moet kijken. Kom, vriend, houd moed. Het uur van de verlossing nadert. Luister liever hoe dat hol begint te klinken!”

Hij klopte met de ijzeren haak op de rotswand. Was de kleermaker begeistert geraakt door de aanmoedigingen van de smid, of dacht hij inderdaad meer klank te horen? In ieder geval riep hij vol geestdrift:

“Jawel! Zou de Almachtige dan eindelijk onze vraag gehoord hebben.”

“Daar valt niet aan te twijfelen. Zijn wijze hand heeft me eerst naar de voorraadkamer geleid en zal ons nadien helpen ontkomen. Kom, laten we ons wat versterken voor we gaan rusten en morgen met nieuwe moed verder doen.”

“Klop nog eens, vriend Guillaume!”

De smid deed wat zijn gezelschap hem vroeg.

“Ja, ja, er is hoop! Ach, mijn beste vriend, als dit waar is dan moet ik je bedanken voor je moed. Ik zou het nooit volgehouden hebben.”

“We moeten enkel God bedanken. We hebben alle twee met de zelfde gevoelens en met de zelfde hoop aan onze ontsnapping gewerkt.”

Zo eindigde dit gesprek waarbij de smid zijn makker weer nieuwe moed gegeven had. Na de schrale avondmaaltijd vielen de gevangenen met de armen op de knieën en het hoofd in de

handen in slaap.

Guillaume sliep echter niet. Een gedachte verontrustte hem. Toen hij in de vooravond in de mijn werkte en het voorgaande gesprek met zijn vriend aanknoopte, had zijn werktuig op een harder voorwerp gestoten. Hij sloeg er niet in om het te doorboren. Hij zorgde er wel voor om zijn ongerustheid niet te delen met de kleinmoedige Frans.

Nauwelijks een uur later stond hij op. Hij verzekerde zich er van dat zijn makker goed sliep en ging weer aan het werk. Tot zijn grote spijt merkte hij dat het harde voorwerp niets anders was dan een reusachtige steenklomp, die de hele uitgang afsloot. Er was geen andere manier dan de aarde rond de steen weg te wroeten. Na drie uur zware arbeid lukte het hem om de harde klomp los te maken. De buitengewone kracht van de delver deed de steen gemakkelijk omklinken. Er was nu een opening in de wand waar een redelijk groot menselijk lichaam gemakkelijk door kon. Guillaume durfde zijn hoofd door het gat te steken. Er heerste een doodse stilte in de stikdonkere opening.

Hij bewoog zijn hand omhoog, opzij, naar beneden, in alle richtingen. Het boogvormige lage gewelf en de betegelde vloer lieten hem geen twijfel over de nieuwe plaats die hij kwam te ontdekken.

Toen de nare stilte hem bewees dat er zich geen enkel levend wezen in bevond, kroop hij door de opening. Al tastend sukkelde hij door de duisternis. Rechts voelde hij een vijftal biertonnen die op een houten stelling rustten. Er was geen twijfel: de twee gevangen hadden een nieuwe doorgang naar de kelder gegraven!

Wat een enorme teleurstelling! Al die hoop, al die moed, al dit geduld en al dat zwoegen zou dus enkel maar hun dood dichterbij brengen! Zo veel ongeluk sloeg de moedige man te neer. Enkele uren voordien droomde hij nog, het hart vol hoop, en nu zag hij al die troost als nietige rook voor altijd verdwijnen. Zou hij nu nog de moed hebben om een nieuwe

vlucht poging te wagen? Onmogelijk. Na zo veel tegenslag konden de twee ongelukkigen enkel maar hun dood afwachten.

De smid bleef besluiteloos. Hij dwaalde doelloos rond in de kelder en wilde niet eens een voornemen maken.

Plots hoorde hij een verward gerucht van sprekende personen boven hem.

Guillaume luisterde angstig. Op hetzelfde ogenblik hoorde hij een grendel wegschuiven en een deur openvliegen. Een man kwam de trap afgelopen met een kaars in de hand...

Het was gedaan met de smid! Hij dacht van schrik te bezwijken. Die naderende persoon was voor hem als de dood zelf die verscheen!

Ademloos hield Guillaume zich achter een ton verborgen. De man met de kaars naderde...

Toen het licht op twee passen van zijn gezicht voorbij ging, stak hij zijn hoofd vooruit en blies. De vlam was uit. Er galmde een angstkreet door de kelder. De smid hoorde dat er van boven geantwoord werd. Hij kroop onhoorbaar naar de opening, wipte door het gat en sloot de ingang met een bovennatuurlijke kracht met een rotsblok toe. Daar wachtte hij de dood af. Hij was vast besloten om zijn leven en dat van zijn makker duur te verkopen. Enkele seconden later hoorde hij een aantal personen lachen en praten. Hoe scherp hij ook luisterde, hij kon onmogelijk iets van het gesprek horen. Na een kwartier werd het weer stil.

Hadden ze de geheime gang niet ontdekt of wilden ze de dag afwachten om dan te beginnen folteren? Waarschijnlijk. Het was onmogelijk om te beweren dat het hol onontdekt zou blijven. Als de man met de kaars hem als een onvatbare geest zou beschouwen, zou die wel besluiten dat de indringer niet als een gas uit de kelder was ontsnapt. Er was geen andere veronderstelling mogelijk. Alle hoop en redding was dus een ijdele zaak. Hun dood scheen dus vastgesteld op de volgende dag.

Toen Guillaume 's ochtends zijn verschrikkelijke voorval aan Frans mededeelde, liet hij hem begrijpen dat ze geen hoop op redding meer moesten koesteren.

“We zijn verlaten van God en de wereld, beste Frans.”

“Er blijft ons niets anders over dan te sterven.”

“Ja, met onderwerping aan de Wijze Beschikking. Als we een wapen hadden dan zouden we ons tenminste niet als honden moeten laten doodslaan, maar nu...”

“Laten we geen nutteloze weerstand bieden. Die woestelingen zouden er nog bitterder door worden en ons met meer plezier martelen.”

“De eerste die zijn hoofd in ons hol steekt, zal met ons mee varen naar de dood,” hernam de smid, die van woede op zijn lippen beet. De hele dag bleven ze in doodsangst en moedigden ze elkaar aan om de dood fier in het gezicht aan te kijken.

“We moeten de ellendelingen tonen hoe oprechte christenen de dood weten te tarten.”

“En de wraak van de beulen durven te trotseren, beste Frans!”

Ieder ogenblik dachten ze uit hun gevangenis gerukt te worden. Honderden keren meenden ze voor de wrede bende van de Tongsnijders te moeten verschijnen. Telkens ondervonden ze dat de doodsangst hun zintuigen had doen falen. Tegen de avond hoorden ze het gerommel van de donder. En soms tekende zich een bliksemflits af door de spleet op de zoldering, als een spookachtige vuurlijn op de donkere wanden. Het woedende onweer klonk akelig in de onderaardse spelonk van de twee ter dood veroordeelden. Het was al laat in de nacht en tot nu toe was niemand de twee gevangen komen storen.

“Die booswichten zijn niet gehaast om ons te doden.”

“Ze begrijpen dat er geen haast bij is want we zitten als muizen in de val.”

“Misschien hebben ze de ingang niet ontdekt.”

“Ijdele hoop, kleermaker, dat mag je niet denken. De

dieven weten natuurlijk dat een mens niet als een geest in en uit een kelder komt.”

“Ben je zeker dat de man je gezien heeft?”

“Neen, maar iedereen weet dat als er een kaars uitgeblazen wordt, er ook longen en een mond moeten zijn.”

“Behalve als de wind dat doet.”

“Zou jij zoiets bedenken?”

“Misschien wel.”

“En de angstkreet dan? Dat bewijst toch duidelijk dat die man mijn aanwezigheid moet ontdekt hebben.”

“Ongetwijfeld, maar na een onderzoek zou hij zijn gedachten kunnen opgeven en de gebeurtenis aan het toeval wijten. Hij zal het zeker al wel meegemaakt hebben dat een kaars uitging bij het wandelen, zonder dat ze door een mens uitgeblazen werd. Ik vind het heel vreemd dat die moordzuchtige tijgers zo lang op ons bloed kunnen wachten.”

Dat idee van Frans was niet onmogelijk. Bovendien spreekt een mens die geen hoop meer koestert al snel in tegen zijn geweten. Zo was het ook met de twee gevangenen. Ze dachten al nieuwe stof tot hoop te ontdekken, toen een nieuw voorval de laatste geruststelling de bodem in sloeg.

“Luister eens. Dondert het of hoor ik geluid boven ons hoofd?”

“Dat is van de schrik dat je dat denkt.”

“Neen, neen, ik denk dat ik boven ons hoor spreken.”

De twee gevangenen luisterden. “Je hebt je weer eens vergist, Frans.”

“Zeker niet, smid, ik heb mensenstemmen gehoord. Daar valt niet aan te twijfelen. Luister, daar hoor ik ze weer...”

Ze hoorden enkele gedempte geluiden die uit het plafond leken te komen. “Kom, Frans, klim op mijn schouders en leg je oor tegen het gewelf.”

In een oogwenk zat de kleermaker op de schouders van zijn stevige gezel en kleefde zijn oor tegen de zolder.

“Ja, ik hoor het gewoel van volk. Ze praten en lachen, maar

het is onmogelijk te verstaan. Nochtans onderscheid ik duidelijk het geblaf van honden.”

De smid klom op zijn beurt op de schouders van zijn makker en luisterde.

“We zijn ontdekt, ongelukkige vriend. Er is geen hoop meer op verlossing. Ik heb duidelijk de naam van Mattel horen uitspreken. De booswichten herinneren zich waarschijnlijk dat ze je onlangs in de gevangenis geworpen hebben.”

“Dan blijft er ons niets over dan onze ziel in Gods handen te bevelen.”

“En vol vertrouwen op Hem te sterven.”

De twee vrienden omhelsden elkaar voor de laatste keer. Daarna wierpen ze zich op hun knieën en baden...

Ze hielden hun blik naar de hemel gericht en vergaten eventjes het gruwelijke lot dat hen te wachten stond.

De zon gloeide al met vergulde stralen aan de oosterkim, toen de twee gevangenen nog onbeweeglijk als twee marmere standbeelden op de knieën zaten. Het geluid boven hen was al lang verdwenen toen er opnieuw leven in hen scheen te komen.

De booswichten hadden zich niet vertoond. Waarom? Dat konden de twee gezellen niet verklaren. Ze zochten er geen uitleg voor, maar loofden God dat ze nog leefden.

Wat voor die twee mannen zo vreemd leek, is voor de lezer heel eenvoudig. Het was in die angstige nacht dat Frans Mattel ingetreden was in de bende van de Tongsnijders. Vandaar dat akelige woord “Mattel” dat de smid verstaan had. De lezer weet ook hoe het voorval in de kelder afgelopen was, wat de vrienden van de barbier geloofden en welke mening Rutger Thijs er over voedde. De veronderstelling van de kleermaker was dus ongeveer juist geweest. Tot groot geluk van de twee gevangenen hadden de rovers aan dit voorval niet het belang gegeven dat het verdiende. Dat voorkwam echter niet dat Frans en zijn gezel, die niet wisten wat er aan de hand was, er heel wat angstige uren voor doorbrachten.

*Die woeste Tongsnijders waren wreed voor
hun medemensen en beulen voor zichzelf.*

XI

Het berouw komt te laat

Twee dagen na het overlijden van Rosa droegen vier personen een doodskest door de straten van het dorp. Onder de weinige personen die de treurige lijkstoet volgden bevond zich een jongeman. Deze snikte luid en was enorm bedroefd. De dorpspriester eindigde zijn laatste gebeden voor de overledene en de grafdelver sloot de gapende kuil weer toe. De jongeling stond er met neerhangend hoofd en betraande ogen naar te kijken.

Op dat moment kwam een ouderling met zijn dochter uit de kerk over het dodenveld gestapt. De grijsaarde zei enkele woorden tegen het jonge meisje, waarop deze naar de jongeling liep en hem met deze lieve woorden aansprak:

“Walter, mijn vader vraagt naar jou. Kom met ons mee!”

Walter twijfelde niet. De drie personen stapten zwijgend van het kerkhof, gingen door de korte kerkweg en draaiden daarna recht de heerweg in.

Ze stapten De Afspanning binnen. De oude Leander Coelman doorbrak als eerste de stilte:

“Walter, jongen,” begon hij op medelijdende toon, “die wrede slag die je treft is een onherstelbaar verlies. Hij neemt de tedere zorgen van je moeder van jou weg. Ze wilde je altijd gelukkig zien. Vanaf nu zal je alleen zijn om met de behoeften van dit kommervolle leven te worstelen. Maar vergeet niet dat jij hier altijd als kind aan huis ontvangen zal worden. Jouw vader was als een broer voor mij, zijn kind zal ook het mijne wezen. Je mag steeds laten weten als je iets nodig hebt. Hoe meer we je kunnen helpen, hoe liever.”

Walter, die zijn ogen onder een zakdoek verborgen hield,

barstte in een nog heviger snikken uit. Hij kon amper stamelen: “Bedankt, vader.”

“Ik zou aan mijn plicht te kort schieten,” ging de man verder, “indien ik je geen goede raad zou geven, die ik uit ervaring geleerd heb. Je bent nog jong en weet niets van de gevaren en verleiding van de jeugd. De wereld is vol bederf. Let vooral op voor slecht gezelschap. Jongelingen zoals Ivo Peps, Rumold en Bavo zijn anders dan jou. Het zijn bedorven kerels die hun leven in kroegen doorbrengen met drinken, ruziemaken en vechten. Ze houden er van om lui te zijn en ze haten het werk. Het zou me verbazen als het niet slecht met hen afloopt. Ik had je al willen waarschuwen toen ik je de eerste keer met hen zag.”

“Die Ivo is een ongelukkige lasteraar,” sprak Melanie.

“Ja, kind, een kerel die ik liever kwijt dan rijk ben.”

“Het was goed, vader, dat je hem aan de deur zette.”

“Hij heeft hier niets te zoeken. Walter, het zou me spijten, jongen, als hij nog een vriend van jou was.”

“Nooit, nooit, vader Coelman!” riep de jongen fel. “Ivo is mijn gezworen vijand, de ellendeling is de oorzaak dat ik... Dat mijn moeder...”

Hij maakte zijn zin niet af en beet op zijn lippen, alsof het hem speet dat hij al te veel gezegd had.

“Dat is verstandig van jou, Walter. Bid God dat hij je op tijd de ogen heeft geopend.”

De ouderling zie niets meer.

Wist hij al welke misdaden Walter met zijn gezellen gepleegd had? Had hij kennis van de verschrikkelijke band van de jongen met de roversbende? Onmogelijk.

Maar wat betekende die vreemde taal van de grijsaard dan? Waarom drong hij er zo zeer op aan om van dat gezelschap weg te blijven? Walter was helemaal vertwijfeld. Gelukkig voor hem kon hij zijn gezicht verborgen houden, anders zou zijn medeplichtigheid op zijn voorhoofd te lezen gestaan hebben.

“Maak ons een maaltijd, Melanie,” hernam de vader die zag

dat dit gesprek de jongen onrustig maakte. “Walter zal vandaag bij ons blijven. Hij moet nergens anders naartoe gaan.”

“De tafel staat klaar, vader.”

“Wel, dan zullen we er dadelijk aan beginnen.”

Op verzoek van de man was Mattel met Melanie en haar vader aan tafel gaan zitten. Het gesprek was droefgeestig. Coelman trachtte de jongeman moed in te spreken, terwijl de jonge maagd haar uiterste best deed om Walter te troosten.

Walter at weinig en sprak nog minder.

Een verschrikkelijke wanhoop worstelde met al haar krachten tegen het opwellende berouw. Hij maakte onbewust vreemde gebaren, die zijn gezellen zeker niet konden ontgaan. Het gebeurde meerdere keren dat hij uit verstrooidheid niet eens de vragen van Melanie of haar vader hoorde. De jonge maagd beweerde later aan haar vader dat ze hem duidelijk had horen zeggen: “Ja, ik zal gaan, ik zal ze verraden!”.

Het was al laat vooraleer Leander Coelman aan Walter toestond om naar huis te gaan.

Melanie of haar vader hadden niet gemerkt dat een zwarte schim onhoorbaar langs de gevel sloop, terwijl ze rond de haard een gebed voor de overleden Rosa deden. De schim legde zijn oor tegen het gesloten vensterluik, luisterde aandachtig en gleed dan weer weg. Als ze dat wisten hadden ze zeker niet gewild dat Walter, alleen, in de pikdonkere nacht vertrok. Die zwarte gestalte was Ivo die, na zich verzekerd te hebben dat zijn liefdesrivaal er nog was, weer achter de dichte struiken van een veldweg op de loer ging liggen.

Voor de derde maal was hij tot bij het venster geschoven en telkens weer naar zijn schuilplaats gekeerd. Een olielamp wierp een straal op straat door een klein hartje dat in het luik geboord was. Ivo ontweek die lichtstraal snel maar toch blonk de dolk, die hij met zijn hand omklemde, even.

De liefdesjaloerie had hem tot de ergste vijand van Walter gemaakt. Nochtans noemde hij hem een van zijn nauwste

vrienden. Maar in zijn hart brandde de onblusbare vlam van de jaloezie. Hij wachtte op een gelegenheid om zich van zijn tegenstander te ontdoen. Een man als Ivo schrok niet terug van moord. Sinds een tijdje bespiedde hij de jonge Mattel, zoals een giftige slang vanuit het groene gras haar prooi beloert. Hij had gehoord dat Walter zich in De Afspanning bevond en hij dacht zijn kans te grijpen.

“Als mijn dolk hem treft, dan kan hij met wat haast zijn oude preekster nog inhalen en haar op de lange reis gezelschap houden,” had Ivo in zichzelf gespot.

De deur van De Afspanning ging plots open. Toen Ivo hoorde dat twee personen elkaar een goede nacht wensten, had hij de stem van zijn vijand erkent.

Een man kwam met zware stappen de veldweg in! De wandelaar had nog geen driehonderd passen gezet toen een zwarte schim van achter een struik naar hem toe sprong... Een hulpkreet, die snel gesmoord werd, stierf weg in de nachtelijke stilte. Ivo wist hoe hij zijn verschrikkelijke moordtuig moest gebruiken. Een enkele slag deed de weerloze wandelaar morsdood op de grond neerstuiken.

De laaghartige moordenaar liet het lijk op de weg liggen en vluchtte over de velden naar de barbieer.

Indien die woesteling zich over iets kon verbazen, dan stond hij zeker wel vreemd te kijken toen hij de roverszaal binnen trad. Daar zag hij immers zijn aartsvijand Walter gezond en wel tussen zijn makkers aan tafel zitten. Hij bleef op de drempel van de deur staan en keek vol ongeloof naar Bloedrood.

“Kom binnen, gezelschap,” sprak de aanvoerder, “Je komt niets te vroeg. We wachtten op jou.”

“Op mij, meester?”

“Zeker, het schijnt dat hier mannen zijn die de kattenstaart nog niet kennen. Mannen die vergeten welke verbintenis ze aangegaan hebben.”

“Heb je het op mij gemunt?”

“Neen, Ivo, jij bent een trouwe Tongsnijder. Maar er zijn

van die jonge botneuzen die, pas in de bende aangenomen, hun eed ontrouw zijn en al aan het pruilen zouden gaan.”

“Die man moet gestraft worden, meester.”

“Het is jouw makker, Bloedrood.”

“Bloedrood?” riep Ivo. Zijn ogen fonkelden van genoeg terwijl hij een blik van haat op de jonge Mattel wierp.

“Hij heeft zich verzet tegen tienman Klaarrog. Sta op, tienman, en ga je gang!”

Een lange kerel stond op aan de rechterzijde van het opperhoofd. Hij was stevig gebouwd, had woeste blikken en een rosse knevel.

“Voor de duivel en de meester! Makkers, op mijn laatste tocht roofden wij een vinkennest in het centrum van de gemeente Anderlecht. In het midden van de brand werd ik door de ontrouwe Bloedrood in de steek gelaten. Hij bleef mijn herhaalde bevel weigeren. Ik heb de meinedige makker moeten laten bewaken. Ik eis jullie rechtvaardige vonnis. Denk er aan wat de gevolgen kunnen zijn van trouweloosheid in volle brand.”

De tienman zette zich neer.

“Hoor je de beschuldiging, Bloedrood?”

“Ja.”

“Wat kan je als verdediging inbrengen?”

“Niets.”

“Dan beken je schuld?”

“Helemaal, en ik voel er geen enkel berouw over.”

Bij dit korte en spottende antwoord sprong de aanvoerder recht. Hij werd wit en blauw van woede. Zijn tanden klaptten onhoorbaar op elkaar en zijn benige handen sloten zich krampachtig.

“Bind die lafaard aan de paal!” schreeuwde hij terwijl zijn fonkelende ogen vlammen schoten. Armen en benen werden in lederen riemen vastgegespt. Zo werd de arme Walter aan een paal gebonden. Zijn bovenste kleren werden uitgedaan en hij werd met zijn gezicht naar de muur gekeerd. Een van de

rovers gaf een soort van lederen riem met een korte steel aan de aanvoerder. Het uiteinde van de zweep was in dunnen reepjes gesneden. In die riempjes werd een bepaald aantal knoopjes gemaakt, naar gelang van de straf.

“Hoeveel, meester?”

“Drie, Goode.”

Terwijl de rover de zweep knoopte waren de Tongsnijders in een rij achter het opperhoofd gaan staan.

“De eerste die niet doorslaat zal zijn plaats innemen!”

Die paar woorden volstonden om bij de meest aarzelenden alle gevoel van medelijden te doen vergeten.

Leeuwenhart zwaaide de zweep woedend omhoog en liet hem kletterend op de naakte rug van Walter neerkomen. De arme jongen wrong zich pijnlijk ineen. Het bloed liep uit de wonden die de knopen van de zweep hadden gemaakt. Het opperhoofd gaf de gesel door. Nu was de volgende aan de beurt.

Zo kreeg de gebondene vijftientig achtereenvolgende zweepslagen, zonder dat hij een enkele keer kloeg. Toen scheurde de boze Ivo met een onmenselijke razernij van afgunst het vlees met de zweep stuk. De arme Walter kon een pijnlijke gil niet langer onderdrukken. Zijn hoofd viel als ontzenuwd achterover en zijn lichaam hing slap zoals een ontzield schepsel. Toch moesten de laatste vijf Tongsnijders hun geselslag nog doen, vooraleer de schuld aan de bende afgelost was.

“Ben je voldaan, tienman?”

“Ja, meester.”

“Laat dit een les voor iedereen zijn.”

Het gevoelloze lichaam werd losgemaakt en in een armstoel neergezet. Daar lag hij nu zo bleek als een dode, helemaal door de pijn misvormd. Alleen zijn flauwe ademhalen bewees dat hij nog geen lijk was. Die woeste Tongsnijders waren wreed voor hun medemensen en beulen voor zichzelf. Zonder zich verder om Walter te bekommeren namen ze op verzoek van hun

opperhoofd plaats rond de tafel.

“Breng de buit van je laatste werk, tienman Klaarrog.”

“Ja, meester.”

De tienman bracht het doosje met geld en het gouden kruis dat ze van de weduwe geroofd hadden.

“Is dit de hele vangst?”

“Voor de duivel en de meester!” sprak hij met de twee vingers in de lucht, alsof hij een eed voor een rechter zwoer.

Het opperhoofd nam een tiende van de buit en de drie tienmannen elk een twintigste. De rest werd in zesentwintig gelijke delen verdeeld. De ontrouwe Bloedrood had geen recht op een aandeel. Dit ging volgens de regels over op zijn tienman.

Leeuwenhart nam het woord. “Makkers,” zo begon hij, “Onze gezellen Despin, Heimlings en Vluggen hebben nog niets kunnen snuffelen. Onze keuken begint blauw te ruiken en ik reken op jullie schranderheid om wat wild op het spoor te komen. Wel, gezellen, wie heeft ergens iets opgesnoven?”

Niemand sprak.

Leeuwenhart overliep zijn talrijke bende met een blik en hij leek zijn onderdanen met zijn ogen de ondervragen. De rovers bekeken elkaar, haalden de schouders op en maakten allemaal een ontkennende beweging.

“Dan moeten we onze dolken laten roesten en onze stormrammen als brandhout gebruiken,” riep de aanvoerder ontstemd.

Beneden aan de tafel stond een van de aanvoerders recht. Hij bleef in die houding wachten tot een bevel van het opperhoofd hem het woord gaf.

“Spreek, dappere Ivo. Ik wist wel dat jij je laatste woord nog niet gezegd had.”

Alle hoofden draaiden nieuwsgierig naar de plek waar Ivo zat met zijn twee vrienden Rumold en Bavo.

“Gezellen, sinds een tijdje gaan we in afgelegen streken jagen. Nochtans nestelt het groot wild hier in onze buurt

ongestoord voort. Ik volg de mening van ons opperhoofd dat een leeuw minder beducht moet zijn in de buurt van zijn hol, maar ik kan niet aannemen dat we vinken gaan ontnestelen om raven te laten uitvliegen.”

“Wat bedoel je, trouwe Ivo?” vroeg Leeuwenhart die dit als een verwijt beschouwde.

“Ja, wees duidelijk,” riepen verschillende stemmen tegelijk.

“Er woont hier al een half jaar iemand die niet alleen in weelde leeft, maar ook zijn mening over de gewapende bende in het openbaar durft verspreiden. Dit gaat zo ver dat hij zelfs niet aarzelt om ons verblijf te verdenken. Hij strooit verdachtmakingen rond over een aantal van onze mannen en zelfs over de meester. En die man tart onze woede vlak bij deze zaal!”

“Wie is die man?” schreeuwden die woestelingen tegelijk.

“Wie hij ook is, de woede van de bende zal hem doen zwijgen!” brulde Leeuwenhart.

“Die man is Leander Coelman, herbergier en schatrijke vrek op de Romeinse heerweg in Kester!”

Walter was stilaan weer tot bewustzijn gekomen, maar hij deed alsof hij niets merkte van wat er rond hem gebeurde. Bij die naam, Leander Coelman, had hij onbewust zijn ogen geopend en Ivo verwijtend aangekeken.

Hoe snel die oogopslag ook geworpen was, toch was hij de afgunstige rover niet ontgaan.

“Leander Coelman is vogelvrij verklaard! Ik hoop dat hij de dolk van de Tongsnijders niet lang zal ontlopen!” schreeuwde het opperhoofd.

“Mijn dolk smacht naar zijn bloed en mijn keel brandt van verlangen om zijn kelder te bezoeken!”

“Je zal niet lang geduld moeten hebben, Goode. Ken jij zijn verdedigingskracht, Ivo?”

“Zoals mijn geldbeurs, meester: een stokoude geldduivel, een Eva van minder dan twintig jaar en een lafaard van een knecht. Enkele ramstoten op de voorhofpoort, een

overrompeling van die drie weerloze lammeren en zo blijven we voor een tijdje de heren van 't kot. Je ziet, een werk van een half uur.”

“Hoeveel mannen zijn er nodig?”

“Zes, met de wachters niet inbegrepen.”

“Wanneer?”

“Om het even welke dag, behalve op zondag.”

“Overmorgen nacht?”

“Ja.”

“Om?”

“Elf uur.”

“De makkers van tienman Goode zijn beschikbaar voor jou.”

In het rovershol klonk een woest “hoera” ter ere van dit voorstel. Ivo kreeg lof langs alle kanten. En natuurlijk moesten de glazen nog eens gevuld worden.

Vooraleer de rovers hun bijeenkomst beëindigden, fluisterde Ivo in het oor van zijn meester:

“Laat die trouweloze knecht voor enkele dagen in de slachtkelder werpen, meester. Dan zullen we daar later geen berouw over hebben.”

“Wantrouw je hem?”

“Die losbol is niet bepaald de vijand van de achttienjarige Eva, waar ik het daarnet over had.”

“Besmet met de ademziekte?”

“Juist.”

“Wees gerust!”

Leeuwenhart wenkte twee van zijn makkers:

“Breng die man een glas wijn,” gebood hij toen hij zag dat Walter nog steeds even bleek en met gesloten ogen in de leunstoel zat. “Daarna moeten jullie hem in de voorkelder opsluiten.”

De twee mannen brachten een glas wijn en lieten enkele druppels op zijn lippen vallen. Mattel opende de ogen en duwde het glas weg.

“Ta, ta, hij zal nog geen dorst hebben. Breng hem naar zijn

kamer. Hij zal daar tijd hebben om op zijn gemak te herstellen.”

Bij dit bevel werd een deur opengeschoven en Walter in een klein vertrek geduwd. Er werd een roetkaars aangestoken. Daarna schoven ze de deur weer dicht. Walter was gevangen.

De Tongsnijders kruisten hun dolken en verlieten de zaal. Ivo was de laatste die de herberg verliet. Terwijl hij langs eenzame wegen naar huis keerde, blonk zijn gelaat van woeste vreugde. Zijn fonkelende blikken verrieden de inwendige voldoening van zijn liefdesjaloezie. Walter was dan wel gedeeltelijk zijn wraak ontlopen, maar Melanie zou hem niet meer ontsnappen.

Maar hoe kon zijn dolk Mattel gemist hebben?

Hij had zich dat al honderd keer afgevraagd, maar bleef zonder antwoord. Was het wel Walter die samen met Coelman en zijn dochter het gebed gelezen had? Hadden zijn oren hem misschien bedrogen? Neen, duizend keer neen, hij kende die stem al te goed. Bovendien had hij duidelijk gehoord hoe Melanie de naam Walter uitsprak. Bovendien hadden zijn eigen ogen zijn gehoor bevestigd want toen Mattel De Afspanning verliet had Ivo hem bij de schemering van de lamp bemerkt. En toch had hij zijn aartsvijand niet getroffen. Had hij zijn moordtuig dan onhandig gebruikt?

Nogmaals, onmogelijk!

Door welk geheimzinnig toeval was Walter niet door de dolk van Ivo geveld? Dit onverklaarbare raadsel voor Ivo willen we nu aan onze lezers meedelen.

Diezelfde avond, zoals we gezien hebben, kwamen de Tongsnijders samen in hun onderaardse gangen. Ivo wist dat de jonge Mattel er naar toe moest. Omdat hij vernomen had dat zijn vijand zich in De Afspanning bevond, wist hij ook dat Walter van daar naar het dievenhol zou komen. Hij zou alleen zijn, de gelegenheid was dus allerbest!

Toen Mattel de oude Marten, de knecht van baas Coelman, een goede nacht had gewenst nam hij schijnbaar de weg naar

huis. Men weet welke hevige worsteling er sinds drie dagen in de misleide jongen plaatsvond. En hoe deze in het voordeel van het berouw afgelopen was. Hij wilde die ongelukkige bende verlaten, hun zijn verleiding verwijten, zich meinedig verklaren en hen verraden. Zelfs ten kost van zijn leven!

Toen hij enkele passen langs de heerweg was gelopen, nam hij een zijweg en rende in een draf naar de barbier. De arme jongen dacht zeker niet dat, terwijl hij naar de Heide vluchtte, een onschuldige in zijn plaats onder de dolk bezweek.

Die onschuldige was de oude Marten. Waarom was de ongelukkige op dit noodlottige uur langs de veldweg gegaan? Dat is men nooit te weten gekomen.

Ivo, de vuige baanstroper, dacht dat het zijn vijand was en had hem met de moordlust van een tijgerkat zijn dolk tot tegen het handvat in de borst geduwd! Het puntige lemmet was schuin door het hart gegaan. De ziel van de rampzalige knecht werd met een enkele noodgil uit het lichaam gerukt.

De ellendige moordenaar was ijlings naar de barbier gevlucht en had het zieltogende lichaam op de weg gelaten.

De beschuldiging van Walter was de reden dat deze niet dadelijk de bendeleden al hun misdaden naar de kop geworpen had. Men weet hoe hij door de pijnlijke slag van Ivo buiten bewustzijn was gevallen en stilaan bekomen. Zo was hij het verschrikkelijke plan dat zijn vijand van haat smeedde te weten gekomen.

In één ogenblik had hij zich een nieuw voornemen gemaakt. Hij zou tegenover de bende doen alsof hij van niets wist en het snode verraad aan zijn weldoeners bekend maken. Daarna zou hij de man aanraden om de haat van de bende te ontvluchten en hij zou hem vergezellen. Melanie zou hem dankbaar zijn en, wie weet, was er dan misschien een mogelijkheid om zijn innigste wens te vervullen. Hoe hij het geheim van de Tongsnijders te weten was gekomen, dat zou hij later wel verzinnen. Al die gedachten en al die hoop vormden zich in minder dan één seconde in zijn ziel.

Helaas, de arme jongen had gerekend buiten het wantrouwen van zijn vijand.

Welke wrede teleurstelling moest hij ondervinden toen hij op bevel van de aanvoerder in de kelder werd geworpen. De straal van hoop, die net voordien voor zijn ogen schitterde, was nu onherroepelijk uitgedoofd.

Hij had niet eens meer de tijd om die ellendelingen hun oneerlijke gedrag te verwijten. Waartoe zou het ook gediend hebben? Alleen om hen te verbitteren en nog meer wantrouwen in te boezemen.

Toen hij de deur van zijn gevangenis hoorde sluiten en de rovers de zaal verlaten hadden, wierp hij zich moedeloos op de grond. Melanie, zijn geliefde vriendin, en Coelman, zijn weldoener en tweede vader, zouden door de boze Ivo onbarmhartig worden overgeleverd aan de woede van de bende! Uit onmacht in de kelder rukte Walter zich de haren uit het hoofd. Hij sliep de hele nacht niet. Hij weigerde het stuk zwart brood en de kruik water die hem de volgende dag door Leeuwenhart langs een draaiplank vanuit de zoldering toegereikt werden. Hij stapte met gebalde vuisten heen en weer. Toen werd zijn aandacht getrokken door een hevig geklap in het vertrek boven zijn hoofd. Hij legde zijn oor tegen de draaiplank en luisterde.

Hij kon onmogelijk iets opvangen van de gesprekken, op enkele onduidelijke klanken na die snel wegstierven. Walter dacht dat ze de herberg verlaten hadden toen de draaiplank plots omdraaide en een lang menselijk lichaam door de opening tuimelde. Het lichaam wrong zich stuiptrekkend en werd door pijnlijke krampen bewogen. Een angstkreet weerklonk toen hij de gapende wonden aan de hals van de stervende bemerkte en de stromen bloed uit de doorgesneden keel zag springen. Twee doffe ogen waren in hun holten gedraaid en stonden verschrikkelijk in het met zeep besmeerde gezicht te staren!

Walter deinsde van schrik achteruit. Hij ging zich bevend in

een van de donkere hoeken verbergen. Op dat moment vloog de deur open. De barbier sprong met bebloede handen in de kelder, tilde het lijk op zijn schouders en verdween even snel.

De arme jongeling begreep nu hoe de boze Leeuwenhart de stiel van barbier uitoefende. De klanten die zich lieten scheren, en in het bezit van geld leken, kregen het scheermes in de keel geduwd terwijl de draaiplank omkieperde en de ongelukkigen in de kelder tuimelden.

*Het bloed van de kleermaker stolde
in zijn aders door wat hij daar zag!*

XII

De ster van de hoop

Toen Frans Mattel en zijn vriend Guillaume de smid eindelijk zagen dat men hen ongestoord in hun gevangenis liet, kregen ze nieuwe hoop. Het was de smid die als eerste het stilzwijgen doorbrak.

“Het plan van de booswichten is wel heel mysterieus, beste Frans.”

“Zouden ze ons aan de hongerdood willen laten omkomen?”

“Onmogelijk. Die ellendelingen weten toch dat we hier geen maanden zonder eten hebben geleefd, zoals vleermuizen in hun winterslaap. Ze moeten dus doorhebben dat we hier iets te knabbelen hebben gehad.”

“En dat dit hier niet in de rotsen groeit.”

“Juist, vriend. Maar wat ik niet begrijp is dat ze onze geheime ingang tot de voorraadkamer niet ontdekt hebben.”

“Toch moeten ze overtuigd zijn dat we in hun buit delen. En het is wel zeker dat de schelmen geen zin hebben om twee gevangen op hun kosten te onderhouden.”

“Hoe verklaar je dan dat ze ons niet vermoorden?”

“Dat kan ik niet verklaren, smid, ik denk dat...”

“Dat?”

“...dat de rovers niet van ons bestaan afweten.”

“En de naam ‘Mattel’ dan?”

“Dat kan ik ook niet verklaren. Nochtans is het niet onmogelijk dat een rover dat juist toevallig uitsprak. Of dat je een homoniem gehoord hebt, of dat...”

“Wat nog, beste Mattel?”

“Dat dit woord helemaal niet gezegd is.”

“Jouw verbeelding gaat te ver. Dan zou ik mijn eigen zintuigen niet meer mogen geloven.”

“Gezien de bijzondere toestand waarin we ons bevonden, lijkt me dat nog niet zo vreemd. Het is toch vreemd om te veronderstellen dat net dat woord je oor zou treffen en al de andere ontsnappen.”

“Inderdaad vreemd, maar toch blijf ik er bij.”

“Blijf er bij, beste Guillaume, dat verergert of verbetert onze toestand immers niet. Nu we zo nutteloos gezwoegd hebben, blijft ons toch een kans op redding.”

“Neen, het noodlot heeft een wrede teleurstelling voor ons klaarliggen. Ik heb de moed niet om nog eens te proberen.”

De kleermaker bleef enkele minuten nadenken, daarna kwam hij dichterbij en sprak:

“Als we niet ontdekt worden, dan zullen we vanavond een nieuwe kans wagen.”

“Heb je andere middelen, Mattel?”

“Wie weet! Deze avond zullen we de kelder onderzoeken. Misschien vinden we daar enkele onverwachte middelen om te ontsnappen.”

“We brengen ons leven in gevaar?”

“Wat maakt het uit, enkele dagen min of meer.”

“In orde, laten we dit laatste middel proberen en hopelijk zorgt de Almachtige dat we deze keer meer geluk hebben.”

De dag verliep zonder verder voorval. Wat duurde hij lang, die dag! Wat brandden zij van verlangen voor de avond. Hun lot hing immers af van deze laatste poging.

Frans stond rond middernacht op en wekte zijn vrienden met de volgende woorden:

“Kom, Guillaume, het uur nadert. We gaan onze laatste kans wagen.”

“Ik ben gereed. Vooruit, in Gods naam!”

Enkele minuten later had de smid de steen omgerold en kroop hij door de opening. Zijn vriend volgde. Met ingehouden adem en kloppend hart bleven ze luisteren.

“Alles is stil, mompelde Mattel terwijl hij een roetkaars aanstak. De twee vrienden begonnen nauwgezet een nauwkeurig onderzoek. Ze onderzochten de wanden, de vloer en de zoldering. Er was geen enkel venster te ontdekken. De ingang boven de keldertrap was met een zware deur en met een ijzeren grendel dichtgesloten. Langs hier konden ze al evenmin ontsnappen dan in de gevangenis. Maar daarop hadden ze ook niet gerekend.

Toen Frans dit voorstel deed, hoopte hij een of ander werktuig, een schop of iets dergelijks te ontdekken. Daarmee zouden ze sneller kunnen proberen te ontsnappen. Maar hoe scherp de mannen ook toekeken, hoe nauwkeurig ze alle hoeken doorzochten, toch vonden ze niets dat hen kon helpen. Lege tonnen, potten en flessen in overvloed, maar geen enkel scherp of puntig werktuig.

“Zullen we de deur openbreken en vluchten of sterven?” begon de smid op bitse toon.

“Zwijg! Om de liefde Gods, zwijg en we keren terug.”

De smid liet zich met tegenzin weer door de opening duwen.

“Sluit het gat, Guillaume.”

“Waarom? Ik wil liever sterven dan hier nog langer in dit roversnest gevangen te zitten.”

“Blijf toch kalm, lieve vriend, geweld levert hier niets op.”

“Maar ik wil de deur openbreken en die ellendelingen naar de keel vliegen.”

“Je zou een erge dwaasheid begaan en ons leven zinloos opofferen. Denk je niet dat ik daar al lang aan gedacht heb. Wat kunnen wij beginnen zonder wapens. Veronderstel dat het ons lukt om de deur open te breken, dan nog lopen we als weerloze lammeren in de muil van de wolven. Van die kant, beste smid, is er geen kans op redding.”

Dat was waar, maar toch kostte het veel moeite om hem tot bedaren te brengen. De smid was woedend. Sinds een paar dagen was hij de zelfde niet meer. Voordien was hij geduldig

en vol moed, maar na de teleurstelling was hij treurig en moedeloos geworden. Frans, integendeel, scheen versterkt door de tegenspoed en was rustiger dan vroeger.

Als de smid opgewonden was, dan leek hij op een ontembare leeuw. Zijn haren gingen rechtop staan, zijn wenkbrauwen fronsten en zijn zachte ogen begonnen te fonkelen. Wit schuim kookte op zijn lippen. Zijn vriendelijke gezicht werd grimmig. Zijn forse spieren spanden als vioolsnaren en je kon ze horen kraken bij de minste beweging. Het was niet gemakkelijk om hem afgekoeld te krijgen.

Met woeste krachten duwde hij de rotsblok weer op zijn plaats. Hij ging ergens in een hoek van zijn gevang liggen. Heel de nacht en de volgende dag bleef hij zwijgend met zijn hoofd in zijn handen zitten. Zijn makker nodigde hem uit om wat versterking te nemen, maar hij weigerde kortaf. Terwijl Mattel dromend door het gevang liep, zat de smid te tandenknarsen en droevig te mompelen.

De smid verliet zijn hoek enkel om een stuk brood te eten. Als de kleermaker iets tegen hem zei dan kreeg hij een bars antwoord terug.

In die stomme vertwijfeling verliepen er verschillende weken.

Op een avond scheen Frans minder kalm dan gewoonlijk. Hij liep al sinds een half uur zwijgend door de gevangenis. Plots bleef hij onbeweeglijk naar het plafond staren. Hij zag een ster die helder flikkerde boven de spleet.

“Guillaume, daar is de ster van de hoop! Kom kijken!”

De smid staarde naar de opening maar keerde zwijgend naar zijn gewone plaats terug.

“Er is iets in mij dat zegt dat we alle hoop nog niet moeten opgeven, Guillaume.”

Er volgde geen antwoord.

“Hoop, vriend, hoop! Ik heb een nieuw plan.”

“Wat zeg je, kleermaker.”

“Dank de eeuwige God voor zijn wijze ingeving.”

Guillaume schudde ongelovig het hoofd en bleef in zijn hoek zitten.

“Kan je mij een stuk touw en een haak bezorgen? Dan geef ik je binnen enkele uren de vrijheid terug!”

De smid leek door elektriciteit geraakt en sprong als een gemagnetiseerde recht:

“Ik begrijp het! Ik begrijp het, Frans!” riep hij uitzinnig van vreugde, “Ja, een koord en een haak! Dat zullen we wel vinden!”

De arme man sprong als een bezetene rond in de gevangenis.

“Ja, een koord en een haak om in de spleet te verankeren. Daarna zal ik als een kat op het touw klimmen. In een paar uur kan ik de spleet breed genoeg maken zodat we er alle twee door kunnen.”

“Waarom hebben we daar niet eerder aan gedacht?”

“Laat ons daaraan niet denken, maar God dankbaar zijn voor zijn ingeving.”

“Kan je een koord vinden, Frans?”

“Ja, als jij voor een haak zorgt.”

“Zeker, vriend. Het geplooid breekijzer kan zeker wel als anker gebruikt worden.”

“Maak dan de stenen valdeur van de voorraadkamer open. Ik herinner me dat daar een touw aan de muur hing.”

“Onmiddellijk.”

In enkele minuten was het hol open en waren ze in het voedermagazijn gewipt. Frans dacht zijn hand op het touw te leggen toen hij roerloos als een standbeeld bleef staan. Hij verbleekte zo wit als een muur.

De deur van het kleine vertrek stond op een kier en liet Mattel in de verlichte zaal van de rovers kijken. Het bloed van de kleermaker stelde in zijn aders door wat hij daar zag!

Een jongeman, met zijn blote rug naar hem gekeerd, was met handen en voeten aan een paal gebonden. Frans zag hoe het opperhoofd en de andere Tongsnijders het met een

onmenselijke wreedheid geselden. Hij hoorde ook de noodkreet toen een van de rovers het vlees stuk hakte. Toen deze marteling afgelopen was, hoorde hij dat de aanvoerder beval om hem in een leunstoel te zetten.

Vervolgens merkte hij dat de woestelingen rond de tafel plaats namen. Hij zag ook dat de boeven hun buit verdeelden en vernam uiteindelijk het plan van Ivo om baas Coelman te gaan beroven.

We wagen het niet om de angst te beschrijven die de kleermaker in dit half uur voelde. Door welk wonder had men hem niet ontdekt? De man durfde er niet aan te denken.

Toen hij weer bij zijn vriend in de gevangenis kwam, kon hij zijn onrust niet langer bedwingen. Hij beefde zoals een riet. Mattel dacht gedroomd te hebben. Hij twijfelde of dat toneel wel echt gebeurd was. Met moeite kon hij zijn makker de gebeurtenissen meedelen.

“Zodat die beulen nu de oude Coelman om het leven willen brengen?”

“Vrijdagnacht, beste Guillaume.”

“We moeten dit proberen te verhinderen, Frans.”

“Verhinderen... Maar hoe?”

“Door ons hier snel uit de voeten te maken. We moeten de rovers proberen voor te zijn. Hier is de haak.”

Het touw werd aan de haak gebonden. Nu moest hij behendig door de nauwe spleet geslingerd worden. Dit ging minder gemakkelijk dan de gevangenen in hun eerste enthousiasme gedacht hadden. De haak kon enkel door de spleet raken indien hij recht omhoog met een van de uiteinden werd geworpen. Een kans van één op duizend! Maar dat betekende niets voor de twee mannen!

De smid wilde het eerst proberen. Hij bond het andere uiteinde van het touw aan zijn arm en gooide de ijzeren haak naar de kloof. Het gestel vloog vlak bij de opening tegen het gewelf en bonsde terug op de vloer. Hij herhaalde deze oefening vijftig keer. Zijn arm raakte verlamd en het zweet liep

als beken van zijn lichaam. Stilaan verdwenen de sterren aan het hemelgewelf en klaarde de ochtendstond op. Dit maakte de kans op slagen nog kleiner want overdag was de spleet moeilijker te zien.

“Laat mij eens proberen, smid,” vroeg de kleermaker wel voor de honderdste keer. Hij zag dat zijn makker aan uitputting bezweek.

“Ik wil nog vijf keer proberen, Frans, en dan geef ik het op.”

Er gebeuren dingen in een mensenleven die meer op een bovennatuurlijke tussenkomst lijken dan op eenvoudig toeval. Guillaume wierp... De haak zat vast...

“Eindelijk!” riep hij.

“Zit het anker vast?”

“Ja, in de hand van God.”

De twee gevangen lieten zich aan het touw hangen om te controleren of de haak goed vastzat.

“Hoezee!” riep de kleermaker en hij beklom het touw als een scheepsjongen.

In een oogwenk was hij aan de zoldering.

“Onderzoek het gewelf!” riep de smid.

“Enkele voeten dik en minder hard dan beneden. Tegen de avond zullen we ons gevang al verlaten hebben. Ik begin onmiddellijk te werken.”

Hij begon de kloof te vergroten met het lemmet. De grond was inderdaad minder hard en het werk vorderde snel. Toen de kleermaker na een uur vermoeid naar beneden gleed had hij al een hol gemaakt van een voet diep en mansbreed. De smid klauterde op zijn beurt het touw op en sloeg de handen aan het werk.

Het noodlot, dat hen eerst zo tegengewerkt had, scheen zich nu met de twee gevangenen verzoend te hebben. Die dag voelden de twee makkers geen honger of vermoeidheid. Ze werkten heel de tijd door en losten elkaar af. Toen 's avonds de eerste sterren te voorschijn kwamen scheidde nog maar een korst van enkele duimen dik hen van de buitenwereld.

Als de barbier de volgende nacht om elf uur had rond gewaald in de bossen achter zijn woning, dan zou hij getuige geweest zijn van een zonderling verschijnsel.

Enkele passen achter zijn woning, op de rand van het bos, staken twee mensen handen boven de grond uit. Die handen kregen leven en bewogen zich langs de grond. Ze klampten zich vast aan de twijgen en wortels van het heestergewas. Stilaan zag men een hoofd, een paar schouders en armen. Uiteindelijk kwam een heel lichaam boven gekropen. Dit spookachtige wezen boog zich over het hol en weldra zag men een ander hoofd en lichaam verschijnen. Ze verdwenen snel tussen het donkere kreupelhout.

De twee zwarte schimmen die uit de grond verrezen, waren Frans Mattel en Guillaume de smid. Ze hadden de nacht afgewacht om hun gevangenis op zo een wonderlijke wijze te ontvluchten.

*Tegen zo veel tegenspoed was
zijn gevoelige ziel niet bestand.*

XII

De kruik gaat zo lang te water tot ze breekt

De nacht brak aan waarin de Tongsnijders gingen plunderen. Een oplettend oog kon merken dat die avond al verschillende personen in De Afspanning waren binnen gestapt. Het was verwonderlijk dat geen enkele van die vreemde bezoekers de herberg had verlaten. Nochtans was het er niet druk.

Rumold en zijn spitsbroeder, door de rovers als verkenners uitgezonden, hadden in de vooravond een kan bier gedronken bij Coelman en niets bijzonders gemerkt. Als ze in de achterkeuken hadden mogen kijken dan zouden ze dit vertrek als een wapenarsenaal gezien hebben. Wel twintig geweren, gaffels, dolken en andere puntige en geslepen tuigen stonden in een hoek opgesteld. Ze zouden nog meer verwonderd en verschrikt zijn door de aanwezigheid van twee personen, die weinig redenen hadden om de gastvrijheid van de Tongsnijders te prijzen.

Frans Mattel en zijn makker waren inderdaad naar De Afspanning gevlucht. We beginnen er niet aan om de verwondering te beschrijven die hun onverwachte verschijning teweeg bracht. De nieuwsgierigheid werd nog groter toen ze hun wonderlijke avonturen vertelden. Met een paar woorden brachten ze baas Coelman en zijn dochter op de hoogte van hun vreemde lotgevallen, hun ijver om te ontsnappen, de wrede teleurstelling, wanhoop en uiteindelijke redding. Ze vertelden ook over het snode plan van de booswichten dat ze toevallig hadden ontdekt. De man, zijn dochter en zijn fortuin verkeerden in gevaar!

“Vrienden, bedankt. Jullie zijn ons door de hand van God

gezonden,” sprak de ouderling ontroerd, “Laat ze maar komen, de ellendelingen, we zullen hen op een warm onthaal trakteren.”

De jonge Melanie was rond de hals van de vader van Walter gevlogen en hield zijn benige hand in haar fijne vingers geknepen.

Ook de smid werd met liefkozingen door de maagd overladen.

“Jullie redden mijn arme vader en mij van een gruwelijke dood,” herhaalde ze steeds.

Coelman maakte zijn plan bekend om de Tongsnijders met een dozijn gewapende mannen te ontvangen. De smid en Frans boden zich aan om op de eerste plaats te mogen strijden. Vooral Guillaume brandde van verlangen om zijn rechtvaardige wraak te voldoen.

“Ik wil die goddeloze barbier met mijn tanden in kipkap verscheuren,” morde hij met gebalde vuisten.

De jonge maagd had angst voor het bloedige toneel dat ze al voor haar ogen zag gebeuren. Ze drong er op aan om haar vader van zijn voornemen te doen afzien. Ze legde hem voor ogen welk gevaar die moedige mannen liepen in confrontatie met de geduchte rovers van de Heide. Coelman wilde zich niet laten overreden.

“Neen, Melanie, neen. Ik wil onze oude Marten wreken. Ik ben zeker dat die ongelukkige door hun dolken is gestorven. De man zal hen in de weg gelopen hebben om een plan te kunnen uitvoeren. We moeten die booswichten uitroeien, net zoals de wilde, verscheurende dieren. We moeten hun verblijf openbaar maken en tonen dat we ons niet als weerloze lammeren laten ombrengen.”

“Vader, jij gaat je leven toch niet op het spel zetten. Je bent oud en je kan je niet verdedigen!”

“Jij en ik moeten blijven om geen achterdocht op te wekken. Bovendien valt er niets te vrezen. Ik zal wel genoeg mannen vinden die snel weten af te rekenen met die lafhartige

sluipmoordenaars. Maak je geen zorgen. Bereid een voedzame maaltijd voor de vrienden. Ik moet vertrekken. Geen woord tegen niemand. Frans en Guillaume, jullie moeten zich verscholen houden en tot vandaag nog bij de doden gerekend worden.”

“Je mag rekenen op onze voorzichtigheid, baas.”

Hiermee eindigde dit gesprek.

Om tien uur 's avonds was de olielamp in De Afspanning al gedoofd en verkeerde alles in een nachtelijke stilte. De bewoners van het huis schenen rustig in slaap gedompeld. Hoewel geen enkel geluid een levend wezen verried, toch bewogen zich donkere gestalten op het voorhof van de herberg. Een van deze gestalten zag men onhoorbaar de verschillende groepen naderen. Deze gestalte was die van Guillaume, die zijn laatste bevelen gaf. De smid had als taak om het voorhof met een tiental mannen te bewaken. Frans belegerde met een half dozijn de vloer en de voordeur.

Met de haan van hun geweer opengetrokken, wachtten ze moedig op de komst van de Tongsnijders.

Op datzelfde moment waren de onderdanen van Goode bij elkaar gekomen in de roverszaal. Ze bereidden zich voor op het vertrek onder leiding van Ivo. Wanneer alles gereed was wenkte deze aanvoerder meester Leeuwenhart.

“Meester,” fluisterde hij hem in het oor, “Ik zou willen dat de trouweloze Bloedrood getuige kon zijn van ons werk. Beveel hem om ons te vergezellen. Ik heb Walderus en Wiere opdracht gegeven om hem in toom te houden als hij zou gaan pruilen.”

De wraakzuchtige Ivo wilde de vriendin van Walter onder de ogen van haar minnaar vermoorden. Met zo een nieuwe wonde aan het hart van de jonge Mattel zou Ivo zijn liefdesjaloezie een tijdje kunnen bekoelen.

“Zoals je wilt, Ivo. Maar laat de eed van Tongsnijder niet door een lafhartige onderdaan bezoedelen.”

De vurige rover toonde glimlachend zijn dolk en sprak:

“Ik zweer het, meester.”

Het gevang werd geopend en Walter in de zaal geleid. De wanhoop, het berouw en de pijn hadden zijn uiterlijk helemaal veranderd. Hij was bijna onherkenbaar. In twee nachten scheen hij wel twintig jaar verouderd te zijn. Toen zijn oog op het verraderlijke gelaat van Ivo viel, schoten er vuurstralen uit.

“Jij zal de Tongsnijders vergezellen bij baas Coelman,” beval het opperhoofd.

Ivo was verbaasd dat Mattel hier zo onverschillig bij bleef. Hij merkte niet dat zijn ogen flikkerden van genoegen en hoorde de inwendige dankzegging niet die uit het hart van de jongen naar de hemel steeg. Bloedrood trok zonder aarzelen zijn zwarte rok aan, nam zijn wapens op en toonde zich gereed om te vertrekken.

Ivo wisselde een oogopslag met zijn twee makkers Walderus en Wiere. Ze begrepen het en gingen naast Bloedrood staan.

De rovers vertrokken.

Walter was van alle hoop beroofd geweest. Maar nu had hij een nieuwe ster voor zijn oog zien opgaan, toen het opperhoofd hem de opdracht gaf om de bende op haar strooptocht te vergezellen.

In een oogwenk was een nieuw plan in zijn geest gevormd. Weliswaar viel er niet aan te denken om de bende te ontvluchten en de aanwezigheid van de rovers te verraden. O neen, hij kende de valse Ivo. Hij wist wel dat deze niet lichtzinnig handelde en zeker voorzorgen moest genomen hebben. Maar hij kon misschien door zijn tussenkomst Melanie en haar vader helpen vluchten. En, zo niet, dan kon hij hen verdedigen en zijn laatste druppel bloed voor hen vergieten! Dit laatste besluit beschouwde hij als een benijdenswaardige gunst!

Het sloeg elf uur toen de Tongsnijders de voorhofpoort van De Afspanning openwierpen. Zeven rovers stormden binnen. Bloedrood maakte gebruik van de dichte duisternis en wierp

zich vooruit. Hij beklom de arduinen trap en duwde de vloerdeur met een knie open. Nog voor hij over de drempel kon stappen, trof de dolk van Frans Mattel hem dwars in het hart... Walter zeeg ten gronde en riep met zijn laatste adem:

“Melanie, ik sterf... vlucht... Ivo, de Tongsnijders!”

Tegelijkertijd brandden een tiental geweerschoten los. De zes overige rovers tuimelden op de grond. Enkele wrede vloeken mengden zich met het pijnlijke gekerm van de stuiptrekkende sluipmoordenaars. Zo ondernamen die ellendelingen de gevreesde reis naar de geheimzinnige eeuwigheid.

Melanie had de stem van Walter herkend. Ze was na de roep van de stervende jongeling flauwgevallen in de armen van haar vader.

Toen men de lijken van de gesneuvelde rovers onderzocht werd de jonge Mattel herkend. Een woest schreeuw vloog uit de borst van de oude Mattel. Hij viel slap neer op het koude lichaam van zijn zoon. De omstanders konden hem enkel maar naar bed dragen. Na veel zorgen en met de aanhoudende liefkozingen van Melanie, werd hij eindelijk tot het leven terug geroepen.

Maar, helaas! In wat voor een rampzalige toestand!

Zijn ogen stonden verwilderd in zijn hoofd, zijn wenkbrauwen waren verfronst, zijn blik was woest en zijn mond was scheef getrokken. Tegen zo veel tegenspoed was zijn gevoelige ziel niet bestand.

De ongelukkige vader was krankzinnig!

Dit was de laatste tocht van die geduchte bende. Hun schuilplaats was ontdekt, hun opperhoofd werd gedood en veel rovers waren gevangen genomen. Het huis van de barbier werd tot op de grond vernield.

Wie later bij tijdens een zachte meiavond door het dorpje reisde, en voorbij het kerkhof ging, kwam daar zeker een bleke

maagd tegen in zwarte rouwklederen. Ze leende haar arm aan twee ouderlingen. De ene boezemde de voorbijgangers eerbied in met zijn schrander gelaat en zijn witte haren. Het onnozele gezicht en de kinderachtige streken van de andere deed de kinderen lachen en de ouderen medelijden hebben. Die drie personen waren Melanie, haar vader en de krankzinnige Mattel.

Elke avond gingen ze naar een eenvoudige grafsteen die met vergeet-me-nietjes en onsterfelijken was beplant. Ze baden voor de misleide Walter, wiens overblijfselen daar rustten.

E I N D E

www.kesterheide.be